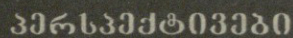

0.44363
0.0000000000

9 სექტემბერი * ფასი 300 000 კუპონი

**ეს აღმოჩენა
საქართველოს
იმედია!**

ქართულ გაზეთ
პირველი ჟიჟა
წველი აღუდგა

თბილისი მპ-2-5 მპ.

წელს აჭარაში

არავინ მოუკლავთ!

არ გაუტაცებიათ ავტომატებს!

რვა-თვეში 366 ერთეულით შემცირდა
სისხლის სამართლის დანაშაული!

დანაშაულის გახსნის საერთო
მაჩვენებელმა 84%-ს მიაღწია!

05626307

«ჩვენ არ დავუშვებთ
რომ მეორენი ვიყოთ
საქართველოს
ქლიერაბისათვის
ბრძოლაში»

გვესაუბრება აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის
უზენაესი საბჭოს თავმჯდომარე
ასლან აბაშიძე

0609300 33-3-4 83.

საბავშვო

საქართველოს საზღვარზე
ნესრიგი და სიმშვიდეა

თხილქუთი მკ-6 მკ.

ქალგოგონათა
შემოქმედება

სტალინი — პოეტი

იხილეთ მმ-9-10 გვ.

ՅԱՆԱՊԱՅԻՎԱՆ ՆՅՈՒՆՅԱՆՈՒՆ !

აშკარად იგრძნობა ტენდენცია, რომ მალე ბათუმი გადაიქცევა საქართველოს ერთ-ერთ მნიშვნელოვან კულტურულ ცენტრად, სადაც ქვეყნის ინტელექტუალური პოტენციალის დიდი ნაწილი მოიყრის თავს. თავისთავად, ეს ძალიან დადებითი და განსაღი პერსპექტივაა. აქამდე მნიშვნელოვან როლს შეიძლება ითქვას, რომ ბათუმი საქართველოს რესპუბლიკის ლამის ყოველი მესამე მოქალაქე თბილისში ცხოვრობს. გასათვალისწინებელია ისიც, რომ დამოუკიდებლობამდე საქართველო მხოლოდ ფორმალურად თუ იყო საზღვაო ქვეყანა. საუბრების მანძილზე შავი ზღვა, ფაქტობრივად, ჩაკეტილი სივრცე იყო, ამიტომაც ქართველები თითქმის „ზღვისკენ ზურგს შექცეულნი“ ვცხოვრობდით. ამჟამად პოლიტიკური ვითარება შეიცვალა და შავი ზღვა უმოკლესი გზა ხდება ცივილიზებული სამყაროსკენ, რაც დიდად განსაზღვრავს საქართველოს გეოპოლიტიკურ მნიშვნელობას. როცა სერიოზული საუბარი მიმდინარეობს საქართველოზე გამავალ სატრანზიტო გზებზე, ნავთობსადენზე, ცხადად იკვეთება ის განსაკუთრებული ფუნქცია, რომელიც ახლო მომავალში ბათუმს და ფოთს დაეკისრება, თუ ქვეყანა თავს დააღწევს კრიზისს და შეიქმნება სტაბილური ვითარება.

ჩვენს საზოგადოებაში შეიმჩნევა გაორებული დამოკიდებულება აჭარის მიმართ. ერთი ირწმუნებოდა, რომ აჭარაში პოლიტიკური რეჟიმი და მკვიდრდება ავტორიტარული მმართველობა; აჭარაში იდეალური წესრიგია, — აცხადებენ მეორენი და მთელი საქართველოსთვის იგივე მდგომარეობას ნატრობენ. მაგონა შეხედულებით ავტონომიურ რესპუბლიკაში თავისუფალი აზრი იხედვება და არსებობს სებატისტული განწყობილება, მაგრამ ბევრი მოიწინებს, რომ იქ მუშაობისთვის და კულტურული ცხოვრებისთვის გაცილებით უკეთესი პირობებია შექმნილი, ვიდრე დანარჩენ საქართველოში და ქვეყნისთვის მრავალი სასიკეთო საქმეც კეთდება.

„კავკასიონი“ შეძლებისდაგვარად ცდილობს, გააშუქოს საქართველოს სხვადასხვა კუთხის ცხოვრება, პრობლემები და ბუნებრივია ჩვენი ინტერესი აჭარის მიმართაც. ჩვენი გაზეთის სარედაქციო ჯგუფი ერთი კვირის განმავლობაში ვიშუოებოდით ბათუმში და დაგვიგროვდა საკმაოდ დიდი მასალა, რომელსაც დროთა განმავლობაში გამოვაქვეყნებთ. ეს არის ის, რაც დავი-

რაც დავინახეთ და მოვისმინეთ აჭარაში

ნახეთ და მოვისმინეთ. შევხვდით უბრალო მოქალაქეებს, ხელისუფლების წარმომადგენლებს, სხვადასხვა უწყების ხელმძღვანელებს და თბილისელ მეგობრებს, რომელთაგან ზოგი დასასვენებლად არის ჩასული და ზოგი — საშუალო, გაცნობიერებული გვაქვს, რომ ჩვენი შთაბეჭდილება ზოგმა შეიძლება ტენდენციურად მიიჩნიოს, მითუმეტეს დღეს, როცა მხოლოდ იმის გვეჭირა, რისი დაგერებაც გვსურს, ამიტომ მაქსიმალურად ვცადეთ მხოლოდ ფაქტების კონსტატაცია. შევეცდებით, აღვწეროთ მხოლოდ ის, რასაც ნებისმიერი მოქალაქე თვალნათლივ დინახავს, თუ აჭარაში ჩავა.

ასფალტი ისევ შეღებულა, როგორც მთელ საქართველოში; მოსახლეობის დიდ ნაწილს ისევ უჭირს, როგორც მთელ საქართველოში; პურის რაგში აქაც უხდებათ ღამის თევზი; განსაკუთრებით იგრძნობა ელექტროენერგიის ნაკლებობა — არ არსებობს არანაირი გრაფიკი, დიდი შეფერხებებით იღებენ საქართველოს ტელევიზიის გადაცემებს, ბუნებრივი გაზის მაგისტრალი, ბათუმამდე საერთოდ არ არის მიყვანილი, საწარმოთა უმრავლესობა გაჩერებულია, უკანასკნელი ორი თვის მანძილზე თითქმის უშუქმდოდა ბათუმის პორტი (პორტის და საქართველოს საზღვაო-საწარმო დეპარტამენტის პრობლემებზე დაწერილებით ჩვენი გაზეთის შემდეგ ნომერში გესაუბრებით) და მისი თანამშრომლების დიდი ნაწილი, ფაქტობრივად, უშუქვარია. ხელფასს აქაც მხოლოდ კუმონებით იღებენ, მაგრამ ყველაფერი რუსულ მანეთებზე იყიდება (მაზარი უფრო ძვირია, ვიდრე თბილისში). ერთი სიტყვით, აჭარაში დიდი სიმწვავეთი დგას ყველა ის ეკონომიკური პრობლემა, რაც მთელ საქართველოს აწუხებს, მაგრამ არის განსხვავებაც და საკმაოდ მნიშვნელოვანიც.

ჩვენ თითქმის მივჩნევით იმ აზრს, რომ სანამ ეკონომიკურ სტაბილიზაციას არ მივაღწევთ, სხვა პრობლემების მოგვარება შეუძლებელია. ამ მხრივ კი დიდად საუბრისაა და გასათვალისწინებელია აჭარის მოდელი, რაც ცხადყოფს, რომ ასეთი სიდუხჭირის პირობებშიც კი საკმაოდ სერიოზული ნაბიჯების გადადგმა შეიძლება. ბევრ სფეროში ეს რეგოიანი აშკარად დაწინაურდა და ერთგვარად გზისმკვლევის მდგომარეობაში აღმოჩნდა. საქართველოს ყოველი მოქალაქის უპირველესი სატიკარი უმძიმესი კრიზისიდან გამომდინარეობს. ვერ იქნა და

ვერ გადვირა ეს პრობლემა, საქართველოს პოლიტიკა ტანტებით გრძელდება. მოსახლეობა ტერორიზებულია. ამ ფონზე შეიძლება დაუჭერებლად ჩანდეს, მაგრამ ფაქტია, რომ საქართველოში არის რეგიონი, სადაც წელს კაცი არ მოუკლავთ, მანქანა არ მოუპარავენ, არ იცან რეკეტი. რა არის ეს, პოლიტიკური რეჟიმი? პოლიტიკა მთლიანად ფლობს სიტუაციას და იცავს ადამიანებს, აღჭურვილია ტექნიკური საშუალებებით, აკონტროლებს ყველა უბანს და მოთხოვნი ჰყავს დამნაშავეთა სამყარო. შეიძლება თამამად ითქვას, რომ აჭარის პოლიტიკა დასავლურ სტანდარტებს უახლოვდება და არც ისა დასაძლი, რომ, კარგა ხანია, სწორედ ამგვარ „პოლიტიკურ რეჟიმს“ ნატრობს საქართველოს მოსახლეობის განსაღი ნაწილი.

ბოლო წლები, ჩვენ, ფაქტობრივად, ჯუნგლის კანონებით ვცხოვრობთ და გასაგებია, რომ ბევრს ელემენტარული წესრიგი ეხამაშება. ყველაზე უფრო დემოკრატიული ქვეყნებიც კი ყოველწლიურად ცდილობენ პოლიტიკის გაძლიერებას, უახლესი ტექნიკით აღჭურვას, რადგან სწორედ პოლიტიკის ეფექტურ მუშაობაზე დამოკიდებული, რამდენად დაცული იქნება მოსახლეობა. მოკლედ, ფრად საშურ საქმედ ჩანს მთელი ძალისხმევის იქითკენ მიმართვა, რომ როგორმე მთელ საქართველოში დამყარდეს ამგვარივე „რეჟიმი“.

საერთო წესრიგი დეტალებშიც მდგანდება — ბენზინი მხოლოდ ავტოგასამართ სადგურებში იყიდება (700-750 მანეთად და უფრო მაღალი ხარისხის, ვიდრე თბილისში), ბაზარს და ჩიხურებს ვერ აკონტროლებს რეკეტი, ნარკოტიკებით მოვაჭრენი პრაქტიკულად არ არიან, გარანტირებული ხარფი, რომ შეურაცხყოფას არავინ მოგაყენებთ.

უცხოელი მეწარმეები მზად არიან, დააბანდონ თავისი კაპიტალი, რადგან ხელავენ, რომ მათი ინტერესები დაცული იქნება და ერთ მშვენიერ დღეს დაუდგენელი პირები არ გაძარცვან. ადგილობრივი ხელისუფლება მცირედით, მაგრამ მაინც სისტემატურად ეხმარება მასწავლებლებს, ექიმებს და ა.შ. ოპერის თეატრში იდგმება სპექტაკლები, კინოსტუდი-აში იღებენ ფილმებს, სცენენ წიგნებს, რომლებიც დიდი შენაძენი იქნება ქართული საზოგადოებისთვის.

თბილისიდან ჩასული აუცილებლად შენიშნავს, რომ თითქმის არ არიან მათხოვრები. მთლიანობაში ვითარება, რა თქმა უნდა, მძიმეა, შეუძლებელია, ქვეყნის ერთმა რეგიონმა მარტომ დააღწიოს თავი გაჭირვებას, მაგრამ აქ უფრო ხელშესახება იმედი, რომ ზედიზედ დიდი დღე უკეთესი იქნება.

არსებობს საფუძველი ვიფიქროთ, რომ დემოკრატია ერთგვარად შეზღუდულია, არ მმართვეს უზენაესი საბჭოს სტრუქტურა და მთელი ძალაუფლება პრეზიდენტს და თავმჯდომარეს აქვს გადაცემული (ვგრც ქუჩის აქციებს ნახავთ). მაგრამ მოსახლეობის დიდ ნაწილს მაინა, რომ ამ ეტაპზე ეს აუცილებელი ნაბიჯია, რამაც დიდად განაპირობა სტაბილური ვითარება. ამასთან, შეუიარაღებელი თვლითაც კარგად ჩანს, რომ აჭარაში გაცილებით უკეთ არის დაცული ადამიანის ძირითადი უფლებები, ვიდრე დანარჩენ საქართველოში.

და კიდევ ერთი საკითხი. აბსურდია აჭარულ სებატარტიზმზე საუბარი, ამის საფრთხე, უბრალოდ, არ არსებობს.

გვიან ღამემდე არ ცხრება სიცოცხლე ბათუმის ქუჩებში, ვხსენებთ კაფეში, ვუცქვართ ბულვარზე გამოფენილ მშვენიერ ასულებს, ვგრძნობთ, როგორ დაგლიშავართ და გვიანობა, რომ საქართველოში უკვე არის ერთი კუთხე, სადაც შეგიძლია, მშვიდად იწედ შენთვის. ადამიანს აუცილებლად უნდა ჰქონდეს ამის უფლება!

პერსპექტივები

მს აღმოჩენა საქართველოს იმედია!

სეკსტაპოლის სამხრეთის ზღვების ბიოლოგიის ინსტიტუტის თანამშრომლებმა შავ ზღვაში ბუნებრივი გაზის არსებობა ჯერ კიდევ 1989 წელს დააფიქსირეს. საწვავი აირის ელოფრქვევა შეინიშნებოდა ბულვარების, ყირიმის, საქართველოს სანაპიროების და ქერჩის ყურეში. ქართველი მეცნიერები 1993 წელს დაუკა-ვემრდნენ უკრაინულ კოლეგებს და ისინი საქართველოში მოიწვიეს. ამავე წელს შავი ზღვის აჭარის მუ-ღუმი ჩატარდა პირველი ერთობლივი კვლევა, რომლის შედეგადაც გაზის ელოფრქვევის კერა აღმოჩნდა. მდინარე ჭოროხის შესართავისა და მდინარე სუფსის კანი-ონის შესწავლამ ცხადყო, რომ შავი ზღვის აჭარის სანაპიროსთან მეთანის შემოდინების გაცილებით მეტი და გაცილებით მძლავრი ნაკადები უნდა აღმოჩენილიყო, მაგრამ სერიოზული ექსპედიციის მოწყობა დიდ თან-ხებს მოითხოვდა და აი, 1994 წლის 14 აგვისტოდან, აჭარის ხელმძღვანელობის ინიციატივითა და ძალისხ-მევით, ბათუმის აკადემიაში კვლევითი მუშაობის შეუ-დგა უკრაინა-საქართველოს ერთობლივი ექსპედიცია, რომლის განკარგულებაშიც იყო უახლესი ტექნიკით აღჭურვილი სამეცნიერო-კვლევითი გემი-ლაბორატო-რია „პროფესორი ვოდიანოვი“. საქართველოს მხრი-დან ექსპედიციას ხელმძღვანელობდა ფიზიკა-მათემა-ტიკის მეცნიერებათა დოქტორი, ობოტოების ინსტი-ტუტის პროფესორი, შავი ზღვის კომისიის სახელმწი-

ქართულ გაზეთ-პირველი ჟიჟა ფეხალი აღუდგა

ფო მრწველი გელა ტყემელაშვილი, უკრაინის მხრი-დან — ბიოლოგიურ მეცნიერებათა დოქტორი, სეკს-ტაპოლის სამხრეთის ზღვების ბიოლოგიის ინსტიტუ-ტის პროფესორი ვიქტორ ვეგორი. ეს ინსტიტუტი დაარსა ცნობილმა მეცნიერმა და მოგზაურმა მიკუ-ხო მაკლიმ. პროფესორი ვოდიანოვი, ვის სახელსაც ატარებს გემი-ლაბორატორია, ამ ინსტიტუტის ერთ-ერთი დირექტორი გახლდათ და მას უდიდესი წვლილი მიუძღვის, რომ თავის დროზე რადიკატორი ნარჩენები არ დამარხეს შავ ზღვაში.

უკრაინელი და ქართველი მეცნიერები ოცი დღის განმავლობაში იკვლევდნენ ზღვის ფსკერს. ჭოროხის შესართავიდან ქობულეთის ყურემდე გემი ერთგვარი ბადის პრინციპით მოძრაობდა და ზუსტად აფიქსირებდა მეთანის ელოფრქვევის კერებს. ამისათვის სპეციალი-ზირი კვლევა საჭირო არ არის, რადგან გაზის ჭაჭილები, ბუმტულების სახით, ვიზუალურად კარგად ჩანს.

ზღვის ფსკერზე დაკვირვებისათვის გემი აღჭურვილია ამერიკული წარმოების ტელეკამერით, რომელიც მეცნიერებს ზღვის ფსკერზე ჩააქვთ, ხელს მისი მარ-თვა უშუალოდ გემიდან ხორციელდება. ტელეკამერა ლაბორატორიაში მონიტორზე გადასცემს გაზის ნაკა-დის გამოსახულებას, განსაზღვრავს კოორდინატებს, სიღრმეს, კომპიუტერი კი აღგენს სათანადო რუკას. ამგვარად, მეცნიერები ზუსტად აღწესნავენ ყველა კე-რას და მეთანის ნაკადის სიძლიერეს.

ექსპედიციამ აჭარის სანაპიროს გასწვრივ მეთანის ელოფრქვევის 500-ზე მეტი მძლავრი კერა აღმოაჩინა, რაც საშუალებას აძლევს მეცნიერებს, დაასკვნან, რომ საქმე გვაქვს სერიოზულ საბადოსთან და შესაძლებელია ზღვის ფსკერიდან დღე-ღამეში მილიონობით კუბური მეტრი ბუნებრივი საწვავის მოპოვება.

„კავკასიონის“, „იზვესტიას“, „მოსკოვსკიე ნოვოს-ტის“ და ტელეკამერა „ოსტანკინოს“ წარმომადგენ-ლებს საშუალება მოგვცა, გვეცოდინებინათ — პროფე-სორი ვოდიანოვი — და უშუალოდ გავსაუბრებოდით ამ მართლაც სენსაციური აღმოჩენის ავტორებს.

ბატონმა ვიქტორ ვეგორმა გვამბო, რომ გემი-ლაბორატორია 1991 წელს ფინეთში აღიჭურვა თანა-მედროვე მძლავრი ტექნიკით. გემის აუტოპიური და

დასასრული მე-5 გვერდი

საჩუქრები
კრედიტები
ბიორაბი
ალიბაგაზილი,
ვასილ
მალაგაზილი,
მამუკა
ფანაგაზილი.

მთავარი რედაქტორის
მოადგილე
პაატა მუშაბიძე
პასუხისმგებელი რედაქტორი
ბონდო მონარაშვილი
გაზეთის დირექტორი
პახტანა სალია
ნამყვანი რედაქტორები:
არილი:
პახტანა როდონია
რამაზ სირაძე
განყოფილების გამგე
ირმა არაგაზილი
თვალსაწიერი:
მერი ტორაძე
დავით პახაბაძე
შადიან მამანაძე
ფოტოილუსტრაციის
განყოფილების გამგე
ჯამარ ლომაძე
მხატვარ-დიზაინერი
დომიტი მოსულიშვილი
ტექნიკური დირექტორი
მამუკა აღამია
კომპიუტერული უზრუნველყოფა
თენგიზ ჩოლოყაშვილი

გამოდის
ოთხშაბათობით

მასალების გამოყენება რედაქცი-
ასთან შეთანხმების გარეშე განიხილ-
ება როგორც საერთო უფლებების
შეუღებ. ავტორები თავად ატარებენ პა-
სუხს მასალაში მოყვანილი ფაქტებისა
თუ ციტატების სისუსტეს. წერილ-
ები არ რეცენზირდება და ავტორებს არ
უბრუნდება.

მისამართი:
თბილისი,
პეტრიაშვილის ქ. № 7.
ტელ.: 29-48-05
ფაქსი 34-73-06

იბეჭდება ოფსეტური წესით
საგაზეთო კორპუსში,
ბონარაულის 29.

რეგისტრირებულია
საქართველოს რეს-
პუბლიკის იუსტიცი-
ის სამინისტროში,
რეგისტრაციის
№ 1122.
ინდექსი 66424

დამფუძნებლები:
შეზღუდული
პასუხისმგებლობის
„საზოგადოება
„პოპა-პოლა
კავკასიონი“
კარამო პირაძე:
ბიორაბი ალიბაგაზილი,
ვასილ მალაგაზილი,
მამუკა ფანაგაზილი.
და
თბილისის მე-8
ქართული ბიზნესი

— ბატონო ასლან, იქნებამა შეთბე-
ჭილება, რომ აჭარა განუწყვეტლივ
ყურადღების ცენტრშია, მაგრამ ხში-
რად ურთიერთსაწინააღმდეგო ინფო-
რმაცია ვრცელდება და ეს აზნებს სა-
ზოგადოებას. ერთი ამბობენ, რომ
აჭარაში მკვეთრად გაუმჯობესდა კრი-
მინოგენული ვითარება, მუშაობისა და
კულტურული ცხოვრებისთვის ნორ-
მალური გარემო შეიქმნა; სხვანი ამას
ავტორიტარულ მმართველობას და
პოლიციურ რეჟიმს უწოდებენ. თქვენ
როგორ შეაფასებდით დღეს აჭარაში
შექმნილ მდგომარეობას?

— მიმართა, რომ საქართვე-
ლოს ხელისუფლების სტრუქტურე-
ბში არიან ადამიანები, რომლებიც
განზრახ დაბრუნდნენ სიტუაციას და
ხელისუფლებას იგონებენ ე. წ.
აჭარის პრობლემას. საქმე ის
გახლავთ, რომ როგორც აჭარის
უზენაესი საბჭოს თავმჯდომარეს
და საქართველოს პარლამენტის
თავმჯდომარის მოადგილეს, იერა-
რქიულ კიბეზე მნიშვნელოვანი
ადგილი მიკავია. ეს რეალური
ძალაუფლებაა. ამიტომ ჩემი პირო-
ვნების წინააღმდეგ საბრძოლველად
საუკეთესო ხერხი ჭორების გავრ-
ცელება და ამას ის ადამიანები
სწავლიან, ვისაც აჭარაში ხელის
ფათური სურს.

თითქმის ორი წელია, უშედე-
გოდ ვიბრძვი იმისთვის, რომ
საქართველოს მოსახლეობა ობიექ-
ტურად იყოს ინფორმირებული აჭა-
რაში მიმდინარე პროცესების შე-
სახებ და საქართველოს მტრებს
არ ჰქონდეთ დეზინფორმაციის გა-
ვრცელების საშუალება. სიკვრის
მეტე რა უნდა მოიტანოს იმან,
რომ საქართველოს ტელევიზიით
ყოველდღიურად მოგვეცეს რამდენ-
იმეწუთიანი ინფორმაციის გადაცე-
მის საშუალება. კვირის ბოლოს კი
თუნდაც 15 წუთით დაეთმოს
ეთერი შემადგენელ გადაცემებს.

ტოტალიტარული რეჟიმის
დროს აჭარას ჰქონდა პირდაპირ
ეთერიშე გასვლის საშუალება. დღეს
კერძო პირები აარსებენ საკუთარ
ტელევიზიას, ავტონომიურ ოქსა-
ბლიკას კი რამდენიმე წუთიც არ
ეთმობა. გულისხმობ პირდაპირი
ეთერით მოსახლეობისთვის ობიექ-
ტური ინფორმაციის მიწოდებას და
არა რომელიმე რედაქტორის მიერ,
თავისი შეხედულებისამებრ, „შეკ-
რეჭილ“ მასალას. მიმართა, რომ
დღეს ძალზე აქტუალურია ავტო-
ნომიურ რესპუბლიკაში მიმდინარე
თუნდაც მცირე, მაგრამ მაინც
პოლიტიკური პროცესების და ხელ-
ვნებისა და კულტურის ასპირაცი-
ნებლად გადადგმული თამაში ნა-
ბიჯების გაშუქება. საქართველოს
მოქალაქეებს დევნახებდით, რომ
შესაძლებელია დამნაშავეთა სამჭა-
როს წინააღმდეგ წარმატებული
ბრძოლა. ეს იქნებოდა ლახვარი
საქართველოს მტრებისთვის. სამ-
წუხაროდ, ხელისუფლებამ გვისთბენ
ამგვარი ინფორმაციის გადაცემის
საშუალებას, ეს კი ხელს აძლევს
იმ ძალებს, რომელთაც არ სურთ
საქართველოში სტაბილურობის და-
მყარება.

ჩვენ ახლა ძალზე გვჭირდება
დახმარება. აჭარა რთული გეოპო-
ლიტიკური რეგიონია. თუ ვინმეს
საქართველოში რაიმე ინტერესი
აქვს, პატარა, მაგრამ ქმედითი
გასაღებაა აჭარა და ავსტრალიური
ძალით არ უნდა შევანოთ ხელში
ეს გასაღები. არასწორი ინფორმა-
ცია მოსახლეობის აზრის გაორებას
იწვევს.

აჭარაში არ გადადგმულა არც
ერთი ნაბიჯი, რომელიც ოდნავ
მაინც ეწინააღმდეგება ზოგადქარ-
თულ სახელმწიფოებრივ პრინცი-
პებს, ეს საერთოდ გამორიცხულია.
ყველა ბრალდება ჭორებზეა აგე-
ბული — ჩვენ საკმაოდ „ჭორგა-
ტარი“ რესპუბლიკა ვართ.

— მაინც ვინ გიშლით ხელს, რომ
პირდაპირ ეთერში გადასცეთ ინფორ-
მაცია?

— ვერ გეტყვით, ჯერჯერო-
ბით ვერც ხელისშემშლელს მივა-
გენით და ვერც — დამხმარეს.

— რა მიგანიათ აჭარაში შედარე-
ბითი სტაბილურობის საფუძვლები?

— ეკონომიკურად, ისევე რო-
გორც მთელ საქართველოს, ძალი-
ან გვიჭირს. ეს ბუნებრივია, რადგან
ქვეყნისგან მოწყვეტილი
ერთი რომელიმე რეგიონის აღორ-
ძინება შეუძლებელია. გამორიცხუ-
ლია ეკონომიკურ აღმავლობაზე

საუბარი იქ, სადაც შიდაური ენერ-
გეტიკული კრიზისია: შეფერხებე-
ბით ვლდებულობთ ელექტროენერგი-
ას. კუთვნილი ასი მეგავატის
ნაცვლად ოცდახუთს გვაწვდიან.
დაბალია დენის სიხშირე, რასაც
მწყობრიდან გამოყავს ტექნიკა.
მაგრამ თუკი მაინც ფუტკავს
ეკონომიკა, ამას განაპირობებს ის
მშვიდი ფონი, რომელსაც მივაღ-
წივთ.

როდესაც ჩვენი გუნდი მოვიდა
ხელისუფლებაში, აჭარის მოსახლე-
ობა — ძალზე პოლიტიზირებული
იყო, შეიძლება უფრო მეტადაც,
ვიდრე დედაქალაქში. შევეცადეთ,
რომ მოსახლეობისა და ხელისუფ-
ლების ყურადღება სოციალური
პრობლემების მოგვარებაზე გადაგ-
ვეტანა. უზენაესი საბჭოს სესიებზე,
შეხვედრებისას, ოპოზიციური ძა-
ლები ყველანაირად ცდილობდნენ

ასლან აბაშიძე:

„ჩვენ არ დავუშვებთ, რომ პეორანი ვიყოთ საქართველოს კლიერებისათვის ბრძოლაში“

ვითარების დაძაბვას. დრო კი არ
იმიტნა — ოპოზიციასთან მოლა-
პარაკებას შედეგი არ მოჰქონდა.
მიუხედავად დაპირებებისა, ჩვენს
ოპონენტებს ერთი ნაბიჯიც არ
გადმოუდგამთ, რომ საერთო ძა-
ლით გადაგვეტრა პრობლემები.
რჩებოდა შთაბეჭდილება, რომ დე-
ბატები და კამათი მათთვის თეი-
მისწად გადაიქცა. ამიტომ, უმრა-
ველესობის მოთხოვნით, მთელი უფ-
ლებამოსილება უზენაესი საბჭოს
პრეზიდიუმს გადაეცა და დავიწყეთ
მუშაობა. ამას მაშინ დიდი აფო-
ტაუი მოჰყვა, დღეს, ჯერჯერობით,
ახეა საჭირო.

ჩვენზე განაწყენებულნი არიან
ადამიანები, რომლებმაც ვერ შეძ-
ლეს აღვირახსნილი მეთოდებით
მიზნის მიღწევა, აგრეთვე, თანამ-
დებობიდან გათივისულებული პი-
რები, რომლებიც მხოლოდ პირადი
კეთილდღეობისთვის იღვწოდნენ.
მაგრამ საქართველოში და ჩვენი
ქვეყნის ფარგლებს გარეთაც კარ-
გად იცანა, რომ თუ არა აჭარის
დღევანდელი ხელისუფლების ძა-
ლისხმევა, აქ უფრო დიდი სიხ-
ლისდგა მოხდებოდა, მეტი იქნე-
ბოდა მსხვერპლი და, შესაძლებე-
ლია, საქართველოს სახელმწიფო-
ებრივი მთლიანობიდან აღარაფერი
დარჩენილიყო.

ჩვენ თავიდან ავიცილეთ დე-
სტაბილიზაცია და ქაოსი. ამით
საყოველთაო მხარდაჭერა მოვიპო-
ვეთ, რადგან იცის ხალხმა, რომ
მშვიდობისა და მათი შეილების
სიცოცხლის შენარჩუნებისთვის ვი-
ბრძებით. პრაქტიკულად შევძელით
დამნაშავეთა სამყაროს აღაგება,
შექმენით ისეთი პირობები, რომ
ადამიანთა სიცოცხლეს და ქონებას
არავითარი საფრთხე არ ემუქრება.
ზოგიერთი ამას ავტორიტარულ
მმართველობას, პოლიციურ რეჟიმს
უწოდებს, მაგრამ ეს ნაკლებად
გვაძლევს. ჩვენთვის მთავარია,
რომ მოსახლეობა არ არის ტერო-
რირებული და ქაოსი გამოსვლის
არ ემინა. ვცდილობთ, სრულყოფი-
ლიად აღვეჭურვოთ და გაეძლი-
ეროთ სამართალდამცავი ორგანი-
ები. ჯერჯერობით ამ დამცავ
მექანიზმზე დამოკიდებული ჩვენი
მოქალაქეების მშვიდობიანი ცხოვ-
რება. ამ მხრივ მკაცრი ღონისძი-
ებების გატარებაც მოგვსდება. გა-
ვითავისუფლეთ ჩვენივე დანიშნუ-
ლი მინისტრები, მინისტრის მოა-
დგილეები, აგრეთვე — საბაჟო
პოლიციის უფროსი და მისი მოა-
დგილეები, პოლიციელები.

ვცდილობთ, მოვიზიდოთ პრო-
ფესიონალურად მომზადებული კა-
დრები. როდესაც ენახეთ, რომ
გაკლდნენ თურისტები, მაღალი
ღონის სპეციალისტები, გადავწყვი-
ტეთ, გაგვეხსნა სახვალებელი,

ვითარების დაძაბვას. დრო კი არ
იმიტნა — ოპოზიციასთან მოლა-
პარაკებას შედეგი არ მოჰქონდა.
მიუხედავად დაპირებებისა, ჩვენს
ოპონენტებს ერთი ნაბიჯიც არ
გადმოუდგამთ, რომ საერთო ძა-
ლით გადაგვეტრა პრობლემები.
რჩებოდა შთაბეჭდილება, რომ დე-
ბატები და კამათი მათთვის თეი-
მისწად გადაიქცა. ამიტომ, უმრა-
ველესობის მოთხოვნით, მთელი უფ-
ლებამოსილება უზენაესი საბჭოს
პრეზიდიუმს გადაეცა და დავიწყეთ
მუშაობა. ამას მაშინ დიდი აფო-
ტაუი მოჰყვა, დღეს, ჯერჯერობით,
ახეა საჭირო.

ბევრი ამბობს, რომ პოლიცი-
ელებს, გარდა ხელფასისა, დამა-
ტყობი რაღაცას ვუხდით. ეს ასე
არ არის. ამის სურვილი კი გვაქვს
და პოლიციის თანამშრომლებიც
იმსახურებენ წახალისებას, მაგრამ,
ჯერჯერობით, მატერიალური სახ-
სრები არ გვაქვია. სამაგიეროდ,
გამოვწახეთ არაორდინალური სა-
შუალება. კერძოდ, პოლიციელებს
ნება დავართეთ, ოპერატიული და
ადმინისტრაციული ღონისძიებების
შედეგად ამოღებული თანხების
ოთხმოც პროცენტი დაიტოვონ და
მხოლოდ ოცი პროცენტი შეიტანონ
სახელმწიფო ბიუჯეტში. მე თანა-
ხმა ვიყავი, მიგვეცა ასი პროცენტი,
მაგრამ თავად პოლიციამ განაცხა-
და, რომ ოთხმოც პროცენტზე
ყოფილია.

გარდა ამისა, შინაგან საქმეთა
სამინისტროს საშუალება მივეცით,
თავისუფლად გადაენაწილებინა შე-
სული თანხები. ამ ღონისძიების
შედეგად მოხდა ისე, რომ როდესაც
პოლიციის ხელფასი 50 000
კუპონი იყო და 100 000-ს არ
აჭარბებდა, ავტონისაქციის მუშა-
თა ხელფასმა მილიონ კუპონს
მიადწია. შეიძლება ვთქვათ,
რომ ავტონისაქციის შედეგად
ხელისუფლებამ შექმნა ჯარიმის
გამომადგენის წინაპირობა, მაგრამ
ეს ასე არ არის — ყველა
შემთხვევას სასამართლო განიხი-
ლავდა და ადმინისტრაციულ სახ-
ჯელსაც ის აწესებდა. ასე რომ,
ვინმეს განზრახ დანაშაულება
გამორიცხული იყო. ასე გრძელდებ-
და დღესაც.

გადაწყვეტილი გვაქვს უშიშ-
როების სამსახურისთვის სერიოზუ-
ლი დახმარების გაწევა. აქ თავი
მოიყარეს მაღალი რანგის პროფე-
სიონალებმა და არსებობს საშიშ-
როება, რომ ისინი კერძო სტრუ-
ქტურებში გადაინაცვლებენ. რა
თქმა უნდა, დახმარება არ დადგე-
ბიან, მაგრამ მათ შეუძლიათ
შექმნან სერიოზული თვითდაზიან-
ება სამსახურში ან უზრუნველყო-
ნის გადარჩევა ფირმების უშიშროება.

— დღეს ძალზე აქტუალურია მა-
დიის თემა. რამდენად განიცდის აჭარა
მის გავლენას?

— უპირველეს ყოვლისა, გა-
სარკვევია, რა წარჩინება უნდა
მოგვცემოდ ქართული მაფია. და-
საფლეთის ქვეყნებში მაფია კარგად
ორგანიზებული სტრუქტურაა, რო-
მელსაც ერთიანი ცენტრი ხელმძი-
ვანელობს. ჩვენში, ქართველი
კაცის ბუნებიდან გამომდინარე,
ამგვარი ერთიანი ცენტრის შექმნა
ძნელია. აქ უფრო მეტად არსებო-
ბენ გარკვეული ჯგუფები, რომლე-
ბიც ცალკეულ სფეროს, ცალკეულ
ობიექტებს აკონტროლებენ. როდესაც
ქართულ მაფიაზე ვსაუბრობთ,
უნდა ვიგულისხმობთ, რომ ლაპარა-
კა ხელისუფლების ზოგიერთ წა-
რმომაღლებულზე, რომელიც ცდი-
ლობს გამოიყენოს თანამდებობა
პირადი კეთილდღეობისთვის და
ამას ანაცვალოს ქვეყნის ინტერე-
სები.

აჭარაში გამორიცხულია, ვინ-
მემ გააკონტროლოს, ვიქცეთ, მა-
ღალიბი ან რომელიმე დარგი.
შეიძლება იყოს მცდელობა, მაგრამ
იგი სწრაფად აღიკვეთება. პირდა-
პირ ვიტყვი, მაფიის ჩამოყალიბებას
აჭარაში პერსპექტივა არა აქვს.
თუმცა, დამნაშავეთა სამყაროს მო-
ქმედებისგან დაზღუდული არავინაა.
თვით ისეთ დემოკრატიულ ქვეყ-
ანაშიც კი, როგორც ამერიკის
შეერთებული შტატებია, მაფია მძე-
ვარებს. ადამიანებს უნდა შევექმ-
ნათ ისეთი სოციალური პირობები,
რომ მათ აღარ ჰქონდეთ მიდრეკი-
ლება დანაშაულისკენ. გარდა ამისა,
ყველა ი უნდა იცოდეს, რომ დანა-
შაულისთვის მკაცრად დაისჯება.
მხოლოდ ასე შეიძლება გამორიც-
ხოს მასშტაბი დანაშაული.

— როგორ დაახასიათებდით აჭა-
რის ეკონომიკურ მდგომარეობას და
პერსპექტივებს?

— ემიგრანტები, ჩვენს წინაშე
დგას ყველა ის პრობლემა, რაც
მთლიანად საქართველოს აწუხებს;
თუმცა, გარკვეული წინსვლა მაინც
გვაქვს. მაგალითად, მოგახერხეთ
მიწათმფლობელობის, ბინათმფლო-
ბელობისა და სხვა სასოფლო-სა-
მეურნეო გადასახადებისგან გაგვე-
თავისუფლებინა მოსახლეობა. სამ
ყველაზე გაჭირვებული რაიონი —
ხულოს, შუახევის, ქედის — მოუ-
ხებით ელექტროენერგიის გადასა-
ხადი. ეს, რასაკვირველია, დრო-
ებითი ღონისძიებაა, მაგრამ არსე-
ბული გაჭირვების ჯამს დიდი
შედეგია.

დღეს აჭარას რესპუბლიკურ
ბიუჯეტში საკუთარი შემოსავლის
ნახევარზე მეტი შეაქვს. ამ მონა-
ცემა 74%-საც მიაღწია. რაც
გვჩნება, იმის მნიშვნელოვანი ნა-
წილი ლტოლვილებს ხმარდებათ.
საერთო ჯამში აჭარამ 50000
ლტოლვილი მიიღო. ზოგმა ერთი
წელი იცხოვრა, ზოგამც მეტი ხანს.

დღეს 12000-მდე ლტოლვილი
გვაქვს. მთელი ამ ხნის მანძილზე
ცენტრალური ხელისუფლებისგან
ლტოლვილებისთვის დახმარება
პრაქტიკულად არ მიგვიღია.

ამ ყველაფერს დამატა ისიც,
რომ აჭარაში დაბრუნდნენ სტიქი-
ური უბედურების შედეგად საქარ-
თველოს სხვადასხვა რაიონში გა-
დასახლებული ოჯახები.

როდესაც დასავლეთ საქარ-
თველოში დაძაბული მდგომარეობა
იყო, ბათუმი 24 საათის განმ-
ლობაში მუშაობდა და პრაქტიკუ-
ლად ყველა ტვირთი აქედან შე-
მოდიოდა. სამწუხაროდ, ამჟამად,
როდესაც სტაბილური ვითარებაა,
ბათუმის პორტი გაჩერებულია —
გემები არ შემოდის. ცხადია, რომ
ვიდაცა ამას შეგნებულად აკეთებს.
პრობლემის მოგვარების ყველა
ცდა, ჯერჯერობით, უშედეგო აღ-
მოჩნდა. ფოთის აკვადროში კი
გემები რეიდზე დგანან და დაცდას
ელოდებიან, რაც სახელმწიფოს
დიდ ზარალს აყენებს. ჩემთვის
გაუგებარია, რატომ რთულდება
ხელისუფლებას ისედაც მძიმე ვითა-
რება. თუ არა ზოგიერთი ძალა,
ჩვენი მოსახლეობა, მე მთლიანად
საქართველოს ვგულისხმობ, დღეს
ბევრად უკეთ იცხოვრებდა.

შევე მეთოხე წელია, მიდის
თავისუფალ ეკონომიკურ ზონაზე
საუბარი. გვიჩვენებს, ეს ზონა
გაეროს ეგიდით შეგვექმნა. ამ
განცხადებამ გაუგებრობა გამოიწ-
ვია. საერთაშორისო ორგანიზაციის
მიერ შემუშავებული საკანონმდებ-
ლო საფუძველი გარანტია იქნებო-
და მთელი მსოფლიოსთვის. არსე-
ბობენ ქვეყნები, რომლებიც თავად
აცხადებენ თავისუფალ ეკონომი-
კურ ზონას, მაგრამ ამ შემთხვე-
ვაში მათი სტაბილურობა გარან-
ტია მომსდარიყო არა მხოლოდ. ბათუ-
მში, არამედ ფოთში და ყველა იმ
რეგიონში, სადაც საამისო პირო-
ბებია. მწამს, რომ ახლა სულ სხვა
დონეზე ვიქცემოდით, რადგან ტვი-
რთბრუნვა დიდ მასშტაბებს მიიღე-
ბდა, ქვეყანაში დოვლათი შემოვი-
დოდა და მოსახლეობაც უზრუნვე-
ლყოფილი იქნებოდა. თანდათან
განვითარდებოდა ისეთი დარგები,
რომლებიც სტიმულს მისცემდა
სხვა დარგების წინსვლას.

თუმცა, თავისუფალ ეკონომი-
კურ ზონასთან დაკავშირებით ბა-
ზუანქმს — შემდეგ აბაშიძეს განს-
ხვებული მოხაზრება ჰქონდა. იგი
არ იზიარებდა ბათუმში ასეთი
ზონის შექმნის იდეას. იმ ისტო-
რიულ ვითარებაში, ალბათ, ის იყო
მართალი, ამ ისტორიულ ვითარე-
ბაში კი მე ვარ მართალი.

მინდა ქსაფოფილით აღვნიშ-
ნო, რომ აჭარაში მნიშვნელოვნად
ამაღლდა მიწის დამუშავების კუ-
ლტურა. დღეს ერთ კვადრატულ
მეტრსაც ვერ ნახათ, მაღალ
დონეზე რომ არ იყოს დამუშავე-
ბული. მოსახლეობა ხედავს, რომ
შრომის ნაყოფს ვერაინ წაართ-
მევს და ეს ზრდის ენთუზიაზმს.

დასასრული მმ-4 გვირგვინ

მ-3 გვერდიდან

თუმცა, შეინიშნება აჭარისთვის ტრადიციული პროდუქციის კლება. თუ გავთვლით ადრე მიწის 75%-ს, ვთქვათ, თამბაქოს უთმობდა, დღეს მას სიმინდის მოყვანა უფრო აძლევს ხელს. განსაკუთრებული შრომისმოყვარეობით გამოირჩევიან მთიანი აჭარის მაცხოვრებლები.

სამწუხაროდ, მიმდევრობითი კურსმა მდგომარეობა, ძალზე ღირსეულად მიიყვანა განაწილებას, რომლის ბევრი მუშაკი წაიყვანა ამ სფეროდან და უფრო შემოსავლიან საქმეს მოჰკიდა ხელი. ამ დარგში სერიოზული პრობლემები გაქცეს. ამიტომაც აჭარის უზენაესი საბჭოს პრეზიდიუმთან შეიქმნა განათლების აღორძინების კომიტეტი, რომელმაც გადაადგომად უნდა შეიმუშაოს დარგის აღორძინების ღონისძიებები.

ვცდილობთ, მაქსიმალურად შევუწყოთ ხელი კულტურის მუშაკებს. ამ რთულ პერიოდში ბათუმში შეიქმნა ოპერის თეატრი; დრამატულ თეატრში მოვიწვიეთ ცნობილი რეჟისორები და მსახიობები. დიდ ყურადღებას ვაქცევთ საორტის განვითარებას. ბათუმში გამოცემით პლატონის, ისხენის თარგმანები, გამოცემად შიდადგება სერგანტის „დონ კიხოტის“ ბანაბ ბრეგვადისეული თარგმანი, იბეჭდება ადგილობრივ მეცნიერთა შრომები.

აჭარის პერსპექტივა იგეგვება, რაც საქართველოს პერსპექტივა. ჩვენ არ დავუშვებთ, რომ მთლიანი ენით საქართველოს ძლიერებისათვის ბრძოლაში. დამოუკიდებლად აჭარის მომავლის განხილვა შეუძლებელია მიმართა. თუ განვიხილავთ აქვს ერთადერთი ადმინისტრაციული ერთეული — აჭარის რეგიონის, შემოიღოა გიონის, რომ მას განუზომელი პოტენციალი აქვს. ეს პოტენციალი დღემდე აუთვისებელია.

ავიღოთ აჭარის სანაპიროსთან ახლახან აღმოჩენილი გაზის საბადო. რატომ მოკვიდრია ღმერთმა ეს წყალობა სწორედ აქ ჩვენს კუთხეში? მწაშს, ასე იმტომ მოხდა, რომ საქართველოს აღორძინება აჭარიდან უნდა დაიწყოს.

მე განვაცხადე, რომ აჭარის ყველა მოსახლე მილიონერი უნდა იყოს-მეთქი. მჯერა, რომ მივაღწევთ ამას.

აჭარაში დიდი რაოდენობით მოიპოვება ფერადი გრანიტი — მარაგი, დაახლოებით, მილიონნახევარი კუბური მეტრი. გაეპქს შემტყიცე შავი მარმარილო. ეს ყველაფერი დღეს საქართველოდან გააქვთ, მაგრამ ცოტა ხანში ჩვენ შევქვეყნებთ ამას, გრანიტს და მარმარილოს აქვე დაგვრით, დაგაჩუქავთ და ისე გაყვით სახელგარეთ.

მომაგალი წლიდან ერთ კილოგრამა ჩაისაც არ გაეიტანო ნედლეულის სახით. აქვე დაგვასოვებთ და ბევრად უფრო ძვირად გაყვით.

ამ დღეებში ისრაელიდან გემსტყურა ერთი ბიზნესმენი, რომელმაც საკმაოდ ბევრი საქმიანი რჩევა მოგვცა და გარკვეული მიმართულებაც დაგვიხაზა. მასთან ადგილია ურთიერთობა, რადგან თავის დროზე რუსეთიდანაა წასული. და ბრწყინვალე იცის რუსული ენა. თანაც ძალზე კომუნიკაბელური და კეთილგანწყობილი ადამიანია. მან გვჩვენა, რომ დიდი ბიზნესის წამოწყება ხელს არ მოგვცემს. აჭარაში მომგებიანი არ იქნება დიდი პროექტების განხორციელება, რომელიც შედეგს, ვთქვათ, ათი წლის შემდეგ გამოიღებს. უფრო ისეთი საწარმოები უნდა გაშენოთ, რომელიც ბატარა იქნება და უმუგებასაც ორ-სამ თვეში მოგვცემს. მანვე განაცხადა, რომ კაპიტალის სახეგარის თავად ჩადებს ასეთ პროექტებში რუს კორპორაციებთან ერთად რამაც კი უთხრა: ჩემი კაპიტალდაბანდება გაიანტა პროექტმა იქნება, მე მის ავტორიტეტს ვენდობო. მან შეხანაშნადა აულო აღლო ჩვენს სიტუაციას. მაგალითად, გეთაზახობენ რაღაც წინადადებას, იგი გვეუბნება: რად გინდათ ეს, რაღაც წასული თქვენ ხომ გაქვთ, შეიძინეთ ის, რაც გაკლავთ და ათჯერ ნაკლები დანახარჯით იგივე მოგებას მიიღებო. ასეთი რჩევები ძალზე ფასეულია. ჩვენ ხომ გამოცდილება არ გვაქვს, არ

გაგვივლია საბაზრო ეკონომიკის ლაბირინთები.

— განსაკუთრებით რა სახის პრობლემები გიწოთ ხელს მუშაობაში? — ძალზე სამწუხაროა, რომ აჭარის პრობლემებში ჩაუხედავი ადამიანები ცდილობენ, ზეგავლენა მოახდინონ აქ მიმდინარე პროცესებზე. ჩვენ მაქსიმალურად ვცდილობთ, რომ წინ აღვუდგეთ ამგვარ ჩარევას. აქ ჩამოვდის ბევრი მინისტრი, მათთან ერთად ვწვევთ საქართველოს საკითხებს. მაგრამ არსებობს ისეთი ადამიანიც, ვინც აჭარაში არც ჩამოსულა და თბილისიდან მითვლის, ეს რატომ დანიშნეთ და ეს არ დანიშნეთ. მე კონსტიტუციით მაქვს მონიჭებული თანამდებობის პირთა დანიშნის უფლება, თუმცა, ყველა კანდიდატურას ვუთანხმებ სახელმწიფოს მეთაურს და მასთან ვაგზავნი დასამტკიცებლად. თუ მოხდება ჩვენს საქმეებში ქვეყნის ინტერესების საწინააღმდეგოდ მიმართული ძალისხმევა ჩარევა, აღგვეთავით

„ჩვენ არ დავუშვებთ, რომ ბერძენი პიყროთ საქართველოს ქლირებოისათვის ბრძოლაში“

ასეთ ქმედებას. ჩვენ პასუხს ვაგებთ ისტორიის წინაშე. მერე ვერ ვიტყვით, რომ დაწოლას განვიცდიდო და ესა თუ ის შევცდომი იმტომ დავუშვით. განა წერია ისტორიაში, რომ ამა თუ იმ ხელმძღვანელმა ეს ნაბიჯი იმტომ გადადგა, იმულებული იყო? არა! წერია, რომ ამან ეს დააშავა, ამან ეს გააკეთა.

გულდასაწყვეტია ასეთი ფაქტი: საბჭოთა კავშირის დაშლის შემდეგ, საქართველოს რესპუბლიკის დარჩა გარკვეული ქონება. მათ შორის თვითმფრინავები. ჩვენც ხომ გვქონდა აეროპორტი? განა არ შეიძლება, რომ იმ თვითმფრინავებიდან სამი მაინც მოეცათ და ახლა უკრაინიდან არ ვიქირავებდით ამ თვითმფრინავებს? განა არ უნდა გვეჩინდეს იმის საშუალება, რომ დამოუკიდებლად გაგვრინდეთ სხვა ქვეყანაში? ან ის თუა სამაროლიანი, რომ უცხოეთიდან ჩვენსკენ მომაგალი ყველა თვითმფრინავი ჯერ თბილისში უნდა დაჯდეს და შემდეგ ბათუმში? რომელი ბიზნესმენი წამოიწყებს საქმეს იქ, სადაც პირდაპირ არ შეიძლება ჩაუვრება? წარმოიდგინეთ, ამერიკაში რომ გაცხადონ: სან-ფრანცისკოში მიმაგალი თვითმფრინავი ჯერ ვაშინგტონში უნდა დაჯდეს. დღესსაბჭოთა ჯერ კიდევ ბევრი საკითხის დარეგულირება გვჭირდება.

— ამ ცოტა ხნის წინ აჭარაში ამოქმედდა საბიუჯეტო გადასახადების ახალი დროებითი სისტემა, რამაც კვლავ მითქმა-მოთქმა გამოიწვია. თქვენი ოპონენტები ამტკიცებენ, რომ აჭარა პრაქტიკულად სამართლი ზონაში შეიქმნა. გთხოვთ, განმარტოთ ამ დროებითი დებულების არსი.

— მე რომ შემოთავაზონ, სამართლი ზონაში შევიდო, რა თქმა უნდა, პოლიტიკური მოსაზრებებიდან გადმოვდინარე, ამას არ გავაკეთებ, მაგრამ შინაგანად ყოველთვის იმას ვუფიქრობ, რომ ჩვენ სამართლი ზონაში უნდა დავინდობოლიყავით, ვიდრე არ მოგაწარმოებდით ბაზას ეროვნული ვალუტის ბრუნვაში შემოსატანად. ჩვენი მოქმედება დაახლოებით ასე შემიძლია ავხსნა: ვთქვათ, ბათუმიდან თბილისის მიმგზავრები, მაგრამ არ მოგვწონა თვითმფრინავი და ფეხით გადავწყვეტე წასვლა. რა თქმა უნდა, ჩასვლა, მაგრამ რა ძალისხმევისა და გაჭირვების ფასად? მიმართა, რომ ჩვენ ვინაქრეთ ეროვნული კუბონის შემოღება. მაშინვე ვთქვა: საქართველოში რუსული მანეთი გადაიქცევა კონვერტირებულ ვალუტად-მეთქი. ეს ასეც მოხდა. ახლა ზოგიერთი ამტკიცებს, რომ შესაძლებელია კუბონის გამაგრება. როცა სახალხო მეურნეობის თითქმის ყველა დარგი გაჩერებულია, როცა ასეთი ენერგოკრიზისი, არ იქნება ეროვნული დოლარი, როგორ უნდა გამაგრდეს კუბონი? რჩება ერთად

დერთი გზა — თუკი მსოფლიო ბანკი ან სახელმწიფო ფონდი გაიღებს სათანადო თანხებს კუბონიკის აღორძინებისა და სოციალური პრობლემების მოგვარებისთვის. ჩემის აზრით, ეს გამორიცხულია.

— როდესაც ინგლისში გახლდით აბაშიძის ფონდის პრეზენტაციას, იმ საწარმოში დამატარებეს, სადაც ჩვენი კუბონი დაიბეჭდა. შეგნებულად არ წავედი, რადგან მერე მე არ დამბრალდებოდა კუბონის გაუფასურება. ყოველ შემთხვევაში, ვილადა რაღაცას მაინც იტყოდა.

განვიხილოთ ჩვენი მინისტრთა კაბინეტის დადგენილება, რომლითაც კუბონი ერთადერთ საგადასახადო საშუალებად გამოცხადდა. ერთი შეხედვით, ეს სწორი ნაბიჯი იყო. მაღალგანვითარებულ ქვეყნებში — ინგლისში, გერმანიაში, იაპონიაში — სწორედ ასეა, მაგრამ შედარებით სუსტი ეკონომიკის მქონე სახელმწიფოებში სხვა მოდელიც არსებობს. მაგალითად, თურქეთში ბრუნვაშია როგორც ადგილობრივი

ლირა, ისე ამერიკული დოლარი და გერმანული მარკა. ჩვენც სწორედ ამ გზით წავედით.

დროებითი საგადასახადო დებულებით აჭარის ტერიტორიაზე კუბონთან ერთად გაჭრობა დაშვებულია როგორც რუსული მანეთით, ისე ამერიკული დოლარით, მაგრამ თბილისში და ორგანიზაციებში საბიუჯეტო გადასახადები იმ ვალუტით უნდა გადაიხადონ, რომლითაც გაჭრობენ. როდესაც ასეთი ნაბიჯს ვდგამდით, ბევრი რამ გაუთვალისწინეთ. მაგალითისათვის ავიღოთ ასეთი ფაქტი: აჭარის ტერიტორიაზე განლაგებული რუსეთის არმიის ნაწილების მარტო სახელგაფოს ფონდი თვეში ორ მილიარდ მანეთს აღწევს. ამას ემატება სამივლინებო, ინვესტირების ენერგორესურსების შესაძენი ხარჯები და გამოდის, რომ აჭარაში 36 მილიარდ მანეთამდე ტრიალებს. აქამდე ასე იყო: ბაზარში თუ სხვა საგაჭრო დაწესებულებებში მანეთი-ბზე გაჭრობდნენ, სახელმწიფო ხაზინას კი კუბონებს უხდიდნენ. ხშირად პირდაპირ გაუხსნიდნენ, უხარი შეგვრები შეპქონდათ სახელმწიფო ბანკში. ამ ახალი დღეგონილებით კი სახელმწიფო ხაზინაში გროვდება უცხოური ვალუტაც, რაც დიდად წაადგება ბიუჯეტის გაჯანსაღებას. დროებითი დებულების მიღებიდან პირველსავე დღეს მარტო საკომლევუნო ბაზრიდან სახელმწიფო ხაზინაში მილიონნახევარი მანეთი შემოვიდა. თუ მანამდე რუსეთში მივლინებისთვის ადამიანებს ფულს ვერ გვუხდით, დღეს უკვე გაჩნდა ამის საშუალება.

ახლა გავისხსნოთ, რამდენი რუსული ნაწილი დგას საქართველოში — გნებავთ ახალციხეში, ქუთაისში, თბილისში. ჩვენ უნდა ვეცადოთ, რომ მათთვის გამოყოფილი რუსული ფულის დიდი ნაწილი საქართველოს ხაზინაში მოხვდეს.

საზღვარგარეთის ბევრ ქვეყანაში მოქმედებს ასეთი კანონი: ვთქვათ, უცხოელმა შეიძინა დიდი ღირებულების რაიმე საქონელი. საზღვრის გადაკვეთისას თქვენ და გაბრუნებენ საქონლის ღირებულების მნიშვნელოვან ნაწილს. ამ შედავთს ერთადერთი მიზანი აქვს — ეს არის საკუთარ ქვეყანაში მყარი ვალუტის დაბანდების შექმნა. ჩვენ კი, პირიქით, ხელი შევემალეთ ეროვნული ხაზინის გაძლიერებას. მანეთი და სხვა ვალუტა ქვეყნიდან გადის, ხაზინაში კი მხოლოდ კუბონი შედის. ეს, სხვათა შორის, კუბონის გამყარებასაც უშლის ხელს.

ჩვენ სხვადასხვა ფორმები უნდა გვეძებო. ავიღოთ კერძო ფორმები ან ერთობლივი საწარმოები. ისინი ხომ მყარი ვალუტით უხდიან ხელფასს თანამშრომლებს. რატომ

არ უნდა გამოვანახოთ მექანიზმი, რომ ბიუჯეტიდან შევძლოთ მასწავლებლებისთვის, ექიმებისთვის გარკვეული გასამრჯელოს გაცემა იგივე მყარი ვალუტით? ასევე უნდა გამოვანახოთ მექანიზმი იმ ფუნქციის დასახმარებლად, რომლებიც მთლიანად სახელმწიფოს იმედად არიან.

სხვათა შორის, რუსეთის არმიის ნაწილებში ბევრი ჩვენი მოქალაქე მსახურობს. ასეთი ათასი კაცამდე მაინც იქნება. მათ 450-500 ათასი მანეთი აქვთ ხელფასი. ამ თანხით ისინი ოჯახსაც არჩენენ და დანაზოგიც რჩებათ. ამით ათასი კაცის დასაქმების პრობლემა მოგვეხსნა. გარდა ამისა, ჩვენ ერთდროულად ორ კურდღელს ვკლავთ: ჯერ ერთი, რომ ჩვენი მოქალაქეები ქუჩაში არ არიან, რიგიანი ხელფასიც აქვთ და მეორე, ისინი სამხედრო პროფესიებს ეუფლებიან. ამას დიდად შეუწყო ხელი საქართველოს ხელისუფლების მიერ მიღებულმა მნიშვნელოვანმა დადგენილებამ. ადრე, ე. წ. „კონტრაქტ-

ნიკებს“ მხოლოდ სასაზღვრო ნაწილებში ეძლეოდათ სამსახურის უფლება.

— მოკლედ, თუ სახელმწიფოს ეკონომიკურად გაძლიერება გვინდა, ყველანაირად უნდა ვეცადოთ, რომ გზა გადაუჭკეროთ ქვეყნიდან ფულის გადინებას.

— დღეს საქართველოში უკიდურესად გამძვრდა ბრძოლა ხელისუფლებისთვის. თქვენ, როგორც ხელისუფლების უმაღლესი ემულინის ერთ-ერთი წარმომადგენელი, როგორ აფასებთ შექმნილ ვითარებას?

— ხელისუფლების ხელში ჩასაგდებად დღეს საქართველოში დიდი ლტოლვაა. ეს ყოველთვის იყო და კვლავაც იქნება, მაგრამ არავინ უფიქრობს, შეძლებს კი ქვეყნის მართვას და სტაბილიზაციის უზრუნველყოფას? სურათის მიწვევს და, მე მგონია, ქართველ პოლიტიკოსთა აქტიური ნაწილიდან დღეს ყველა მზადაა სახელმწიფოს სათავეში მოსასვლელად და მანათ უდიდეს შეურაცხყოფად მიიღებს, თუკი სხვა შეხედულებისა იქნება მასზე. სახელმწიფოს მართვა ძალიან რთული ტვირთია, რომლის ზიდვაც ყველას არ შეუძლია. რომანოვების კარზე ბავშვობიდან წვრილიდნენ უფლისწულებს სახელმწიფოს მართვისთვის, მაგრამ სულ ორი-სამი მუვე თუ აღმოჩნდა რუსეთის ისტორიაში ისეთი, რომელმაც მნიშვნელოვანი კვალი დაატოო სახელმწიფოს. ამიტომ მესახება საეჭვოდ, რომ ქუჩიდან მოსულმა კაცმა თავი გაართვას სახელმწიფოს მართვას.

აქ, აჭარაშიც დიდად გეშლიან ხელს ის პოლიტიკური მოძრაობები, რომლებიც მიმართული არიან ხელისუფლების ხელში ჩასაგდებად. წარმოდგინეთ, რა ხდება ცენტრში — თბილისში. ეს იმას შვავს, სამბენ ბილიკზე სპრინტერთან ერთად გამოვსიდე და არ გაითავლი-სწინო, რომ სირბილი ყველა იცის, მაგრამ სპრინტერი სხვაა — იგი პროფესიონალია და გარკვეულ ნორმატივებს აკმაყოფილებს.

თუკი სახელმწიფოს არ მიეცა ნორმალურად ფუნქციონირების საშუალება, ხედალ უარეს დღეში აღმოვჩნდებით. ასეთი პროგნოზი კი არსებობს — რომ საქართველოს ხელისუფლება დღე გაცილებით რთული და მძიმე იქნება.

— როგორი უფრებთ აფხაზეთის კონფლიქტის მშვიდობიანად მოწესრიგების პერსპექტივას?

— ჩემთვის საქართველო განუყოფელია და ერთი წამითაც ვერ ვუშვებ, რომ აფხაზეთს დავტარავთ. რაც აფხაზეთში მოხდა, უპირველეს ყოვლისა, ჩვენი შეცდომების შედეგია. თუ კვლავ შეცდომების გზით ვიადეთ, მტკიარობა არ გამოვწორდება, მაგრამ თუ ბრძნულად, ცივილიზებულად

ვეცდებით პრობლემების გადაჭრას, მიზნობრივ სტრატეგია გამოვიყენებთ, მაშინ უფრო მეტი შესაძლებლობა ჩნდება და ეს იქნება საუბედობისა, რომ ჩვენი ქვეყნის ძალიანობას საშიშროება არ დაეშურება.

— თბილისში გაეროელმა ხმები, რომ ლოთი ქობალიას ჩვენებები შეცავს ასლან აბაშიძის მაკომპრომეტირებელ მასალებს, რა საფუძველი შეიძლება ჰქონდეს ამგვარ ვერსიას?

— რატომ არ შეიძლება მაკომპრომეტირებელ მასალად გამოგვეგის ვიდეოფირი, სადაც აღებულა, თუ როგორ გადავხევეთ ლოთი ქობალიას, როდესაც დასავლეთი საქართველოში არეულობის დროს, ერთ-ერთ მოლაპარაკებაზე ხელმოვეწერა მოწინააღმდეგე მხარეების შეთანხმებას დაშორიშორების შესახებ. მაშინ მე მას თოფიც გავუქმეს მასალა არავითხელ ანუგეს. მაგრამ ის არ უჩვენებიათ, რომ მეორე მხარესაც ასეთივე სუვერენი გადავცე და ისინიც ჩემსავით ეხვეოდნენ ლოთი ქობალიას. ვისაც ამაზე პოლიტიკის აგება სურს, არაფერი გამოუვა, რადგან ასლან აბაშიძე ის კაცი არ არის, რომ უსაფუძვლო ბრალდებას ბოლომდე არ ჩაეძიოს. თუ რამეს მამრალეობა უნდა დაასაბუთონ კიდევ, რა მქონდა მე ისეთი დაუარული მიზანი, რომ მის განსახორციელებლად სრულიად უცნობ კაცს დაეკავშირებოდა? — ლოთი ქობალიას მე სულ სამჯერ შევხვდი, მანამდე საერთოდ არ ვიცნობდი. პირველად ეიტოვებთან ერთად ჩამოვიდა და მაშინ ვაგვიცანი, შემგომ ორ შეხვედრაზე კი შევეცადე მის შემოძრუნებას, რათა ტრაველია აგვეცილებინა თავიდან. გარდა ამისა, თვითცადილური წერილებითაც მივმართე ლოთი ქობალიას და შემიძლია, ყველა გინვენოთ.

— მე მგონი, ეს ჭორი ვილცას დასაწყნარებლად და გასართობად გამოადგება ცოტა ხანს.

— და ბოლოს, ბატონო ასლან, ორიოდე სიტყვით გვიამბეთ თქვენი სახელის ფონდის შესახებ.

— ფონდისთვის დღეს, მაინც და მაინც, არ გვცალია. ფონდის შექმნის ისტორია თუ გაიჭირვებო, ეს ასე იყო: ბათუმში ჩამოვიდა ლორდი ფიფიკაქი — შოტლანდიური წარმოშობის მრავალსაუკუნოვანი თავადური გარის წარმომადგენელი, რომელმაც მთის რა, რომ ინგლისში აბაშიძის ფონდის ჩამოყალიბება მქონდა განზრახული. მე იმწამსვე ეს ყოველივე დაუახებინა — შემდეგ, აბაშიძის სახელს დაუკავშირე. საუქნის დასაწყისში მას გარკვეული კონტაქტები მქონდა ინგლისელებთან და ვიფიქრე, რომ საუბარი იყო მემდეგ აბაშიძის სახელობის ფონდის შექმნაზე. ერთი წუთითაც არ დამიშვია, რომ ჩემს შესახებ ფს საუბარი და ვკითხე ლორდ ფიფიკას, თუ რითი უნდა დასაბუთებულიყო ინგლისში მემდეგ აბაშიძის სახელობის ფონდის შექმნა. მისთვის ჩემი შეტობიხა ასევე მოლოდინელი აღმოჩნდა და მითხრა, რომ საუბარი იყო ასლან აბაშიძის სახელობის ფონდზე. მე დავბეჭდი და განვაცხადე, რომ აბაშიძის ნაბიჯი მოუღებელი იქნებოდა, რადგან, ჩემი აზრით, იმათი სახელობის ფონდი უნდა იქმნებოდეს, ვინც ისტორიის ამა თუ იმ ეტაპზე გარკვეული ისტორიული პირობიდან გამომდინარე, მნიშვნელოვან წვლილი შეიტანა მსოფლიო პოლიტიკაში, ვისაც დიდი პოლიტიკური გზა აქვს გაგლიძი მნიშვნელოვანი ფიგურაა. ამ პრინციპების გათვალისწინებით, ცოტა არ იყოს, შემიძინდა, ჩემი სახელობის ფონდი კარიკატურულად არ წარმოჩენილიყო.

ლორდა ფიფიკასმა ამაზე მითხრა, რომ თქვენი შენაარსი რეგიონში სტაბილურობა, გვათუ მოკლულები და ლტოლულები და სწორედ თქვენი ფონდი უნდა შეიქმნას. თავიდან ორი მეუხერხულებოდა, მაგრამ დრო განმავლობაში შევწვიე. ინგლისმა დიდად დაინტერესდა ჩემი საქმეს დაუგრა საფუძველი. მასსრებით უცხოეთში, სასწრაფოდ 74 საზღვარგარეთ გაიგზავნა საქმელოქმელი საქმიანობა კაც გრძელდება.

«ჩვენ მიქლავით უსაფრთხოების სრულ გარანტიას»

აცხადებს აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის შინაგან
საქმეთა მინისტრის მოადგილე სულიკო სარჯველაძე

— საქართველოში რამდენიმე წლის წინათ დაწყებული ნგრევის პროცესი შევით შინაგან საქმეთა სამინისტროსაკ. პოლიცია გარკვეულ ეტაპზე თითქმის პარალიზებული იყო. რა ხდებოდა ამ დროს აჭარაში?

— საყოველთაო ნგრევას ვერც აჭარის შინაგან საქმეთა სამინისტროს ორგანოები გადურჩნენ. როდესაც სისტემის სათავეში ახალი გუნდი მოვიდა, უკვე დაშლილი იყო ოპერატიული სამსახური. გამოცდილი მუშაკები, ზოგი ასაკის გამო, ზოგიც გაურკვეველი მიზეზით, დაითხოვეს მდიდრიდან; არ იყო ფორმა, იარაღი, ტექნიკა.

სამი წლის წინათ ბატონმა ასლან აბაშიძემ ძალისხმეის სტრატეგიების წარმომადგენლებთან შეხვედრაზე კატეგორიულად მოითხოვა, აჭარაში დანაშაულის რიცხვი ნოლამდე დაგვეყვანა. იმ სიტუაციაში ამგვარი განცხადება ზოგიერთს არაღაღადებდა მოეჩვენა. ჩვენმა სამინისტრომ, მიუხედავად უდიდესი შეჭირვებისა, იმათივე დაიწყო პროფილაქტიკური ღონისძიებების ჩატარება. სასწრაფოდ დაგაპატიმრეთ ძებნილთა დიდი რაოდენობა. ოპერატიული ქმედებების შედეგად დანაშაულის სამყაროს წარმომადგენლები, რომელთა მიმართაც სამხედრო არ გაგვანდა, აჭარიდან გადასახლდნენ.

— ალბათ, კანონიერ ქურდებსაც გულისხმობთ?

— ჩვენში ბევრი ინემბედა, კანონიერი ქურდი ვარო, მაგრამ იტყუებოდნენ. აჭარაში 3-4 მანძილი ქურდი ცხოვრობდა და ისინიც რუსეთში, ძირითადად მოსკოვში, გადაიხვეწნენ. თუკი უწინ ადვილად ეკავებოდნენ დიდი რუსეთის და სხვა რესპუბლიკების სამართალდამცავ ორგანოებს, დღესდღეობით ამგვარი ურთიერთობები გაძნელებულია საქართველოს რესპუბლიკის ფარგლებშიც კი. ხშირად ძებნილი აქვდა — თბილისში, ქუთაისში ან ოსურეთში, მაგრამ მასზე დიდი ძალისხმეის შედეგად თუ მიგვიწვდება ხელი. თუმცა, სასიკეთო ცვლილებები იგრძნობა. რამდენიმე დღის წინ თბილისში დააკავეს ერთ-ერთი ბოროტმოქმედი და იგი უკვე ბათუმის იზოლატორში იმყოფება.

— აშკარად თელში საცემია, რომ ბათუმში დღეს მშვენიერ ატმოსფერო სუფევს, რაც ოპტიმისტურად განგვაწყობს. ამგვარ ფაქტორებს შენარჩუნებას, ალბათ, დიდი ძალისხმევა სჭირდება.

— დავიწყებ ტექნიკური აღჭურვილობით. პოლიცია სრულადაა უზრუნველყოფილი თანამედროვე ტიპის სპეციალური ტრანსპორტით. ამასწინათ დამატებით მივიღეთ 100 ავტომობილი. თუ ადრე განყოფილებებს ერთი მანქანა ემსახურებოდა, ახლა ყოველ ოთხი-მეტიკაციან ქვედანაყოფს 10 მუშაუკი ავტომობილი აქვს. გვყავს მიკროავტობუსები, რომელთა შემწევობით შეგვიძლია დიდი ოპერატიული ჯგუფების გადგენა ნებისმიერი ოპერაციის ჩასატარებლად. მაღალმთიანი რაიონების პოლიციის ქვედანაყოფები უზრუნველყოფილი არიან „ნივის“ ტიპის ორბი-დან ტრანსპორტით.

საქართველს გვაქვს იარაღი, ტექნიკა-წამალი, საბრძოლო ტექნიკა.

ოპერატიული ღონისძიებების ჩატარება შეუძლებელია რაღაცეების თანამედროვე სისტემების გარეშე. ამ შრიც ძალის კარგადაა საქმე პოლიციის თანამშრომლების 25%-ს გააჩნია უახლესი ტიპის რაციები, რითაც წამებში გამართული ურთიერთკავშირის და გვერდშეკრულების შეთანხმებული მოქმედების საშუალებაა. აჭარის შინაგან საქმეთა სამინისტროში 24 საათის განმავლობაში მუშაობს საკოორდინაციო ცენტრი. დამის ოპერატიული მორიგის გარდა სამინისტროში აუცილებლად იმყოფება შინაგან საქმეთა მინისტრის ერთ-ერთი მოადგილე ყოველი საპატრულო ჯგუფი ორ საათში ერთხელ გააწვდის ინფორმაციას, ხოლო ყოველ დღით კეთდება 24 საათიანი ოპერატიული საქმიანობის სრული ანგარიში. გარდა რაციისა, გვაქვს შიდა სატელეფონო კავშირიც, რომელსაც ძირითადად ხელის, შეახვევის და ქედის რაიონებთან კონტაქტისათვის ვიყენებთ.

შევე შეშუპავებული პოლიციის ფორმის მოდელი და უახლესი მოძალადე აჭარის პოლიცია ახალი ფორმით შეიძლება. ყველა წესის დაცვით გამოიყენებოდა თანამშრომელი უფლებებზე გამოიყურება და ამას დიდი მნიშვნელობა აქვს. კონტა ფორმა, თეთრი პერანგი, პალსტუხი დაღებთ ემოციებს იწვევს მოქალაქეებში.

— პოლიციის კადრებზე რას იტყვით?

— კადრების საკითხი უმთავრესია.

შინაგან საქმეთა სამინისტროში მოვაწყვეთ ნარკოლოგიური კაბინეტი. ჩამოვიტანეთ სპეციალური აპარატი, რომელსაც შეუძლია დაადგინოს, ექვსი თვის განმავლობაში მიღებული აქვს თუ არა ნარკოტიკული ნივთიერება ადამიანს. პოლიციელთა შემოწმება დაიწყო ნებისმიერ ექიმის და ექსპერტის ზედამხედველობით შინაგან საქმეთა სამინისტროს ნებისმიერი რანგის მუშაკი, გარეგნული დათვალიერების შემდეგ აბარებს ანალიზს და აპარატი იქვე ადგენს, ნარკო-მანია იგი თუ არა. პოლიციის ყველა ნარკომანი თანამშრომელი გათავისუფლებულა სამსახურიდან და ავგანილია აღრიცხვაში.

გამართ პოლიციის უმაღლესი ხასწავლებლის გახსნას, სადაც შევარჩევთ ფიზიკურად და გონებრივად განვითარებულ ახალგაზრდებს. მათი სწავლება მოხდება უშუალოდ ოპერატიულ ღონისძიებებში მონაწილეობით. ახალგაზრდები იქნებიან გასარდელ პირობებში და პრაქტიკულ და თეორიულ გაათლებას ერთდროულად მიიღებენ.

პარალელურად ფუნქციონირებს პოლიციელთა ათდღიანი კურსები, სადაც ვასწავლით მოკვლევის დოკუმენტაციის სწორად შედგენას, იარაღის გამოყენების უნარ-ჩვევებს და სხვა...

გვდილობთ, პოლიციელთა რიცხვში და-გაბრუნოთ პენსიაზე გასული ძველი, გამოცდილი კადრები, რომლებიც ეხმარებიან ახალგაზრდებს. პოლიციელად ჩამოყალიბებას წლები სჭირდება. გვაკლია კვალიფიციური მუშაკები. ამჟამად გვეჭირდება ერთ-ერთი რაიონის პოლიციის უფროსი და კანდიდატურის შერჩევა ძალისა გაიჭიროს. ვფიქრობ, რაიონის პოლიციის უფროსი ცოდნით, გამოცდილებით, ფიზიკური შესაძლებლობებით არ უნდა ჩამოუვარდებოდეს შინაგან საქმეთა მინისტრს.

— როგორ არის ორგანიზებული პოლიციის საქმიანობა?

— ბათუმის მაგალითზე მოგახსენებთ. ქალაქი დაყოფილია 11 უბანად და მიმდინარეობს ოცდაათისათათიან პატრულობა. ღამით ქალაქში წესრიგს იცავენ ავტონის-პექციის და საპატრულო სამსახურის ავტო-მანქანები. უახლესი ტექნიკით აღჭურვილი პოლიციელები აკონტროლებენ ბათუმის ყველა კუთხე-კუთხუღს. დანაშაულის დაფიქსირების შემთხვევაში, რამდენიმე ჯგუფი ერთდროულად ერთვება ოპერატიულ ღონისძიებებში.

თვითმხიანი არ არის დანაშაულის ციხეში ჩასმა. ჩვენ უპირველესი ფუნქციაა დანაშაულის თავიდან აცილება და პროფილაქტიკური საქმიანობით გარკვეულ შედეგებსაც მივაღწევთ. მნიშვნელოვნად შემცირდა პირადი და სახელმწიფო ქონების ქურდობა, ხელფიქრობა, წელს მკვლელობა არ მომხდარა. შეაშინვედით, ალბათ, ბათუმელები მანქანებს არ კეტავენ. 7 თვის მონაცემებით, გატაცებული ერთი მანქანა, რომელიც დღე-ღამის განმავლობაში დაუბრუნდა პატრონს.

— როგორი სახის დანაშაულების მიმართ იწინა განსაკუთრებულ ყურადღებას?

— უნდა ითქვას, გარკვეული სახის დანაშაულის ჩამდგნა მიმართ ლოიალობა-საც კი ვინებთ, მაგრამ არის ზოგი კატეგორიის ბოროტმოქმედება, რომელსაც დაუდობლად ვებრძვით. ეს დანაშაულებია: ნარკომანია, ქურდობა, ყაჩაღობა, იარაღის ტარება და მანქანის გატაცება, მკვლელობაზე და დაჭრაზე აღარაფერს ვამბობ.

— ორგანიზებულ დანაშაულზე, მადის საქმიანობაზე რას იტყვით?

— აჭარაში მსგავსი რამ გამორიცხულია.

— გასტროლორი ქურდები თუ ჩამოდიან?

— მათ აქ გასაქანი არა აქვთ. აჭარაში ჩადენილი დანაშაულების 85,4% გახსნილია.

ეს მათ შესანიშნავად იცავენ და ამიტომაც გვერდებიან.

აჭარის შინაგან საქმეთა სამინისტროს თანამშრომლებს შეუძლიათ, 1 წუთის განმავლობაში გადაკეტონ მთელი რესპუბლიკა. ეს არაერთხელ დადასტურდა.

და კიდევ, აჭარაში იარაღით ვერაგინ შემოვა. რეგისტრირებულ და ტაბლურ იარაღს წოდოქის ხიდთან პოლიცია იბარებს და გასვლისას უბრუნებს მფლობელს. რასაკვირველია, ეს არ ეხებათ საგანგებო დავალებით მოვლინებულ ოპერატიულ მუშაკებს. მიგვანია, რომ აჭარის სტრუქტურის იარაღი არ სჭირდებათ, რადგან ჩვენ ვიძლევეთ უსაფრთხოების სრულ გარანტიას. აჭარაში ხომ შეიძლება გვირდეს, ეს ხომ შეიძლება მთელ საქართველოში გაერცხვდეს.

სალოკაციო სისტემები საშუალებას იძლევა, გამოვლინდეს ბუშტულების სულ მცირე ნაკადიც კი. გარდა ამისა, კომპიუტერული სისტემა სწრაფად განსაზღვრავს გაზის ნაკადის კოორდინატებს, სიღრმეს და ლაზერული პრინტერების საშუალებით წამვე იძლევა სათანადო გრაფიკულ გამოსახულებას. გემის ეკიპაჟა და მეცნიერებმა რუმინელ, გერმანელ და ინგლისელ სწავლულებთან ერთობლივ მუშაობის შედეგად კვლევითი საშუალების დიდი გამოცდილება შეიძინეს.

შავ ზღვაში მეთანის არსებობის შესახებ უკრაინის მეცნიერებთან აკადემიის ანგარიშიდან შევიტყვე — აღინშნა ჩვენთან საუბარში ბატონმა გელა ტყემელაშვილმა, — ნაშრომი ეხებოდა ზღვის ფსკერიდან გამოყოფილი მეთანის უარყოფით ზემოქმედებას ეკოლოგიაზე. სამეცნიერო წრეებში კარგად არის ცნობილი ე.წ. საბურთის ეფექტი, რომლის ფორმირებაში სწორედ ზღვის ფსკერიდან გამოყოფილი მეთანიც მონაწილეობდა. მაშინ დაკინტერესდი, იყო თუ არა შესაძლებელი ამ პროცესის სამეურნეო მიზნებისათვის გამოყენება. მე საქმე გამოვიძიე და მქონდა სხვადასხვა დანაგარებთან და მოწყობილობებთან მუშაობისა. ამასთან, დაკინტერესე ჩემი კოლეგებიც — თბილისის ტექნიკური უნივერსიტეტის დოცენტი, ტექნიკურ მეცნიერებათა კანდიდატი, გახით მომარაგების სპეციალისტი ბატონი შოთა მესტვინიშვილი და ისოტაბების ინსტიტუტის უფროსი მეცნიერი თანამშრომელი ბატონი გენადი ფარცხალაძე. ჩვენ დაუკავშირდით სეპარატორს და მიემართეთ შავ ზღვაში ბუნებრივი აირის უშუალოდ აღმოჩენის მაქსიმ გულის, რომელმაც ვიქტორ ევროვთან დაგვაკავშირა. 1993 წელს მოწყობილი ერთობლივი ექსპედიციის შედეგების მიხედვით უკრაინულ კოლეგებთან ერთად გამოვაქვეყნეთ სატაქა. ის ექსპედიცია ისრაელში საცხოვრებლად წასულმა ქართველმა ებრაელებმა დააფინანსეს. ას-ლანდელ ექსპედიციას კი აფინანსებს აჭარის მინისტრთა საბჭო. მისი ღირებულება 33 300 ამერიკული დოლარი. აქედან 12 000 დოლარი მხოლოდ საწვავის შეძენას დასჭირდა.

ბატონ გელას სიტყვა ჩამართვა ვიქტორ ევროვმა. — „იცი დღის განმავლობაში მხოლოდ ერთ-თელ მოკავსებზე ზღვაში ბანაობა. მეტად რთულია ინტენსიური სამუშაო რეჟიმი გვაქვს, ზონდირება პრაქტიკულად დღე-ღამის განმავლობაში მმდინარეობს. ამ წუთში გეშაობთ ე.წ. ოთხი ლუხის რეჟიმში, ეს მეტად რთული და შრომატევადი პროცესია. ძირითადი ღატვირთვა მჭიდროვებზე გადის. მათ საკმაოდ ღიღანს უნდებათ მნიშვნელოვან სიღრმეებზე დეკომპრესიის ქვეშ ყოფნა, რაც, რა თქმა უნდა, ჯანმრთელობაზე უარყოფითად მოქმედებს. ახლაც 23 მეტრის სიღრმეზე წყალი ზომავს მეტად აძლერეულია. ამიტომ მჭიდროვებ იძულებულია, „დაეხმაროს“ ტელერობიტს და ღიღანს და-რჩეს სიღრმეზე“.

ფურნალისტები მონიტორთან მიგვიწვიეს. ტელერობიტ „თელას ავლებს“ ზღვის ფსკერს და, აი, ისინიც, მოწითალო გრუნტიდან სვეტად ამომართული მეთანის ბუშტულები. ევროანის კუთხეში იმ წამსვე ფიქსირდება ზუსტი კოორდინატები, სიღრმე. რუსი ფურნალისტი ექვით კითხულობს: „ნეთუ ეს ბუშტები მართლაც საწვავია?“ ექვის გასაფანტად ლაბორატორიის თანამშრომლები ვიდეომასალას გვთავაზობენ: უმარტივესი, ქოლგისმაგვარი მოწყობილობა ზღვის ფსკერზე ეშვება და შეკრებილი მეთანი მილის საშუალებით პირდაპირ გემბანს მიეწოდება. ასანთის ნაყერწკალი და... მილის ბოლოს ცისფერი ალი იწებება. დამსწრე საზოგადოება გაოცებული და აღფრთოვანებულია. ვინ სივარცს უკრავს ალზე, ვინ გავას ალულებს. მხელა მღელვარების გარეშე უყვრო ამ კადრებს, რადგან იმწამსვე ზამთარში გათოხილი და ჩანჩულებული საქართველო წარმოვიდგება თვალწინ.

ლო წარმოვიდგება თვალწინ. — „ეს აღმოჩენა საქართველოსთვის უმეტესად მეცნიერების კამს ეს ყველაფერი ღვთის წყალობად შეიძლება ჩაითვალოს. ვერ ვფარავ სიხარულს. ევრო-ცაჟ ამ დღეს ყველას!“ — აღინშნა აჭარის უზენაესი საბჭოს თავმჯდომარემ, ბატონმა ასლან აბაშიძემ „პროფესორ ვოლანტიკის“ მეცნიერებთან და ეკიპაჟთან შეხვედრისას.

ასეთი სახის საბადოების ექსპლოატაციის ანა-ლოგია მსოფლიოში არ არსებობს, არ არის შემუშავებული სათანადო ტექნოლოგიაც. თუმცა, ბატონ გელა ტყემელაშვილის თქმით, ქართველი მეცნიერები უკვე მუშაობენ ამ მიმართულებით. გაზის ამო-ღიწება იძლემა ინტენსიური და მღელვარია, რომ საბურთი საშუა-ობები საჭირო აღარ არის. გარდა ამისა, აჭარაში მე-ღვთი არსებული მეთანი ძალზე მა-ღლა ზღვის ნაბი-რთან. მაგალითად, ქობულეთთან იგი ამოვიღებდა 500-700 მეტრამდე, მაშინ, როცა ვთქვით, ბულგარეთის ან ყირიმის შეღვთი ეს მანძილი 12-15 კილომეტრს შორის მერყევდა. მართლმაც მეცნი-ერებმა შექმნეს კოლექტორი, რომელიც მთელი, რომლის საშუალო მაჩვენებელი ერთ პოლიგონზე მდებარე ზღვაშია. ახლა საჭიროა მთელის რაოდენობის პირებში გა-მოცდა.

ჩვენმა ტექნოლოგიამ თუ შეიძლება გამოცდას და იმუშავა, გაზის მოპოვება მნიშვნელოვნად იაფი დაგვიჯდება. თავად განსაზღვთ: ერთი კუბური მეტრის ღირებულება 60 მილიონამდე დოლარი ჯდება, წარმო-იღებინეთ, რამდენი კუბური მეტრი საჭიროა? თანაც, აჭარის საზღვართან მეთანი 150-165 მეტრის სი-ღრმეშია ამოღის, რაც ძალზე გაართულებს ბურ-ვას. ჩვენი მეთოდით კი პირველი დანაშაულის გა-შვება 5 მილიონამდე დოლარი დაჯდება და პირვე-ლივე წელიწადს მისი უკუგება 7 მილიონი დოლარი იქნება. ამის გათვალისწინებით, ბევრად უფრო იაფი დაჯდება მომდევნო დანაშაულების ამოქმედება. ამ ტექნოლოგიით ამოღებული გაზი ძალზე სუფთაა. სუფსაზე ჩატარებულმა გაზომვებმა გვიჩვენა, რომ ამოღებული აირი შეიცავდა 94% მეთანს, 5% ეთანს და 1% პროპანს. ჭორბონთან აღებული სინჯები კი — 84% მეთანს, 12% წყალბადს და 4% ჟანგბადს.

სწავლულებთან საუბარში გაირკვა, რომ ძალ-ზე მნიშვნელოვანია ზღვის ფსკერიდან მიღებულ აირში დიდი რაოდენობით წყალბადის აღმოჩენა. ამჟამად წყალბადი ითვლება ყველაზე პოპულარულ, ეკოლოგიურად სუფთა ენერგიის წყაროდ. მისი მი-ღება ხდება ელექტროლიზის საშუალებით, რაზეც კილოსალური ენერგია იხარჯება. საქართველოში, რუსეთის საწარმოო გაერთიანება „პროტონი“, წყა-ლბადს მეთანის დაშლით იღებენ. თავის დროზე დიდი აფორტაჟი გამოიყენა შავი ზღვის გვირდ-წყალბადიდან წყალბადის მიღების იდეამ, მაგრამ ეს მეთოდიც დიდ დანახარჯებს მოითხოვს, რადგან გვირდწყალბადი, მჭავის სახით, მხოლოდ 0,27%-ია ზღვის ქიმიურ შემადგენლობაში. წარმოადგენთ რა კილოსალურ დანახარჯებთანა დაკავშირებუ-ლი ზღვისთვის ამ 0,27%-ის წარმოება ამიტომ, თუ საბოლოოდ დადასტურდა აირში 12% წყალბადის არსებობა, ეს უდიდესი მოგებას მოუტანს საქარ-თველო.

ევროან-საქართველოს ერთობლივმა ექსპე-დიციამ 4 სექტემბერს დაამთავრა მუშაობა. სტუმარ-მასპინძელთა გულთბილი გამოთხოვების შემდეგ „პროფესორმა ვოლანტიკმა“ სეპარატორისკენ აიღო გეზი. წინ დიდი და რთული სამუშაოა, რომ-ლის დროულ შესრულებაზე ძალზე ბევრი რამაა დამოკიდებული. აუცილებელია ამ საქმიანობა სასე-ლმწიფოებრივი მიდგომა, თორემ წინასწარ ინს-ტანციების თუ ცალკეული პირთა მოქმედების ამბიცი-ური დამოკიდებულებით პროცესი გასწავრება. ან საერთოდ შეწყრდება. ამ გაჭირვებაში, რომ გვეპატიება ღვთის წყალობის წყლის.

სამაჟოზე ისიც შეიტყვევით, რომ თურქეთში წაისვლებს 1 სექტემბრიდან საქმოსო საბლადურო თანხის გადახდა მოუწყვთ. საქმოსო გადახდა, რომ თურქეთის მხარეზე 30 დოლარამდე გაზარდა სამაჟო გადასახადი. ამას ემატება საქართველოს სამაჟოზე გადასახადი 10 და მომსახურების 1 დოლარი — სულ 41 დოლარი. ეს გადასახადი მხოლოდ საქართველოს მოქალაქეებისთვის გაზარდა, რადგან ვიზების გაცემისას თურქეთში საქართველოს საკონსული სწორედ 30 დოლარს ანდენივებს თურქეთის მოქალაქეებს.

და ბოლოს, კავკასიისა და სამედიკალინო ჯგუფი გულისსიმეირებისა და ყურადღებისთვის დიდ მადლობას უხდის ბატონ გელოდი კობაძესა და მის პირველ მოადგილეს ნოდარ არქიანაძეს, რომელმაც გვიმოგზურა სამაჟოს დათვალიერებისას.

ბათუმის გავლით დღეს დიდი რაოდენობით ავტოტრანსპორტით მოძრაობს თუქმეთ-საქართველოს საზღვრის გადვლით შემოღწერა მოხლოდ საქართველოსთვის განკუთვნილი ტვირთები, არამედ ჰერბაჯინში და სომხეთში მიმავალი ჭეშმარიტად დანართები თუ სხვა სახის მონადეშეკითი დატვირთული მძივე მანქანები. ამას ემატებიან გუ-

[illegible]

1954

ენიკლე

იცით მე ვინ ვარ?

იცით, მე ვინ ვარ? — რომ არ ვსთქვა ბევრი, — მცირე მტვერი ვარ შოთას კალმისა, გურამიშვილის ვარ ცოტა ცრემლი და ერთი თასმა ვაფას ქალმნისა...

მე ჭავჭავაძის ვარ სისხლის წვეთი, ბარათაშვილის ვარ ერთი ოხვრა: — ამიტომ მქვია, ალბათ, პოეტი და მათ მუხლებთან მიხედება მოხრა...

გამისახალი

არხოტში მამისაწლი დამეცა, დღეს მის ნანგრევზე ბუც არა ჯდება. ქვითკირის კუთხი მოგვას ნამეწყურალს, არხოტში მამისაწლი დამეცა, შამში შეუდგამს ეზოს ნამერცხლარს, ჩემს აკვანს გველი უდარაჯებდა... არხოტში მამისაწლი დამეცა, დღეს მის ნანგრევზე ბუც არა ჯდება.

ქარაფებთან გავლა

დეღემის დარად დარიალში ვიჭერები, მივჭრი ჭიჭურ და პირქარიც მჭეპარობს, ქარაფებში ირხევიან ფიჭვები, შენს მომონებრს მაგონებენ, მზექალო!

თერგის დენას დაღვრემილი დავცქერო, ჩემი გული განა მისებრ კისკისობს. ქარაფიდან მოჩქრიალებს ჩანჩქერი, მყის შენს სიცოცხლს მომაგონებს, ძვირფასო!

მივჭრი ჭიჭურ და ფიჭვისგან მოვერცხლილს — შორს მწვერვალებს ჩემს ტრფობაზე შეველო. ქუფრ ქარაფში ქუჩი ქოჩორს ივარცხნის, შენი თმები მაგონდება, მზექალო!

მე პოეტობა საწყევარი მადლი მეგონა და ახლა მივხვდი: ის უღელი თურმე ყოფილა, მარჯვე სტრატეგია ყოვლისშემო ადლი მეგონა, მაგრამ საშუალო მეტად ვრცელი თურმე ყოფილა.

ბირველი ლექსი ამაღლება ჩემი მეგონა, მცირე გორაკი მე მწვერვალის თხემი მეგონა, უწვერულ ჭაბუკს ვაფა ჩემზე მრწამსი მეგონა, ყრმობის ოცნება თვალუხელი თურმე ყოფილა...

მე პოეტი მოუმგელი ყანა მეგონა, წვერი კალმისა მეტად მჭრელი დანა მეგონა, მოძმისთვის მღერა ასე მწელი განა მეგონა, ტანჯვა მგონისგან განუყრელი თურმე ყოფილა!

განგება

აი, ასა და ღიღილოს ცა, ეს კიდევ საფლავთორთა, შენს მწირ საფლავზე ვილოცე, თავი სიზმარში მგონა... ჩაფრთხილი ვარ ფიჭვითა, სულეთის ქარი შემოქდა; ეს აქ მამა წევს, იქ — ბიძა, აქ — დედა, იქაც — მრწამსი ძმა. მოვესწარ ყოვლის დიდ ზამთარს, — რა მიღეძეს, რა შეჩანებდა... ნეტავი, სულს რომ მიღამდა, რასა ფიჭობდა განგება?

ახალუხლები

ჩემს სახლს სიმღერით ჩაუარეს ახალუხლებმა, საღამო თქვენდა, ჭაბუკები უდარდელებო! გაიფრიალეს ამო თრთოლვით ჩემმა მუხლებმა... ჩემს სახლს სიმღერით ჩაუარეს ახალუხლებმა. ნუთუ გაბრიელს გახარება აღარ უნდება, რად გეკრძალებათ ტაშის დაკრა, ჩემო ხელებო? ჩემს სახლს სიმღერით ჩაუარეს ახალუხლებმა, საღამო თქვენდა, ჭაბუკები უდარდელებო!

პარტახი აული

შენ რომ იყავ, — ის აული ოხერი მოარბიეს, უღვთოდ მოაპარტახეს, ენატრებათ შენი ყელის მოღერა ციხეების ჩაბნელებულ ჩარდანებს. კოშკებს ახსოვთ შენი მწერა მართალი და სიმღერა რომელიღაც ნაიბზე; დღეს ღამეა აულებს სარდალი, თვალთა შენთა ზშირნი შუქნი გაიბნენ. ეგ ღიმილი — გათენების სადარი, ვნედავ, ეხლაც ღიღილოს ცაზე სწერია;

ქართული პოეზიის მცირე ანთოლოგია

11 სექტემბერს გაბრიელ ჯაბუხანურს 80 წელი შეუსრულდება

პოეზიის გარეშე მისთვის ცხოვრებას აზრი არ ჰქონდა. ლექსის გარდა არც არანაირი სიხარული განუცდია ამჟამად. გაუნაღებელი ტანჯვის უღრანი გუბებით იარა და, გოლოს, საღმრთოთი გასაგებობა, ისე დალია სული, როგორც ეს წარუვალი მშვენიერების მსახურ ჭეშმარიტ შეამოქმედს შეშვენილად. ნაადრევად წავიდა და ღირსეულად წარსდგა სულეთის მსახურთა წინაშე... სოლო თვის-ტოპთა შორის თხემით ტარზადა მართალი კაცის შეუბ-ღალავი სახელი და წვა-ღაბვით ნაფარი შესანიშნავი ღირიკული ქმნილებები დატოვა...

ვფიქრობ, ამ წარმოდგენილი რამდენიმე ლექსითაც კი-ღა პრეტხალ იბრძნობს მკითხველი გაბრიელ ჯაბუხანურის პოეტური სიტყვის ალმოსილვას.

ამირან არაბული

სიო ამბობს, ჰადიშათი სად არი, — ეხლა მისი გათხოვების წერია! ქისტის ქალი, შენზე დარდა დამოლა, შენს ლანდსაც კი დავდგომივარ დარაჯად-ვარკვლავით, ჩემო, ჩემი რამოლა, — მაგრამ მთვარი — ბედისწერა არა ჩანს. ქალი — მთვარე, გელა... აღარ მოხველი, — ბინდი ბურავს თვალთა ჩემთა ჩარდანებს. შენ რომ იყავ, ის აული — ოხერი... მოარბიეს, უღვთოდ მოაპარტახეს.

ნისლი

მომწვიდა მთებზე მგლური თარეში და ქარაფებზე განავარდნა; ცვარს ჩავიგებებ ჩემს მათარაში და უდაბნოში გადავვარდები!

ბევრია ქვეყნად ტლუ, უბედური, მწადის მწეობა მწირის ყარბის, შეგვხვდები სადმე მწუწრვალ ბედუნის და მშრალ ბაგზე დავცვარებ!

დაქვრივებული ქისტის ქალის ნანა

მამაშენი მტრებმა მოკლეს გუშინ-დაიხსომა, დაინერგე გულში: გაიწრდები და მაგირს უზღავ! რომ დიოდე: რა ვარაშა ეკვრეტავ-ერთი კვირით კაცად ვიქცე ნეტავ! ავას, ალას, რისხვის ცეცხლი მწუსხავს... რად გეგდება, შეილა, ოფლის ნაბი; იქნებ ჭავრი შენც გაწუხებს მამის, ან შეგაკრთო მკვდარი მშობლის ხმა...

შუალამის სუნთქვა მოაქვს ნიავს, ყელს შეგაბამ გულში გავლილ ტყვიას — ეს ის არის, რომ განგმირა მამა... ემაგ ტყვით უნდა მოგკლა მკვლელის გაიზარდე, გამოიღე ხელი: იაბრეკე, — მთებია... და ტყეა... ხოლო, შეილა, თუ გამოხველ ტრელი, თუ ახარე მოსისხლე და მტერი, მაშინ შენვე მოგხვდეს ემა ტყვია...

ბანგი და ბარგი ბარისა, ასე მგონია... — ლაფშია ურემიც ჩაბრჩა, ხარიცა, ჩემთვის არც ცხენი ლაფშია, აღარც კაშკაში ხმალისა, აღარ ვარ „ბლოელ აფშინა, მინდოდაურის გვარისა...“

ავტობიოგრაფია

მე მწვემში ვიყავ, შორ მთებში ვუდემი სოფლის ნაბრისა; ჩემი მგონობის მორბედი — მწვეალი ბედმა მაღირსა. მაგრამ გრიგალმა დამქროლა: — მიწური ღიღილოს დამიწდა... კენჭობის ქუსლმა დამქროლა, სამწესოც ბირწმინდად გამიწყდა. ახლა ერთი ხმოც არა მყავს, მგონობის მადლიც წამერთვა. ვუყუფე არუფონის ალაფსა: — შამიჭი, შამრთე ლამეთა!

ხევსურული ტირილი

გაბელა ჯაბუხანურს

შენი პერანგი მე მაცვია, — ფერადი წვრებით დაქარგული, ფერადი წვრებით დაქარგული ქალისგან ყვითელთმანისა... პერანგს შედეგ სჭირს ნატყვარი — მტრებმა რომ გულზე დაგაბეჭდეს, — მტრებმა რომ გულზე დაგაბეჭდეს ტყვია — სიკვდილის მოციქული... პერანგი წითლად შეგიღებეს სისხლით შენგანვე ნაწურითა. ვრცხვით პერანგი სისხლიანი, ვრცხვით ცხრა დღეს და ცხრა ღამესა, სისხლი მორცხვა ცხელმა ცრემლმა, მაგრამ ნატყვარს ვერა ვარგეთ: არ მოიხრცხა ნათოფარი, — დარჩა ნიშანი პერანგზედა...

შენი პერანგი მე მაცვია, — ფერადი წვრებით დაქარგული, ფერადი წვრებით დაქარგული ქალისგან ყვითელთმანისა... პერანგს შედეგ სჭირს ნატყვარი, — ის შურისგებად მომიწოდებს: განა მარტო შენ მოგკლეს მტრ ბმა, — მე მათ სხვა ცხრა მძაც ჩამიხოცეს-ვით შერჩეთ ძაღლთა თქვენს სისხლში, შურ მამე საძებნი ათის ძმისა...

ღალატი

„ — ავახმეს! — ამოვფშინებ და ქარაფს ვახლი ქალასა. „ — ავახმეს! — ენიც ოგრვინებს და მიხედება ქარაფსა. გველმც ადგა გვირგვანად შენფერა ორგულ ქალასა... გუშინ პაემანს დამბირდი, დღეს კი მიმუხთელი წვეულსა, წელან გიხილე — ამ სიმთან ჩემს რაჟიფს სთნევი წვეულსა... მკვლელად რად შექმენ ასიტი თეთრ მთებში გამოწყვედულსა...“

უბრალო კავია

ლექსო, წამში გწერ და მივირის: გუშინწინ რაიგ მაწავლე, კინაღამ ხელში შამიკალ, ძალ-ღონე გამამაცადლე-სულ ასე მოდი, რა გვიჩრს, — სათქმელი წამომამაღლე, დამუყუდე, ჭიჭურ მომიჭერ, ხმის კილო მომიმაცადლე, ჭერ არ მწადა მრუშე მჭე, ერთი დღე კიდევ მაღალე!

მშვიდობით

მშვიდობით, მივალ, დე არხვაც დარჩეს ჩემი ღურჯის დაკრული ტორი, მწამს: თავს გაიტანს და გაიმარტებს ფხა ვაჟაკური, მიზანი სწორი!

დაიქცნენ ძველი ადამის ბენი, ბინდი არ ბოჟავს გულს მარწუხვით, გამყვება ქალაქს სურვილი შენი და დედაჩემის ჩემზე წუხილი!

შევხვდები ბარში ვაჟაკებს ნარჩევს, მოვალ და ნათელს მოვიტან შორით, მშვიდობით, ქალაქ, დე არხვაც დარჩეს ჩემი ღურჯის დაკრული ტორი!

ლარსიდან — ღიღილმდე

ვწაფე მწერის წყვილიადი, ვუფუქე ფიჭვის თივითიკა, აწ, ამ ღიღილოს წიაღში შენს საფლავზე დავდექი. გული აღარ მიძლდება, გაყრამ თაღხით შემოსა... ნუთუ არ შეიძლება შენს კუბოში შემოსვლა?

ურვის კავია

დავიწყებლე და დავიწყე — მოგვს მერო ორგზის შერისხვა, ლექსის ხეში და ხაფი — მთა დავთმე ორბის ფერისა... კვლავ არხოტს წავალ? — რა ვიცა, — ღირსლა ღონილი ბერისა, ქალაქის ცოფი ავიცერ —

17 აგვისტოს ნომერში „კავკასიონის“ მკითხველმა პირველად იხილა რუბრიკა — „საოჯახო არქივებიდან“. დაიბეჭდა ივლიტა ასათიანი-ნაკაშიძის მოგონებები. ეს პუბლიკაცია მოამზადა და წინასიტყვაობა დაურთო ქალბატონი ივლიტას შვილიშვილმა, ცნობილმა ლიტერატორმა სალომე ყუბანეიშვილმა. ქალბატონმა სალომემ და მისმა მეუღლემ ბატონმა თამაზ ფოფხაძემ ამავე რუბრიკისათვის ახალი მასალა შემოგვთავაზეს. ჩვენი თხოვნით, ქალბატონმა სალომემ ტექსტს მოკლე განმარტებები დაურთო, რისთვისაც დიდ მადლობას მოვასხენებთ.

ბრიტოლ წერეთელი

Прспект Руставели

(Русе и Тине Накашидзе)

В Тифлисе проспект Руставели
И старым и малым знаком.
Там толпы народа без цели
Толкнутся и ночью и днем.

Отдавшись и сам "far niente",
В кафе поместясь у окна,
Смотрю я, как пестрою лентой
Людская несется волна.

Красиво колебля стан гибкий,
Скользя по панели ногой,
Проходят с условной улыбкой
Грузинки одна за другой.

Веселая речь неустанно
С их уст и бежит и журчит, -

Люблю я их говор гортанный
И матовый цвет их ланит! -
За ними же поступью барса,
Мужская спешит молодежь, -
Пальто на распашку, взор
Марса,
Обидишь, - возьмется за нож!

Пока же веселой гурьбой,
Без дум на челе и забот,
Своею неслышной стопой
Она по проспекту идет.

А солнце так ласково светит,
Своих не жалея лучей,
И бликами яркими метит
Дома, мостовую, людей.

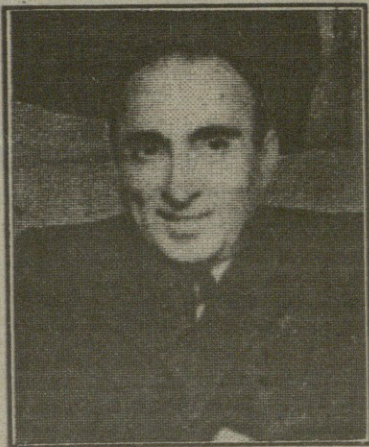
ცნობილი ელინისტი, პაპიროლოგიის ერთ-ერთი ფუძემდებელი ბრიტოლ შილიმონის ძე წერეთელი (1870-1938) ჩემი ბებიის — ივლიტა ასათიანი-ნაკაშიძის ბიძაშვილი გახლდათ (ივლიტას დედა — ანა წერეთელი გრიგოლის მამის, შილიმონის, და იყო). ბატონი გრიგოლი თბილისში უმეტესწილად ჩემი ბებიის სახლში ცხოვრობდა. თვალსაზრისით მისი ათამდე ღიქსი შემოვარდა. „არილის“ დღეებანდელ ნომერში დაბეჭდილი ღიქსი გრიგოლ წერეთელმა ჩემს დეიდებს — რუსა და თინა ნაკაშიძეებს უძღვნა. აქვე გამოქვეყნებული სურათი ბატონი გრიგოლის შემზარავ სიკვდილამდე ორი წლით ადრე, 1936 წელს, არის გადაღებული ყოფილი კლანდაძის ქუჩის №3-ში (დღეს №67-აა). სურათზე გრიგოლ წერეთელს და მის უახლოეს ნათესავებს, დედა ნაკაშიძეებს, ვხედავთ. სხედან (მარცხნიდან მარჯვნივ): რუსა ნაკაშიძე, გრიგოლ წერეთელი, თინა ნაკაშიძე; დგანან: ლუბა ნაკაშიძე და ზედა კბი — დიდი ნაკაშიძე-ყუბანეიშვილისა.

მეგობარ სოსოს!

მე ველარ გზებზე, და ასე მითხრეს,
რომ, თითქოს, თმები გაგათეთრებია...
ვინ იცის, ალბათ, ამ ორმოც წელში
რამდენი ღამე გაგათენებია...
ხშირად გიგონებ, და უსათუოდ
წვერგაუბარსავს, წიგნებით ხელში,
როცა გამზირზე ნარინჯისფერი
სცვივა ფოთლები ოქტომბრის თვეში.
ხან მაგონდები ბუკინისტებთან
ჩასჩერებისარ გაცრეცილ ფურცლებს,
თითქოს დაეძებ მტვრიან წიგნებში
წარსული დროის დაკარგულ სურნელს...
როგორ მხიბლავდა ბრწყინვალე ნიჭთან,
პოეტო, შენი წმინდა სინდისი,
რომ ასე მტკიცედ გიყვარდა მუდამ
საქართველო და ძველი ტფილისი.
შემდეგ ვით მამას გამოეთხოვე
ირაკლისეულს ხარფულს და ისანს,
მიხვალ ამ დროსთან განახლებული,
უმღერ ებოქის უდიდეს მიწას.
დღესაც ვერ გნახავ, ისევ გიგონებ
წვერგაუბარსავს, წიგნებით ხელში...
ეხლაც ხომ ნაზად სცვივა გამზირზე
ნარინჯისფერი ფოთლები მზეში.

შპანო ჩხიძე

30 X 44.

როგორც ცნობილია, დიდი ქართველი მსახიობი უშანგი ჩხიძე ავადმყოფობის გამო ადრე ჩამოსცილდა სცენას. არ ვიცი, როგორ ვთქვა. ხაშუწაროდ თუ საბედნიეროდ, მას ჩემი შპანოლები — დიდი ნაკაშიძე და გიგლა ყუბანეიშვილი შეურნალობდნენ. მათ მე და ჩემი და ხშირად დაეყვადით სტუმრად ბატონი უშანგის ოჯახში. ერთხელ, კეთილმა მასპინძელმა ბავშვებს ღიქსების თქმა გვთხოვა. ცხადია, სურვილი შევუსრულეთ. რამდენიმე ღიქსი წავეყითხეთ (მათ შორის ერთი იოსებ გრიშაშვილის „ონავარი“ იყო). ბატონი უშანგი ჩაუქრდა, შემდეგ საქალაქიდან რაღაც ფურცელი ამოიღო და გამოგვიწოდა. ეს იყო მისი ღიქსი „მეგობარ სოსოს“. იოსებ გრიშაშვილის თბილისი (1944 წ.) დღეებში დაწერილი ეს ღიქსი ჯერ არსად გამოქვეყნებულა.

ცნობილი ნორვეგიელი ენათმეცნიერი, ქართველოლოგი და კავკასილოგი, ოსლოს უნივერსიტეტის პროფესორი (შემდგომ — რექტორი) ჰანს ფოგტი (1903-1986) 1932 წლის ოქტომბრიდან 1934 წლის ბოლომდე საქართველოში იმყოფებოდა და ქართველურ ენებს ეუფლებოდა. ამ დროს დაუმეგობრდა იგი ჩვენს ოჯახს. ნაკაშიძეები ნორვეგიელ სტუმარს თან ახლდნენ საქართველოში მოგზაურობის დროს. ჩვენთან ინახება ფერმკრთალი მომცრო სურათი, რომელიც საქარაში, პროფესორ ილია აბულაძის ოჯახში სტუმრობისას არის გადაღებული.

1966 წელს, რუსთაველის საიუბილეო დღეებში, ბატონი ჰანს ფოგტი კვლავ ეწვია საქართველოს. იგი და მისი უახლოესი მეგობარი — ბატონი ილია აბულაძე მაშინ ნაკაშიძეებსაც ესტუმრნენ. საბედნიეროდ, ამ გულითად შეხვედრას ჩვენი უმცროსი თაობის წარმომადგენლებიც, ვესწრებოდით.

ნორვეგიიდან გამოგზავნილ წერილში მხოლოდ სახელით მოხსენიებული არიან: ბატონი ილია აბულაძე, ბატონი დენა შენგელაია და თბილისის უნივერსიტეტის სამეცნიერო ბიბლიოთეკის იმჟამინდელი დირექტორი ბატონი დევი აბაშიძე.

UNIVERSITETET I OSLO

FRA
REKTOR

OSLO,
Univ. for.
Bes oppgitt ved borten.

24. 4. 1966

ქ. ივლიტა ნაკაშიძე ქალბ.
ჩემი ბიძაშვილი-მეცნიერი
როგორცაა გეგმავს,

ორი დღის დაგვიანებით (ხშირი ნისლის გამო ჰელსინკიში) ოსლოში დაგვრუნდი — ქართულ უსაზღვრო სტუმართმოყვარეობას (სადიდებს, ღვინოებს, ექსკურსიებს) არ დაუღუპებარ (ერთი — ორი კილო მომემატა უსათუოდ!).

ძალიან გამახარა ყველას ნახვა გაშლილ სუფრასთან მაგ სახლში, სადაც ამდენი მხარული საღამოები გამიტარებდა — ილიკოს, დემნას და დევისთან ერთად — არ დამეფიქრებია. აერობორტზე ჩემი გასტუმრებისათვის გადამოხდა — ამდენი ხალხი იყო, რომ ვერ გითხარით ყველაფერი, რაც ჩემს გულში იყო. ჩასთვასაც გამადლობთ — ძალიან მოეწონა ჩემს ცოლს. კონიაკი ნორვეგიაში მიღწეულა — მეგობრებთან ჭეცხოვლები, რომელნიც ჩემსავით მოსკოვში ბილიტებს ელოდნენ! დაუღივით მიმცემთა პატევსაცვად!

ოსლოში დაბრუნების შემდეგ ინგლისში წავიდა, სადაც მანჩესტერში დავეწვარი ევროპელ რექტორთა წლოურ სხდომას. ეს მიზეზია, რომ ასე გვიან მოგწერეთ.

ჩემი მისვლა სტუმრად თბილისში ძალიან საამო იყო, და ძალიან გამაოფელი ვარ მეცნიერული თვალსაზრისით და ადამიანური თვალსაზრისითაც. ეს ხომ ჩემი ძველი ნატურა იყო კიდევ ერთხელ საქართველოს ნახვა. აქ შემოდგომა — ფოთლები ფერები შექანისწავია, წითელი, წაბლისფერი. ორი-სამი კვირის შემდეგ მოთოვს და ზამთარი დაიწყება. ძალიან არ მომწონს მგ, რომელიც მეთხილამურე არა ვარ.

მუშაობა სახლში მელიოდა და როცა საქართველოდან მომევა ყველა წიგნი, რომელიც თბილისში მარტყეს, წასაკითხავი არ შეკლებს!

ყველაფრის დიდი მადლობა — ბედნიერად იყავით!

გუგოი ასე აჩინა
ქაი

P.S. ეს პატარა ფილა, შოთას ღიქსებით მორთული რომ იყო, ჩემს ცოლს ძალიან მოეწონა — კარგი ხელოსნის ნამუშევარი. ეხლა ჩემს ინსტიტუტშია, რომ ჩემს მოწაფეებს შეეძლება ნახონ. შემქმნელი მოგიტოვებთ! პრორექტორს მივსალმეთ!

თქვენი მისამართი არ ჩამოწერია — ილიკოს წერილს გაუგზავნით გადამოსაცემლად.

საქართველოში ძნელად თუ ნახავთ წერა-კითხვის მცოდნე ბავშვს, ეს მარგალიტი რომ არ ესწავლოს დიდი!

გარდა გაფურჩქნა კოკორი, გადარევიდა ისა, ზამბახსაც გაღვიძებოდა და თავს უბრუნებდა ნიკას. ტორილა მალევე ღრუბლებში წერიალ-წერიალით გაღობდა, ბუღბუღლიც, განარბუღლი, ნაზის ხმით ამას ამბობდა: „ეგვადი, ტურფუე ჰეჰეჰეჰე, ილხინე, ივერთ მხარეო, და შენც, ქართველო, სწავლითა სამშობლო გახარეო!“

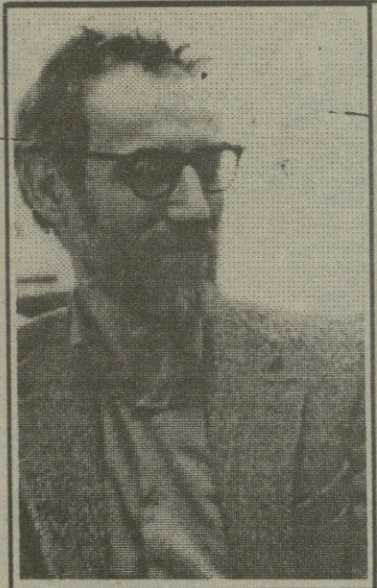
ბრუშოვის მმართველობის დროს, 1950-60-იან წლებში, ეს ლექსი ავტორის დაუსაზღვრელად იმეძღვებოდა დაწვებითი სკოლის ქართულ სახელმძღვანელოებში, ბრუნვის დროს კი, ეს ლექსი „სოსელიოს“ ხელმოწერით წამდგარებული ჰქონდა მთელი საბავშვო ბიბლიოთეკის სერიას. თანდათან შენიშვნა სტალინ-ჭულაშვილის დაბადების თარიღთან ერთად გვამცნობს იმასაც, რომ სოსელიოს ეს ლექსი დაწერა და ბრუნვად გამოაქვეყნა თხოუმბეტი წლის ასაკში. ამ შენიშვნას გაიცდებოდა მტკიცედ აღვიწი უპირატეს, ვიდრე ამ ცნობას, რომ სტალინი „სამი დეკადის განმავლობაში იყო საჭიროთა კავშირის კომუნისტური პარტიისა და მთავრობის მეთაური“.

1957 წელს, მას შემდეგ, რაც დაიწყო ბრუშოვის ელული „დესტალინიზაციის“ პროცესი, ამავე ლექსს გზავდათ „დედა ენის“ საბჭოურ ვარიანტში „დედა ენა“ შესანიშნავი პირველდაწვებითი სახელმძღვანელოა, რომლითაც თითქმის ყველა ქართველი ბავშვი სწავლობდა წერა-კითხვას. ესაა ხალხური სიმღერის ანთოლოგია, რომელიც ისტორიულ ამბებსაც შეიცავს. ეს ოქროს საუნჯე უწყვეტად იმეძღვებოდა 1876-1916 წლებში, შემდეგ კი ასევე განუწყვეტლივ „იკრიბებოდა“ საბჭოთა საქართველოში. „დედა ენის“ ავტორ-შემდგენელი იაკობ გოგებაშვილი 1912 წელს გარდაიცვალა, მაგრამ მომდევნო გამოცემებში სტალინის „დილა“ ჟიარია 1916 წლის გამოცემისათვის, რაც დიდი ბატივი იყო იმხანად უცნობი სოსელიოსათვის. 1957 წლიდან ხელმოწერა „სოსელიოს“ გაქრა, სამაგიეროდ, იგი გვერდით წინ, გორში სტალინის ქონის სურათის ქვეშ, განდა ახალი პროზაული ნაწყვეტი. ქონის გარშემო უზარმაზარი ნეოკლასიკური სტილის პორტიკი მას ამჟამად წმინდა ადგილად აქცევს. ეს ნაწყვეტი, რომელსაც მარტივი სათაური აქვს — „სატარა სოსო“, — აგებულია ბიბლიური სარგების ამბავზე (მათეს სახარებიდან) და მოავრდება სოსოს ყრმობის აღწერით, როცა „იგი მუდამ შევლოდა სწავლაში ჩამორჩენილ ამხანაგებს“; ავისომასწავლებელი მინიშნება მომავლის ადამიანზე და ამ მომავლის უწყველობაში მკითხველის დასაწყურებლად ნაწყვეტს მოსდევს მხატვრობა — იტალიური ალორბინების სტილით შესრულებული გორის ხედი (ეს სტილი სახეებით შეფერვდა ხმელთაშუა ზღვის აუზისათვის დაამასხიათებელ კლდოვან სანახებებს; ღრუბლებიდან გამოშვებული შიშის ათინათი ჩადოსნური ელვარებით ასხივოსნებს სტალინის სახსლს).

მთავსად მრავალი რომაული ლეგენდის, უწინ გაღმეგრეთული სტალინი შემდგომ წმინდანად იქცა. მას წილად ეტოვო არა მხოლოდ წმინდანის ყრმობა და სალოცავი ტაძარი — სტალინის სახლ — მუზეუმი გორში, სადაც მანველით მწყემსსვენი ვიკრინებში და-ცულ შვირ რელიკვიებთან: სტალინის საკუთარი ხატებიცა აქვს. — თბილისელ ხარაზებს იგი თავიანთ მფარველ წმინდანად ესახებათ, შინაგან საქმეთა სამინისტროს საბარო მანქანების მძღოლებს კი — წმ. ქრისტეფორედ (ამას მოწმობს მეწაღეთა ჭიხურებსა თუ შეს-ს საბარო მანქანებში ჩამოკიდებული ავგაროები) (ერთადერთი მისი დიდი ქანდაკება გორშია: შემორჩენილი, ხოლო სოფლებში, კურორტებსა და გზაზე მდებარე დასახურებულ ადგილებთან ბატარა — ბატარა ბოუსტებია მიმოფანტული, რომელთა მხნელო კისერზე ცოცხალი ყვავილების გვირგვინებია ჩამოკიდებული. ყინვისის ეკლესიაში თუ შეხვალთ, ნახავთ, რომ ქრისტეანი ოსები სტალინის სახელს ისეთივე სასიყვარლო წამოთქვამენ, როგორც საეკლესიო დღესასწაულზე წარსასა. მისი სახელი აღდგენილია ქალაქის ქუჩების სახელწოდებებშიც: მტკვრის სანაპირო თბილისში და ქალაქიდან მთავრობის წინააღმდეგობის (სადაც გრული ზაფხულის გატარება უუვართ საქართველოს კომუნისტური პარტიის ხელმძღვანელებს) მიმავალი გზატკეცილი ამჟამად სტალინის სახელობისაა. საქართველოს რესპუბლიკის ჰიმნი სტალინის „დილის“ ერთ სტროფს შეიცავს. მაგრამ სტალინის კულტი საყოველთაო არ არის: ინტელიგენცია საქართველოშიც ისევე დაზარადა, როგორც ნებისმიერ საბჭოთა რესპუბლიკაში. და მანაც ქართველ კომუნისტებს ერთგვარი ნოსტალგია აქვთ სტალინის „ოქროს ბანის“ მიმართ, „სანამ ბრუშოვი ბანაკებიდან გამოუშვებულა ყველა იმ ხელფანს“.

მთავსად მრავალი წმინდანისა, სტალინიც მოკლეს. მატარებელი რეალობას. მთელი მუზეუმი რომ შემოიაროთ, ერთ ნივთსაც კი არ გეტყობა სტალინის ხელის შენაწილები ანდა გამოჩენილი სიყვარულის კვლეა. აქ არის ისეთი ტიპური ნივთები, თავისუფლად რომ შეიძლება მას სცნობოდა: აქვეა იმ წიგნების ბიბლიო, რომლებიც ივარაუდებოდა, რომ მას წაკითხული უნდა ჰქონოდა; და ნებისმიერ ბიბლიოთეკაში ნახავთ სტალინის „შრომების ხრულ კრებულს“. მაგრამ რომელ სტრუქტურებზე შეიძლება დანაშაულებით ითქვას, რომ ისინი თვით ამ მთავარი ქურდის, ექსპლუატატორისა და ბლავატორის დაწერილია? ანდა უჩინარ არა ერთადერთი მნიშვნელობით) მწერალთაგან რომელი გაბედავს თავისი ავტორობის აღიარებას? და თუ-ცა გრძელ რიგებად გამოკრებილი ბილიოგრაფიები —

სტალინის მსხვერპლობა შეიძლება — მუზეუმში ხეტილისას მგზნებარე ლექციების ისმენენ, მათ აქედან მაინც ვერ გაქვთ მეტ-ნაკლებად ხელ შესახები მოგონებები. თვით მეწაღე ჭულაშვილის სახარაზოც საექვოდ ცარიელი და არაფრის მთქმელია. როგორც გორში რამდენიმე სკეპტიკოსი იგონებს, ჭულაშვილის საკმაოდ კარგად მიუღიოდა საქმე, რამდენიმე მუშაც ჰყოლია, მაგრამ ისინი ვერ შეგუებოდნენ ოსტატს და დიდ გაჭირვებაში მარტოდმარტო მიუტოვებიათ. თვით გორის მიწისძვრის ამბავს (1920-იან წლებში), რომლის დროსაც, გადმოცემით, უფნებლად მხოლოდ სტალინის სახლია გადარჩენილი, ერთი სანდო მოწმეც კი არ შემორჩენია, მაშინ, როცა გორში მრავლად ცხოვრობს ასაკს გადაცილებული (მაგრამ არა-

ვიტარ შემთხვევაში ჰქუას გადაცდარი) ხალხი. ერთადერთი, რაც ჩვენ ხელთა გვაქვს უშუალოდ ყრმა სტალინისაგან, — მისი ლექსებია. მათ გაუკლებას შემდგომ ვერავინ შეძლებდა: ისინი გამოკვეთილი იყო 1895-96 წლების ურნალ-გაზეთებში, რომლებიც გადიოდა ფინეთსა და სხვა ქვეყნებში, სადაც OTHY-ს თვით ყველაზე გამჭრიახი უაღბესიქმელიც კი ვერას გახდებოდა. ეს ლექსები (რომელთაგან მე ექვსს მივაკვლიე) არათუ ნამდვილად სტალინს ეკუთვნის, არამედ ისინი მრავალმხრივ ავლენენ მის სინორჩესა და ნადრევი სიმწიფეს, გაწაფულობასა და გაუბედაობას, რომლებშიც სუსტად გამოკრთება სტალინის სასათა, ავგატებანი და კულტურა. და ეს გამოჩენილი უკუხედვად შეიძლება პროექტორის შუქად ააღვაროს.

„დილა“ დიდად მიმზიდველი არ უნდა იყოს თანამედროვე თუ დასავლელი მკითხველისათვის, მაგრამ სოსელიოს ერთგვარად შევლის „ნარევი“ უფლებას: მეცხრამეტე საუკუნის ქართული პოეზიის მთავარ ნაკადში სპარსული ელემენტები (ვარდი, ბუღბუღი) შერწყმულია ბიზანტიურთან (ჰიმნი), ხოლო რომანტიკულობა (ჟალბი ბათუტკა და ნაციონალური ბათოსი) — რუსულ „მოქალაქეობრივ“ უტილიტარზმთან (მკითხველისადმი აპელირება). თითო-ორიოდა ქეშარიტი გენიოსი ამ მთავარ ნაკადს არ მიჰყვებოდა, მაგრამ სტალინი შეძლო გვერდი აეგვლო მათთვის. მისი ლექსი ლადად მიედინება, რითმებსაც გაწაფული ხელი ატყვია (და რიტმიც ისეთივე თანაწონიერი და უაღრესად მოქნილია, როგორც ბავშვის თამაშებით მსუბუქი ქართული მეტრიკაა: რითმა; რაც შეიძლება სახეებს, ტრადიციული სიმბოლური ფლორა-ფაუნის აღმნიშვნელი სიტყვები ზუსტი სიმეტრიით ენაშება სათანადოდ განვითარების მიმართ, უწყვეტად შინარსს გასაკვირო არ არის, რომ ქართული ლიტერატურისა და პოლიტიკის მეტრის, ილია ჭავჭავაძის უარი არ უთქვამს დაებეჭდა ესა და კიდევ მინიმუმ ოთხი ლექსი თავის ყოველდღიურ გაზეთში — „ივერიაში“ 1895 წლის დამლევს.

ყოველი შემდგომი ლექსი სულ უფრო მეტი სი-თამაშით იხრება ყოფითი სამყაროდან პიროვნულისა-კენ. სამი მათგანი „ფელეტონად“ იწოდება, რაც იმხანად რუსეთის იმპერიაში ეფემერული ურნალისთვის ტიპი-ურ პაროდიკურ სათაურად ითვლებოდა. ყველა ამ ლექსის, განსაკუთრებით კი პირველის („ივერია“, 1895, 11 X, № 218) საერთო ფონია მთავრის შუქით მოფენილი მიღება:

მთავარს იარე დაუღალავად — თავი ნუ ჩაგვიდია, გაფანტე ნისლი ღრუბლების, უფლის განება დიდი. შენაღ შესციენ ქვეყნას შენს ფეხ-ქვეშ გაღაპიშულსა: მყინვარს დამღერე ნანინა, ზეციდამ გადმოკიდულსა. კარგად იცოდე, რომ ერთხელ

ძირს დაცემული, ჩაგრული კვლავ აღმართვის მთას წმინდას, იმედით აღტაცებული. მაშ, ტურფავე, წინანდებურად ღრუბლებში გაიკაშაშე, ლურჯ კამარზედ საამოდ სხივები შეათამაშე. მეც გადავსხნი საკინძეს და მეგრებს მოვიშვერ მთავრესა, ხელ-განპირობილი თავყვანს გცემ ქვეყნად შუქ-მომდინარესა.

სოსელიო ნებისმიერი მსგავსება მთავრის ნიადაზე შეშლილ თოვლ ლაფორგთან (მე-19 საუკუნის ფრანგი პოეტი

აკალმოვარმა ვაიოპედეზა

დონალდ რეიფილი (დაბ. 1942 წ.), ლონდონის უნივერსიტეტის პროფესორი, კითხულობს ლექციებს XIX-XX სს-ის რუსულ და ქართულ ლიტერატურაში. ბოლო 20 წლის მანძილზე ინგლისურად თარგმნა ილიას, ვაჟას, გლაკტინის, ტ. ტაბიძის ლექსები და პოემები, აკაკის „ჩემი თავგადასავალი“, ხალხური „ვეფხი და მოყვამ“. გამოქვეყნებული აქვს ორ ათეულამდე სტატია ქართულ ლიტერატურასა და ფოლკლორზე. მათე გამოვა მისი ვრცელი მიმოხილვა ქართული ლიტერატურისა. აქ წარმოდგენილი წერილი მისი წლების ბოლოს არის დაწერილი.

დონალდ რეიფილი

ავტორი პოემების კრებულისა „მთავრის ღვთისმშობლის იმბატია“ (1856 წ.). შემთხვევითია, მაგრამ სცენარი, რომელიც აგებულია ჩაგრულზე (ეს სიტყვა ზნორად მეორდება სტალინის ლექსიკაში), მთავრის შუქის მიერ მოულოდნელად რომ იმედით გამოიღვენება, გაცილებით მეტს მომცველია, ვიდრე ამას ოდენ შეშლილობა გულისხმობს. ის, რომ ერთმანეთთან გათანაბრებული საქართველოს ლანდშაფტი (მთები) და ყარბი გმირი, აუზდენიეროვნული და პიროვნული მისწრაფებები, მომდინარეობს ქართველი ლერმონტოვისაგან — უდროოდ გარდაცვლილი რომანტიკოსის ნიკოლოზ ბარათაშვილისაგან, ისევე როგორც კოსმოპოლი, ნანკერად-ქრისტაწილად განგების რწმუნისაგან. მაგრამ თხოუმბეტი წლის სოსელიოს სიტყვათშემატებებსა და ლექსიკაში ისეთი ინდივიდუალობა იკვეთება, რომელიც ამ და სხვა „ფელეტონებს“ არაორდინალურ ლექსებად აქცევს ერთ-ერთი თავისებურება „ვერტიკალური მანძილი“ მწერალბებსა („მთა წმინდა“, „მყინვარი“, „მთავარი“, „ხელ-განპირობილი“) და უფსკრულბებს („ძირს დაცემული“, „გადმოკიდულს“) შორის, რომელნიც ფსიქო-ლოგს პოეტის მანიაკალურ-დერესიულ განწყობილებზე მინიშნებას. მეორე მხარეა ძალადობა, შეფარული სტალინის საფარულ ზმნურ ძირებზე კიდ- („ჩაგვი-ლია“, „გადმოკიდულს“), ცემ- („დაცემული“), ტაც- („აღტაცებული“, ბერობ- („განპირობილი“).

„ივერიაში“ (1895, 22 IX, № 208) გამოქვეყნებული „ფელეტონი“ ეს მთავრის ლამეული სამყარო შეხამებულია „დილის“ სახეობთან: როდესაც ბადრად მთაობი მთავარი ცის კამარზედ გადაცურდება და მისი შუქი გაბრწყინებული, ლურჯ ჰორიზონზე შეათამაშდება; ოდეს ბუღბუღლის სტვენა-სიმღერა მათრის ნაზად გაიქრიალებს, როს საღაპურის სულისკვეთება მთისა მწვერვალზედ შეისრიალებს; ოდეს მთის წყარო, შეჩერებული, კვლავ გზას გააფხვს, გაიჭრიალებს, და ტყე-ნაივც გაღვიძებული, შეიშმუნება, გაიშრიალებს; ოდეს მტრისაგან გადახვეწილი კვლავ ეღიბება თვის ჩაგრულ მხარეს და როს სნეული, შუქს მოკლებული, კვლავ დაინახავს შვესა და მთავარს; მაშინ მეც, ჩაგრულს, სველის ნისლი თავიდან მწყდება, მისივე შშორდება, და იმედები კეთილდღეობის უბედურს გულში მიღორჩინდება! და ამ იმედით გატაცებულსა სული მხარის, მშვიდად სტერის გული; ნუთუ წაფელია იმედი ესე, ჩემდა იმა დროს მოვლინებული? სოსელიო

ის ექვები, დროადრო რომ იფრობდა სტალინს, მას არსად გამოუხატავს, გარდა ამ კარგი სტრუქტურისა; აქ დასმული კითხვა საკუთარი სწრაფებისა და მომენტის თანაგრძნობით გამოხატული რიტორიკულ არგუმენტის თანაგრძნობით გამოხატული დაბოლოების სახეს აძლევს. სხვა მხრივ ეს ლექსი უბრალოდ მეტ დამაჩერებლობას ავლენს: სინტაქსი გაუზარავია, სახეებიც — ერთგვაროვანი. რელგიოზურ-ხარბისეულ სურნელს („სული მხარის“) აქარწყლებს კიდევ უფრო ენერგიული ზმნური ძირები: პობ- („გააბობს“), ჩხრიალ- („გაგონჩრიალებს“), შმუშნი- („შეიშმუნება“), ხევე- („გადახვეწილი“). აქ უკვე თავს იჩენს მომდევნო ლექსისათვის ტიპური კონტრასტი: ბუნებისა და ადამიანის უნეშ ძალასა და მუსიკის, მგოსანთა და ფრთოსანთა სინარჩარეს შორის, რომელთა აღსანიშნავადც სტალინი მუდამ „წერიალებს“ ზმნას ზმარობს. ღერბი „მწვერვალ- უფსკრულ- ლი“ გადაკვეთილია ღერბით „მუსიკა — ძალადობა“.

მესამე „ფელეტონი“, რომელიც ყველაზე მეტყველია სოსელიოს ლექსების შორის, კონტრასტს კიდევ უფრო ამძაფრებს. ეს ლექსი „ივერიაში“ დაბეჭდა 1895 წლის შობადღეს, როცა ის-ის იყო, თქმსმეტი წელი შეუსრულდა სტალინს. მასში გამოყვანილია სამშობლოში ათავაწუნებული მისანი, რომელსაც რუსეთსა და საქართველოში პოპულარობა შესძინა ლერმონტოვის სუსხანამ ლექსმა „წინასწარმეტყველი“. სოსელიოს გარკვეულად მისმა აქვს შეთვსებული სისადე და ნარატულობა:

ამ ქვეყნად იგი, ვით ლანდი, კარის-კარ დაშრიალებდა; ხელთ ეტარა მუხის ფანდური, ხმა-ტკბილად აწერიალებდა; მის საოცნებო მანგებში, ვითარცა სხივი მზორი, ისმოდა თვითონ სიმართლე და სიყვარული ცოტრი. ბევრს აუტყვია იმა ხმამ გული, ჰვად გაღაცებული ბევრს გაუნათლა გონება, ბნელ-უფრეთად ქცეული. მაგრამ დიდების მაგიერ სად ჩანდა გაიქრიალა, განდევნის ბრბომ იქ დაუღა შხამით აღსავსე ფილა — და უბრეს: „შესვი წყეულიო, ეგ არის შენი ხვედრიო! შენი იმ გვინდა სიმართლე, არც ეგ ცოტრი ხმებიო!“ სოსელიო

შესაძლოა, სოსელიოს უნდა აერჩია, ფანდური მცეა ხელში თავისი მგოსნისათვის თუ ჩანა, მაგრამ მან განავითარა ლერმონტოვის იდეა (ის. ლექსი „ანგელოზი“, რომელიც ლერმონტოვმაც თქმსმეტი წლის ასაკში დაწერა), რომ „ცოტრი ხმები“ მიწაზე არ სჭირდებათ. დასტურდება ფაქტი პოეტისა ზმანიან ბრბოსთან ლერმონტოვის გაგლით პუშკინთან გვაბურუნებს, მაგრამ აქ ბევრი რამ უკვე რუსული კი არა, არამედ წმინდა ქართულია. „დიდების“ რიტუალი ტრადიციულად გმირს ეძღვნება და სრულდება ლუდით ან ღვინით სავსე სასმისით ხელში, ხოლო სხვა რელიგიური ტერმინი „ბნელ-უფრეთი“ ისევ ქართული ხალხური რწმენიდან მომდინარეობს. მაგრამ სოსელიო ამ კონტრასტებს შე-ცოტრ ნათესაბს და მიწიერ ბნელს შორის კიდევ უფრო აღრმავებს. თუ ადრეულ ლექსებში განება ცრუ იმედს მაინც იძლეოდა, აქ უკვე „შხამით აღსავსე ფილა“ გვდგას. ექვი გადაიზარდა პარანოიკულ რწმენად, რომ დიდი მისნები მხოლოდ და მხოლოდ შეთქმულებასა და მკვლელობას უნდა მოელოდნენ, — რწმენად, რომელიც მეტისმეტად აშკარა გახდა სტალინის მმართველობის ბოლო ოცი წლის მანძილზე, რომლებიც გამოუმეხული მოწამებით აღინიშნება — რეალურითა თუ წარმოსახვითი. და თუკი სოსელიოს რომელიმე ლექსი მაინც შეიცავს avis au lecteur-ს (ცნობას მკითხველის საყურადღებოდ), ასეთი სწორედ ეს „ფელეტონია“.

სტალინის ლექსების ლირიკული გმირი უცადა ბერდება: შერეკილი ჰაუუკი „ლანდით მოშრიალე მუსიკოსა“ გადაიქცევა კიდევ ორი შემორჩენილი ლექსი მოხუცებულა დაწერილი პირველი დიდად სანტერესო არ არის: ესა საუბილიო მიღწევა გამოჩენილი მწერლისა და საზოგადო მოღვაწის — რაფელ ერისთავისადმი და იგი ღირსშესანიშნავია იმით, რომ წარმოადგენს ერთ-ერთ ძალზე იშვიათ სტალინისეულ ხოტბას არისტოკრატიკაში. ჩანაზე დამკრედი მგოსნის სახე და ოდნავ ამოვრიაქებული მეტაფორა დიდების მოსამკალი ნამგლისა სტალინის მთავარი ნიშან-თვისებებია. ჩანს, 1895 წლის „ივერიაში“ (№ 234) დაბეჭდილ ამ ლექსზე საკმაოდ მაღალი აზრი შექმნილა, რადგანაც იგი მოხვდა რ. ერისთავისადმი მიძღვნილ საუბილიო წიგნში 1899 წელს. მაგრამ ყოველ შემთხვევაში, ამ ლექსის მიხედვით, სტალინის პოლიტიკა თავიდანვე თანმიმდევრული ყოფილა:

როს შშრომელ გდენბა ვაებთ საბრალოდ აცრემლებული ზეცას შეგვცნესდი, მგოსანი, ერისთავის თავ-დადებულო; როს ერის კეთილდღეობით სამოდ აღტაცებული, სიმთ აჟღერებდი ტბილ ხმაზედ, ვით ზეცით მოვლინებული; რაის დაზღალობდი სამშობლოს, ის იყო შენი ტრფალი, მისთვის გაჰქონდა შენს ჩანაგ გულის-წარმტაცი წერიალა — მაშინ, მგოსანი, ქართველი თურმე ცოტრის ძეგლს გაგებდა და წარხულს შრომას, ვაებას

დასასრული მე-10 გვერდი

მე-9 გვერდიდან

აწყოთი გიგანტური ზედა სივრცეში მის გულში უკვე გაიღა ფესვები. მოიპყრო, წმინდა მხარე, რაც სიყრდით დაიფარა: ნამდვილად იმარტოებს გარშემო მდებარე მთები: „ვაშა, რა უნდა გაქვინდეს მამულში შენებრი შვილი“

სოსელი

მადლიერი ერის სახე, დაუცხრომელ მოხუცს რომ აქილდობს, მარჯვდენ აწონს წარბებს ბრბოს მერ მოწოდებულ შხამან სახის შესამე „ეფელტონში“ მადლობის „ვაშა“-ს გამოხმობა თუ შეეძლო სიბერე-ში შესულ სტალინს თავისი სურვილისამებრ. მაგრამ ვინ იცის, სიცოცხლის მიწურულში დაძაბუნებულს იქნებ გაახსენდა კიდევ თავისი გვიანდელი და სრულიად განსხვავებული — ბოლო შემორჩენილი ლექსი, რომელიც დაიბეჭდა ყოველკვირეულ ჟურნალ „კვალში“ (1996, 28 VII, № 32) ოდნავ სახეცვლილი ხელმოწერით. მხოლოდ ქალაქი თბილისი და ნამდვილი თუ აკავშირებს ამ ორ მოხუცს.

მოხუცი ნინო

მოხუცდა ჩვენი ნინო, გაუცვდა მსოფლიო გიგანტის რაიონი გატეხა ტილმა ჭაღარამ ღონე რკინისა! ჰაი, დედასა, მრავალგერ „აუთარა“ — ნამდვილი ტრიალით მკერდ-ლია ჟანის ბოლოში წამს გაგარდნილა გრიალით. ახლა კი მუხლებს ვეღარ ძრავს, სიბერით მოკვეთილბა, წვეს, ან ოცნებობს, ან წარსულს უამბებს შვილი-შვილებსა... ხან-და-ხან ახლო ყანებში ყურს მოჰკრავს ხოლმე მღერასა და გული, ჭერით მაგარი, უწყებს სიამით ძეგრასა; ხელაურები გორები გვერდით-გვერდს აუყენია და ხვითით მორთულ სახეზე აღმური გადადენია. წამოიწევა ცახცახით, ყავარჩენს დაეჭვინება და, რა გახედავს ბიჭებსა, შვევით-ლა გაეღიმება...

სოხელი

შესაძლოა, ეს ლექსი მოხუცვანა, მაგრამ მასში ძალზე ნიჭიერადაა ერთმეთთან დაკავშირებული ნამე-

ლი და „სიბერით მოკვეთილი მუხლები“. დაკვირვებულმა და სათუთი გარემოები გვიანდელ სტალინში ძნელი მოსახლდებოდა. იქნებ წმინდა პოლიტიკაში არც იყო საძიებელი იმის მიზეზი, რომ დაგვიანოს სტალინის გადართვა პოეზიიდან რეგულაციას. სასულიერო სემინარიის ზედამხედველს რომ არ ემხიბებინა იგი ვიქტორ ჰილგოს კითხვისათვის, ვინ იცის, იქნებ

შურისძიება, რომელზედაც მეცნიერთ შეუძლიათ მხოლოდ იოცნებონ და რომელსაც ჩვენ დასავლეთში იშვიათად ვაღწევთ, როცა ეზრა პაუნდს საგუთში ვათავსებთ, ანდა როცა მდარე მწერლები რჩეულთა კრიტიკოსებად გამოდიან.

თუმცა სტალინი თავის ლექსებს არ ახსენებდა, მას მაინც უარა არ უთქვამს მათზე მაშინაც კი, როდ-

საც მლიქვნელმა მთარგმნელმა სერგეი კოვალმა ორი მათგანი რუსულად გადმოიწერა. (მატყარაძე კი ეყო გამბედაობა არ წასულიყო ამაზე). შესაძლოა, სტალინი „გაცნობიერა საკუთარი უნიკალურობის ხელმოწევა“ და თვითგამოხატვაში იგივე დასკვნა შეიძლება გამოვიტანოთ ნაპოლეონის ნოვების კითხვისას თუ ჰიტლერის მხატვრობის დათვალიერებისას. და იქნებ იგი გარბოდა, რომ რაფიელ ერისთავისადმი მიმართული მისი „ვაშა“ არ კმაროდა ბრბოს „შხამით აღსავსე ფილის“ რისკის გასაპართლებლად. შედის ცნობილ სიტყვებს რომ ოდნავ სახე ვუცვლით, მივიღებთ ახალ აქსიომას:

„ჟულიანებელი პოეტები მსოფლიოს განაწმენდეს ლები ხდებიან“.

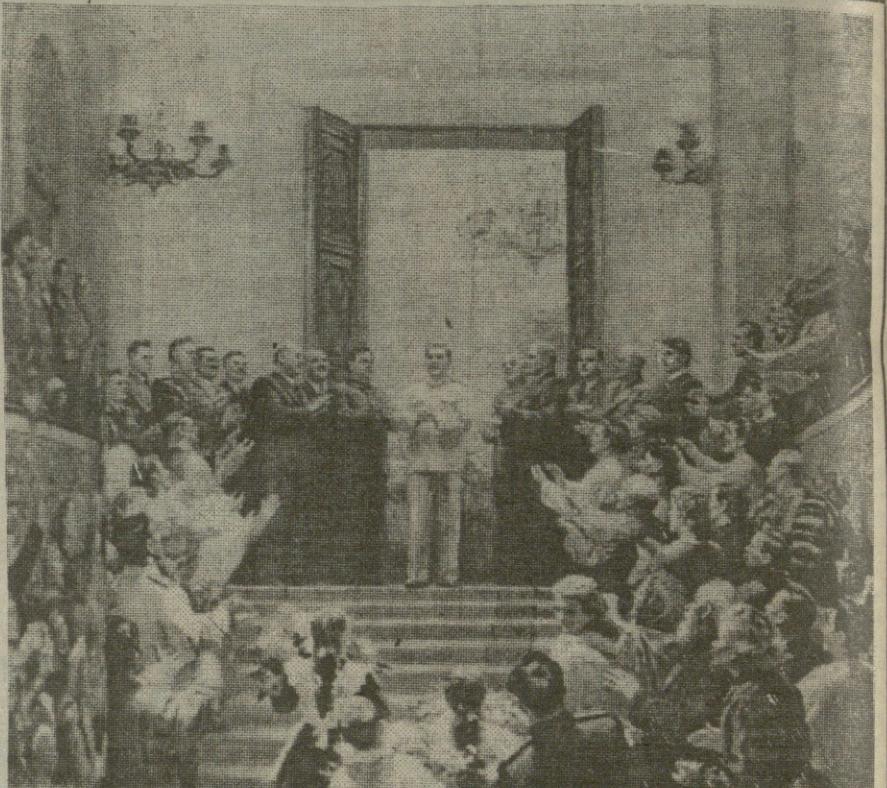
ინგლისურიდან თარგმნა

შუპია აზრიფონიძე

სტალინი — პოეტი

მისგან პოეტი დამდგარიყო (ალბათ, ხელმოცარული — ორ-თუ სამილიონიანი აუდიტორიის სიმცირის გამოც) და საბჭოთა კავშირის წამებაც მაშინ ტროცკისტული გზით წარიმართებოდა.

მართალია, როგორც იმპროვიზაციული ლექს-თქუბა, ისე მზა ფორმულები ძველთაგანვე ჩვეულებრივია ქართველთათვის, სტალინის ცდები მაინც ინდივიდუალულობითაა აღბეჭდილი და ეხმიანება რუსულ და ქართულ პოეტურ ტრადიციებს, რაც მას ნაკლებ ბარბაროსად წარმოაჩენს, ვიდრე ეს მის მხსვერვალთ ურჩევნიათ. იგონოთ. ანეკდოტები და დოკუმენტური მასალა ისტორია ცხადყოფს, რომ სტალინს ავადმყოფურად აინტერესებდა პოეზია მაშინაც კი, როცა სახელმწიფო საქმეებით იყო გადატვირთული. სატელეფონო საუბარი პასტერნაკთან, მანდელშტამის ნელი განადგურება, ახმატოვას იზოლირება, ლოზინსკის დაპატიმრება მის მიერ „გოგოხეთის“ თარგმნის შემდეგ და განთავისუფლება „სამოთხის“ თარგმნის შემდეგ — წარმოადგენენ სარდონიკულ შტრიხებს, რომელთაც კარგად ესადაგებოდა სტალინისეული უნარი, ფრთხილად მოექსოვა ან გადაეჭრა ქართული პოეზიის ძაფები. ტიციან ტაბიძე დაიხვრეტა, ბაოლო იაშვილი თვითმკვლელობამდე იქნა მიყვანილი, გალაკტიონ ტაბიძე, რომელსაც ცოლი დაუხვრეტეს, გაირიყა, ნადირაძე და კლდიაშვილი ძლივს გამოგლეჯნენ ევოვის კლანჭებს, ყოველივე ეს მოწმობს სტალინის შეუნივლებელ ყურადღებას თავისი პირვანდელი ხელობისადმი. მოდერნისტების ის ერი იტანდა. მისი თაობის პოეტებიდან ისინი, ვინც სიმბოლიზმით, დეკადანსით ან პარანსული კოსმოპოლიტიზმით იყვნენ გატაცებულნი, გაიწირნენ, უფრო გასაგები რომანტიზმის (სოციალისტური რეალიზმის ფაქტობრივი დასაყრდენის) მიმდევრები კი დაწოვდნენ. ეს არის

„დიდება დიდ სტალინს“

ი. ა. შუპიას, მ. ა. მინიჭაიშვილს და მ. ა. ციციშვილს სურათი

დისბლეი

სამკითხველო

დავალებები

მე-6 გვერდიდან

იყო მეტისმეტად სიტყვაპირი ადამიანი. მისი მონაწილეობა საუბარში მხოლოდ მოკლე შორისდებულე-ბით შემოიფარგლებოდა. მას მერე, რაც ჩემმა მასპინ-ძელმა მასთან რამდენიმე წმინდა ტექნიკური საკითხი გაარკვია, სამიკროსკოპი გავემართეთ, რომელსაც „სამი-ლუზა“ ეწოდება. კათხა ლუდმა ენა გაუხსნა ამ ყოვე-ლმხრივ ღირსეულ ჰაბუსს.

— ლონდონიდან მაძებარი ჩამოვიდა, — ჩაბუ-ზლუნა მან, — ამბობენ, რომ იმ გემს, გასულ ნოემბერს რომ ჩაიძირა, დიდძალი ოქრო მიჰქონდაო. რას იზამ, ეს არც პირველი გემია აქ რომ ჩაიძირა და, ვფიქრობ, არც უკანასკნელი.

— რაც მართალია, მართალია, ჰიგინს, — მხარი აუბა მიკატანმა, — წმინდა წყლის სიმართლეს ლაპარაკობ.

— დარწმუნებული ვარ, მისტერ კელვინ, — დაეთანხმა მას ჰიგინსი.

გაკვირვებით შევხედე მიკატანს. იგი ისეთი გარე-გნობისა იყო, რომ არასოდეს დაგვიწყდებოდათ — შავგვრდანი, მეტისმეტად ფართო მხარბებიანი, ჩაწით-ლებულ თვალებს მოსაუბრეს არიდებდა. მივხვდი, რომ სწორედ ეს იყო „წარსულის გადმოწაში“, რო-მლის შესახებაც ნოემერი მედამარაკებოდა.

— ჩვენ არ გვიყვარს, როცა აქ უცხოები ჩამო-ხეტებიან ხოლმე და სხვის საქმეებში ჩიან ცხვირს, — საკმაოდ მეკანდ თქვა მან.

— პოლიცია გუფთ შედეგებოდაში? — ღიმი-ლით ჰკითხა ნოემენმა.

— პოლიცია და სხვა ვინმეებიც, — მრავალმნიშ-ვნელოვანად თქვა კელვინმა, — გირჩევთ, ნუ დაივი-წყებთ ამას, მისტერ.

— იცით, ნოემენ, ეს მუქარაა ჰგავს, — ვუთხარი მე, როცა შინ ვბრუნდებოდი.

ჩემს თანამგზავს მხოლოდ ჩაეცინა.

— სისულელეა. მე აქ არაფერი ვერევი და არც არავის ვუშვებს რაიმე.

ეკვით გადავწიე თავი. ეს კელვინი რაღაც ბო-როტი ძალის განსახიერებად მიჩვენა. ღმერთმა, უწყის,

ოქროს ზოდები

რას უნდა მოელოდეს მისგან კაცი. გოგონა სწორედ იმ მომენტადან დამეფულა შეშფოთების გრძნობა. ჩვე-ულებრივ, უძლიერას არ უწიო, მაგრამ იმ ღამეს მოუსვენრად მეძინა, ხშირად შეღვიძებოდა. კვირად-ლე მოქუფრული იყო, ცა ღრუბლებს დაეფარა, ჰაერ-ში ჰეტ-ჰეტისილის მოახლოება იგრძნობოდა. ცუდი განწყობილების დაფარვას ძნელად ვახერხებ და ნო-ემენმა მაშინვე შენიშნა, რომ უფუნებოდ ვიყავი.

— რა მოგივლიდა, უესტ? თქვენ დღეს ერთიანად დაძაბული ჩანხარო.

— რა ვიცი, რაღაც უკეთური წინათგრძნობა მა-წუნებს, — ვაღიარე მე.

— ყველაფერში აინდია დამნაშავე.

— დიას, შეიძლება.

მეტი არაფერი მითქვამს. დღისით ზღვაზე გავისე-რნეთ ნოემენის კატერით, მაგრამ მოულოდნელად თავსებმა წამოვიდა, რომელმაც მთლად დაგვასველა და ძალიან გაიხარეთ, როცა სახლში მივბრბინეთ და ყვე-ლაზეკერი გამოვიცვალეთ.

საღამოთი შევღვარება გამიძლიერდა. ფანჩრებს მიღმა ქარიშხალი მძვინვარებდა, ქარი ღმერთა. მაგრამ ათი საათისათვის ქარიშხალი უცებ ჩაცხრა. ნოემენმა ფანჩარაში გაიხედა.

— გადარებას აძირებს, — თქვა მან, — ნახევარ საათში წყნარი და ნათელი საღამო დადგება. თუ მარ-თალი გამოვდგები, ისევ წავალ სასიეროდ.

მე დავამტკნარი.

— უსაშველოდ მეძინება, — ვაღიარე მე, — ღამით ცუდად მეძინა. დღეს ცოტა ადრე დავწვი.

მართლაც ასე მოვიქციე. მაგრამ ძილმა ვერ გამა-ხალისა. გაუგაშმა აძიტანა. ღამით კი შხამები მტანჯდა. მესიზმრებოდა უძირო უფსკრულები და ჩაბნელებუ-ლი სტოებები, სადაც აწრალებული დავეცხვებოდი და თანაც ვიცოდი, რომ ერთი მცდარი ნაბიჯი კი სიკვდი-ლით მემუქრებოდა. გამეღვინა, როცა საათის ისრები დღისის რვა საათს უჩვენებდნენ. ტკივილისაგან თავი მისკდებოდა, სიზმრებში განცდილი შიში არ მასვენებ-და.

ასეთი განწყობით მივედი ფანჩარასთან. გავაღე თუ არა, მაშინვე თავსარდაცმული გადმოვხტი უკან, ვი-ნაიდან პირველი, რაც დავიხანკე, კაცი იყო, სამარცს რომ თხრიდა ფანჩრის ქვემოთ. რამდენიმე წუთი დამჭირდა, რათა გონს მოვხუდიოყვი და ბოლოს და ბოლოს მივხვდარიყავი, რომ ის კაცი ნოემენის მებაღე იყო, ხოლო „საულა“ — ორმოცა წარდის სამი ბუჩქისათვის, რომლებიც იქვე ელაგა, ბალახზე.

მებაღე თავი ასწია, შემოხმედა და ქუდთან მიი-ტანა ხელი მოსაღმების ნიშნად.

— დილა მშვიდობისა, სერ. მშვენიერი დარი და-დგება.

— ჰო, ალბათ, — ყოყმანით ვუპასუხე.

მებაღე მხრთალი გამოდგა, შესანიშნავი დილა იყო. სტვენით დავეშვი სასუზმოდ. ნოემენს მოახლე-არ ჰყავდა, მის მაგივრობას ორი მოხუცი და ასრულე-ბდა, დილაობით მოდიოდნენ ხოლმე. ერთმა მათგანმა, როგორც კი დამინახა, მაშინვე ყავადანი დამიდგა წინ.

— დილა მშვიდობისა, ელოზაბეტ, — მივესალმე მე.

— მისტერ ნოემენი უკვე ადგა?

— იგი, როგორც ჩანს, ძალიან ადრე ადგა, სერ, — მიპასუხა ელიზაბეტმა, — სახლში აღარ იყო, ჩვენ რომ მოვედიო.

ისევ შიში დამეფულა. გასულ ორ დილას ნოემენი საკმაოდ გვიან ჩამოვიდა სასუზმოდ. ასე მეგონა, რომ არ სჩვეოდა ადრე ადგომა. ცუდი წინათგრძნობით ავედი მის საწოლ ოთახში. იქ არავინ დამხვდა; უფრო მეტიც — ზაწოლი ხელუხლებელი იყო. ზერედე მი-მოხედვის შემდეგ კიდევ ერთი დეტალი მეცა თვალში: ნოემენი თუ მართლაც სასიეროდ წავიდა ამ დილით, მას იგივე ტანსაცმელი ეცვა, რაც საღამოთი.

ჩემთვის უკვე ნათელი გახდა, რომ აკვიატებული შიშის გრძნობა უმეზღო არ ყოფილა. ნოემენი საღ-ამოთი წავიდა სასიეროდ და ნამდვილად აღარ დაბრუ-ნებულა. რატომ? უბედური შემთხვევა? ფეხი დაუც-და და უფსკრულში გადაიხედა? ახლავე უნდა დავი-წყუთო ძებნა.

რამდენიმე საათის შემდეგ უკვე საკმაოდ ბევრი დამხმარი მყავდა. ყველა მხარეს მოვედეთ, მაგრამ დაკარგულის ნიშანწყალსაც კი ვერ მივაგენით. ბოლოს, სულ რომ წარმეგეთა სასო, ინსპექტორ ბეჭუორტს მივმართე დანაშაულისათვის. იგი მოიღუშა.

— აქ რაღაც ვერაა საქმე როგორ, — თქვა მან, — ამ მხარეში მრავალი საეჭვო პირი დაჟილბის უქმად. თქვენ იცნობთ კელვინს, „სამი ლუზის“ პატრონს?

— ვუთხარი, რომ ერთხელ მყავდა ნანანი.

— თქვენთვის ცნობილია, რომ ციხეშია ნაწდომი?

— ცხ სრულიადაც არ მაკვირვებს, — ვუპასუხე მე.

— აქურები ამბობენ, რომ თქვენს მეგობარს, ნოემენს, ისეთ საქმეებში უფვარს ცხვირის ჩაყოფა, მას რომ არ ენება კარგი იქნება, ყველაფერი ეს რომ ცუდად არ დამთავრდებოდეს მისთვის.

ჩვენ გაათკეცებული ენერგიით განვაგრძეთ ძებნა

და მხოლოდ საღამოსანს ვიპოვეთ ნოემენი, როგორც იქნა, ღრმა თხრილში, თავისი მამულის შორეულ კუ-თხეში. ხელ-ფეხი შეკრული ჰქონდა, პირში ცხვირსა-ხოცი ჩაეჩიარა.

იგი თავსარდაცმული იყო და, როგორც ჩანს, ტკივილებს სტანჯავდა. გონს მხოლოდ მას მერე მოეგო და გვიამბო, რაც თავს ჯადახდა, როცა ხელ-ფეხი შევუსხენით, თოკებისაგან დაბუფებული ადგილები და-ვუზილეთ და საკმაოდ დიდი დოზა ვისკი დავავლე-ენით.

ასეთი ამბავი გვიამბო: რადგანაც აძინდი გამოკეთ-და, თურმე ისევ გასეირნება გადაუწყვეტდა. დაახლოე-ბით ღამის თერთმეტს საათი იქნებოდა. იგი სანაპიროს მიუყვებოდა „კონტრაბანდისტთა“ ყურესაკენ, რომე-ლსაც ასე იძიებდნენ უწოდებს, რომ მის სიხლოვეს უამ-რავი გამოქვაბული იყო. უცებ მას ნაპირს მომდგარი პატარა კატერი და ხალხი დაუხსნავს. რაღაცას ტვირ-თავდნენ იქიდან. იგი უფრო ახლოს მისულა. აღმოჩნდა, რომ კატერიდან რაღაც მძიმე საგნებს ეწოდებოდნენ და ყველაზე შორეულ გამოქვაბულში შეჭრილან.

ნოემენს ცუდი არაფერი უფიქრია, მაგრამ მაინც დაინტერესებულა. კიდევ რომ მახლოვებია, მეტველ-ყურებს შეუშინებიათ და ყვირილი მოუჩიოვთ. მაშინ-ვე ორე კაცი დასხმია თავს; მეზღვარებს ჰგავდნენ თურმე ცემისაგან გონი დაკარგა და როცა აწრზე მო-სულა, მიმხვდარა, რომ ხელფესვებზეკრული ეგდო სატ-ვირთო მანქანის ძარაზე. მანქანა ჭერ მეტვეშეთა დასა-ხლებისაკენ მიჰქროდა, მაგრამ უცებ მისი სახლისაკენ შეუხვევია და ჰიშარში შესულა. თავდაშენებებს ყველაზე ღრმა თხრილში ჩაუვლიათ იგი, რათა დიდხანს ვერ ეპოვათ. შემდეგ სატვირთო მანქანა მოტვირთუ-ბულა და მეორე ჰიშარიდან გასულა. იმ ხალხის გარე-გნობის აღწერა, სამწუხაროდ, ვერ შეძლო ნოემენმა მაგრამ, როგორც საუბარზე ეტყობოდათ, აქურები იყვნენო, თქვა.

ნოემენის მონაყოლმა ძალიან დაინტერესა ინსპე-ქტორი.

— ახლა უკვე გასაგებია, სადაც ინახვენ ნაპარავს — წამოიძახა მან, — რაღაც საშუალებით მაინც ამო-ღეს ზოდები ჩაბრული „ოტრანტოდან“ და რომე-ლაცა შორეულ გამოქვაბულში გადაამალეს. ახლომახ-ლო ყველამ იცის, რომ კონტრაბანდისტთა ყურები ერთი ქვაბულიც არ დაგვიტოვებია მოუჩიერეკავ და ახლა სხვა ადგილებში ვეძებთ ჩაბრული გემის განსა-როგორც ჩანს, იმ ღამით, ნოემენმა რომ დაინახა ისინი, განის ისევ უკან ეწოდებოდნენ, რომელიმე უკვე დანა-თვალიერებ ქვაბულში დასამალავად; დარწმუნებული იყვნენ, რომ მეორედ უკვე აღარ შეგაშოქმდებოდათ. მათ განკარგულებაში მთელი თვრამეტი საათი იყო. ნოემენს

დასასრული მე-14 გვერდი

დარიგებანი ბევრს რასმე საინტერესოს
გვაძინებენ იმის შესახებ, თუ როგორ
წარმოედგინა დავით ჩოლოყაშვილის მისი
დროის თეატრის სპექტაკლი. ჯერ ერთი,
ირკვევა, რომ მისთვის ცნობილია ელვისა

პოლიტიკური პორტრეტი

დღევანდელმა თარბამ, რასაკვირვებია, საპარლამენტო ბარბა, ღვპე ტროცკის შესახებ თითქმის არაფერი იცის, მიუხედავად იმისა, რომ საპარლამენტო იმპერიის მთელი არსებობის განმავლობაში ტროცკი და ტროცკიზმი პოლიტიკურ რეჟიმისათვის და, მაშასადამე, საპარლამენტო ხელისუფლების მტრობასთან იყო გაიგივებული.

უფრო ძველი თარბის აღმნიშვნა ახსოვთ, რომ 30-იანი წლების დიდი ტროცკი და წინააღმდეგობა იმპერიალიზმს ტროცკიზმის განაღებულობის ღონისძიებით, ტროცკის სახელი და მისი პოლიტიკური მოქმედება მოხსენიებას არ აძლევდა იმპერიის ხელისუფალთა და თითო ტროცკის კითხვით ხსენებას კი სასიკვდილო საფრთხეს წარმოადგენდა.

გუნდობიან, „საპარლამენტო ხელისუფლების დაშლისათვის მტრის“ კითხვით შემოიღო ამ სახელის უკან ღვპე აღმნიშვნა — თავის დროის დიდი პოლიტიკური და სახელმწიფო მოღვაწე, რომელმაც თავისი მოქმედებით შექმნა პოლიტიკური სოციალიზმის ბარბაქუდი ალტერნატივა და ეს მოქმედება დღესაც ცნობილია მსოფლიოს მრავალ ქვეყანაში.

ღვპე ტროცკის სხოვრება და სიკვდილი

ტროცკისა და სტალინის ბრძოლა უფრო ბიოგრაფიული ხასიათს ატარებდა და ეს იყო უმალესი ძალაუფლებისთვის ბრძოლა. ტროცკი თავს თვლიდა ლენინის პოლიტიკურ მემკვიდრედ და მაინც, რომ ლენინის შემდეგ იმპერიის ის უნდა ჩადგომოდა, სადავეში ამ დროისთვის ტროცკის ეკავა რევოლუციური სამხედრო საბჭოს თავმჯდომარის პოსტი, ფაქტობრივად, იგი იყო წითელი არმიის მშენებლობის ორგანიზატორი და მის ხელში თავმოყრილი იყო მთელი სამხედრო ძალაუფლება.

სტალინისადმი ტროცკის არა მარტო პოლიტიკური მტრობა, არამედ ადამიანური სიძულვილიც ამოძრავებდა. სტალინთან თავის ბირველ შეხვედრას ტროცკი ასე იხსენებს: „1913 წელს, ვენაში, ჰაბსბურგთა ძველ დედაქალაქში, სკობოლდის ბინაში ვიქცეით, ვხვდებით სასიკვდილო რუსულ ჩაის და, რასაკვირველია, ვსწავლობდით კარიზმის დამბოვებას, უცნაურ კარი დაკაუნების გარეშე გაიღო და ზღუბილვამ გამოჩნდა ჩემთვის უცნობი ფიგურა, არცთუ მაღალი, გამხდარი, ფერმკრთალი — ნატონალური სახით, რომელსაც გარკვევით აჩნდა ნაყვავილარი. მოხუცს ხელში ცარიელი ჰქონდა ეპირა. ის, როგორც ჩანს არ მოელოდა ჩვენთან შეხვედრას და არც მის გამოჩენდაში იყო რამე კეთილშეწყობის მაგარი, უცნობა რაღაც სიკვდილში იმყოფებოდა, რაც სტალინის შემთხვევაში შეიძლება მისაღებად მოგვეგოდა. მივიდა სამკვართან, მდუმარედ დაისხა ჩაი, და წუმადვე გავიდა, მე სკობოლდეს შევხვდებო.

ეს კავასიელი ჭულაშვილი... ის ახლა შევიდა ბოლშევიკურ ეკაში და, როგორც ჩანს, რაღაც როლის შესრულებას იწყებს. — მითხრა მან“.

ამგვარი ცივი და მტრული ურთიერთობა ტროცკისა და სტალინის შორის ტრადიციულ იქცა. საშუალო ხანა, რომ ტროცკი სტალინის არ მიიჩნევდა თავის ღირსეულ მემკვიდრე პოლიტიკურ ბრძოლაში, თვლიდა მას გაუნათლებელ პროვინციულად, რომელიც შემთხვევით მოხვდა ხელისუფლების უმაღლეს ეშელონში, ბოლოს კი იქამდე მივიდა, რომ იმპერიის უმაღლესი ძალაუფლება, რომელსაც ტროცკი, როგორც ოქტომბრის გადატრიალების ერთ-ერთი ბელადი, თავის საკუთრებად თვლიდა, სტალინმა იგდო ხელში. ტროცკიმ ვერ შეძლო თავისი უარებაში ჩაღობა და ავტორიტეტის გამოკლება, თუმცა სტალინის გამარჯვებას არასოდეს შეეროებოდა და სიცოცხლის უკანასკნელ წუთამდე სასტიკად ებრძოდა მას. სტალინისადმი სიძულვილს ხელი არ შეუშლიდა ტროცკისთვის დაეწერა თავისი უღმრთესი მტრის პოლიტიკური ბიოგრაფია „სტალინის“ სახელწოდებით, რომელიც ორ მოზრდილ ტომს შეადგენს. ეს წიგნი, საზღვარგარეთ ტროცკის მკვლელობის შემდეგ, 1941 წელს გამოქვეყნდა.

ხოლო საბჭოთა კავშირში მხოლოდ 1990 წელს გამოიცა ფაქტობრივად, ეს წიგნი ტროცკისთვის საბედისწერო გამოდგა, და მექსიკაში განდევნილ ტროცკის თავისი წიგნის გამოცემის მიერ მოგზავნილმა მკვლელმა მოუსწრაფა სიცოცხლე, რაზეც ქვემოთ გვექნება საუბარი.

+++

ღვპე ტროცკი დაიბადა 1879 წლის 25 ოქტომბერს ხერსონის გუბერნიის პატარა სოფელ იანოვკაში აქ, მამასხი, უკრაინელი ებრაელი დავით ბრონშტეინის ძის მოქმედებებში იქცეოდა და იქაზი საკმაოდ შედეგებულად ცხოვრობდა. იმავე წელს, სულ რაღაც ორიოდე თვის შემდეგ, კავასიონის მთებს გადალბა, პატარა ქალაქ გორში ქვეყნიერებას მოვედინა სოსო ჭულაშვილი. მან ვის შეეძლო წინასწარმეტყველებდა, რომ გამოხდებოდა და ის ორი შეუხედავი ყმაწვილი, ერთი ებრაელი და მეორე ქართველი, რუსეთის იმპერიის ხელმწიფობისთვის შეეხებოდა ერთმანეთს.

როცა სწავლის დრო დადგა, პატარა ლეონიდა (ტროცკის ნამდვილი სახელი იყო ლეონ) მამამ ოდესის რეალურ სასწავლებელში მიიბარა. აქ ყმაწვილმა უმაღლესი უფროსადგება საოცარი ნიჭიერებითა და მკვერთმეტყველების უნარით. იგი სასწავლებლის ბოლო კლასში იყო, როცა ამხანაგებთან ერთად შექმნა ნახევრად ლეგალური ორგანიზაცია, რუს მუშათა სამხრეთის კავშირი“. თუმცა ამ წლებში ტროცკი შორს იდგა მარქსიზმისაგან და თეორიულადაც კი ცდილობდა მარქსისტული დებულებების გაბათილებას.

1898 წელს, რუს მუშათა სამხრეთის კავშირი“ პოლიციამ დაარბია, ტროცკი და მისი თანამშრომლები ციხეში აღმოჩნდნენ. ბოლოს ტროცკი გასამართლეს და ირკუტსკის გუბერნიაში ოთხი წლით გადასახლება მიუსაჯეს. გადასახლებაში მიმავალი ტროცკი, მშობლების წინააღმდეგობის მიუხედავად, დაქორწინდა მასზე ახი წლით უფროს ალექსანდრა სოკოლოვსკაიაზე, რომელიც მეუღლეს თან გაჰყვა გადასახლებაში. ციხიდან ტროცკი აქტიურად თანამშრომლობდა რუსეთის სოციალ-დემოკრატიულ პრესაში. მისი სტატიები გამოირჩეოდა პოლიტიკური სიღრმით, აზრის სიხანძარი და ნათელი სტილით, რაც შეუძნელებელი არ დარჩენილა რევოლუციურ წრეებში. მალე ტროცკიმ მიწვევა მიიღო „ისკრაში“ თანამშრომლობისათვის, რომელიც მაშინ საზღვარგარეთ გამოდიოდა. ტროცკიმ მატარა ცოლი და ორი ქალიშვილი, გაქცა გადასახლებიდან და 1902 წელს ლონდონში ჩავიდა. აქ იგი ბირველად შეხვდა ლენინს, რომელმაც სცადა მისი „ისკრის“ რედაქციაში კომპრომისი, მაგრამ ამ განზრახვას წინ აღუდგა ბლენსონი, რომელიც სიცოცხლის ბოლომდე მტრობდა ტროცკის.

1903 წელს, პარიზში მოგზაურობისას, ტროცკიმ გაიცნო ახალგაზრდა რევოლუციონერი ნატალია სედოვა, მალე ნატალია ქმარს გაეყარა და ტროცკის მეორე ცოლი გახდა (გარდაიცვალა 1962 წელს).

როგორც ცნობილ სოციალ-დემოკრატთა დელეგატი, ტროცკი 1903 წელს მონაწილეობდა რსდმ II ყრილობაში, მას ჯერ ლენინის მხარე ეჭირა და ლენინური კონცეფციის დასაცავად თავისი მგზნებარე გამოსვლებით „ლენინის ხელკეტის“ გამოთქმაც კი დაიმსახურა, მაგრამ ლენინს და მარტოვს შორის წესდების გამო კამათისას, მარტოვისა და მენშევიკების მხარეს აღმოჩნდა. ლენინის ყოველგვარი მცდელობა — კვლავ თავის მხარეზე გადაებრუნებინა ტროცკი, უშედეგოდ დამთავრდა. ამ წლებს ეკუთვნის მისი დაუნდობელი თავდასხმები თავის ყოფილ მოკავშირეზე, უწოდებდა რა „რუდუშკა ტროცკის“, „გამყიდველს“, „არაშინა“, „საზოგადოებრივ“, „მოღალატეს“ და სხვა. საგულისხმოა, რომ თავისი განდგომის მიზეზად ტროცკი ასახელებს ლენინის დაუნდობლობას და შეურაცხყოფას. მალე ტროცკი მენშევიკებსაც განუდგა და 1905 წლისათვის იგი უკვე ამ ორ მიმდინარეობას შორის, ანუ „ცენტრში“ აღმოჩნდა. ეს პოზიცია ეკავა მას 1917 წლამდე.

1905 წლის რევოლუციის დასაწყისში ტროცკი დაბრუნდა რუსეთში, სადაც იგი პეტერბურგის მუშათა დემუტატების საბჭოს თავმჯდომარის მოადგილედ აირჩიეს. რევოლუციის დამარცხების შემდეგ საბჭო დააპატიმრეს და ტროცკის ციხირობაში საშუალო გადასახლება მიუსაჯეს, მაგრამ იგი ზიდან გაქცა და კვლავ ლონდონში ჩავიდა.

ემგრაციაში მყოფი ტროცკი აქტიურ თეორიულ და პრაქტიკულ მუშაობას ეწეოდა, დამთავრდა ვენის უნივერსიტეტი, დაარსა რამდენიმე ცენტრისტული მიმართულების გაზეთი, დაწერა უამრავი სტატია, ბროშურა და წიგნი. 1916 წელს ტროცკი ამერიკის შეერთებულ შტატებში გაემგზავრა, აქ მოუსწრო მას ცნობამ თებერვლის რევოლუციის შესახებ და კანადის გავლით სასწრაფოდ გამოემგზავრა რუსეთში.

მოუხედავად იმისა, რომ იგი პეტროგრადში ძირითადი მოვლენების შემდგომ, 1917 წლის 6 მაისს ჩამოვიდა, ტროცკიმ თავისი აქტიური მოღვაწეობითა და ორატორული ტალანტით სწრაფად მოიპოვა პოპულარობა. ამავე დროს, რევოლუციური პროცესის შემდგომი განვითარების საკითხებზე ტროცკისა და ლენინის შორის გაიმართა მწვავე დისკუსია, თუმცა ოქტომბრის დასაწყისისთვის მათი პოზიცია რამდენადმე დაუახლოვდა ერთმანეთს.

1917 წლის ივლისის გამოსვლების დროს ტროცკი დააპატიმრეს და ციხეში თითქმის ერთი თვე დაჰყო. თავდებით განთავსდებულად, სათავეში ჩაუდგა პეტროგრადის საბჭოს, რომელიც, ფაქტობრივად, იქცა ოქტომბრის გადატრიალების ორგანიზატორად. „პეტროგრადში რომ არ ყოფილიყო ლენინი და არ ყოფილიყო რევოლუცია, ბოლშევიკთა ხელისუფლება არ იქნებოდა“ — ჩვეული ამბიციურობით წერდა შემდგომში ტროცკი. მალე პეტროგრადის საბჭოსთან შეიქმნა სამხედრო-რევოლუციური კომიტეტი, რომელმაც პრაქტიკულად განაზოციელა ოქტომბრის გადატრიალება, მისი ხელმძღვანელი ლევ ტროცკი „მეორე ბელადი“ იქნა აღიარებული.

ბირველ საბჭოთა მთავრობაში ლევ ტროცკიმ დაიკავა საგარეო საქმეთა სახალხო კომისრის პოსტი. 14 მარტს იგი დაინიშნა სამხედრო საქმეთა სახალხო კომისრად, ხოლო მოგვიანებით საზღვაო საქმეთა სახალხო კომისარიც გახდა. 1918 წლის 2 სექტემბერს ტროცკი სათავეში ჩაუდგა ახლად შექმნილ რევოლუციურ-სამხედრო საბჭოს, რომლის ხელში თავი მოიყარა მთელმა სამხედრო ძალაუფლებამ და უდიდესი როლი შეასრულა სამოქალაქო ომში ბოლშევიკთა გამარჯვების საქმეში.

ტროცკი, როგორც რევოლუციური სამხედრო საბჭოს თავმჯდომარე, აქტიურად მონაწილეობდა საბჭოთა რუსეთის მიერ საქართველოს დემოკრატიული რესპუბლიკის ანექსიის მომზადებაში, თუმცა წერს, რომ იგი ამ გადაწყვეტილების მიღებისას ურალში იმყოფებოდა და ოპერაცია ლენინის თანხმობით მოამზადეს სტალინმა და ორგანიზებდნენ. საგულისხმოა, რომ რუსეთის ჩარების შემოქმადს საქართველოში ტროცკი აგრესიას უწოდებს, ხოლო ორგანიზების „საქართველოს უღმრთეს დაპყრობელს“. ეს ფაქტი, რასაკვირველია, არ უნდა გავიგოთ, თითქმის ტროცკი წინააღმდეგი იყო საქართველოს გასაბჭოებისა, მაგრამ თვლიდა, რომ საბჭოთა პრობლემა დროთა განმავლობაში უნდა მომწიფებოდა იგივე ქვეყნის შიგნით, რის შემდეგაც რუსეთის ჩარევას საქართველოს საქმეებში მსოფლიოს თვალში გამართლება ექნებოდა.

1924 წლის წამთარში ტროცკი დასვენებლად და სამკურნალოდ იმყოფებოდა კავასიაში. ლენინის გარდაცვალების ცნობამ თბილისში მოუსწრო და პოლიტიკური საბჭოთა საზღვარზე დემუტატის მზადყოფნა გამოთქვა მოსკოვს გასაგზავრებად, რათა მონაწილეობა მიეღო ლენინის დაკრძალვაში. პოლიტიკურიდან უწყვეს — საქირო არ არის თქვენი ჩამოსვლა, დარჩით და იმკურნალეთ, თქვენი ჯანმრთელობა მსოფლიო პროლეტარატს სჭირდება. ტროცკი დარჩა და თბილისის ვაზალზე სამედიცინო სიტყვის წარმოთქმით დაკმაყოფილდა, ეს იყო მისი საბედისწერო შეცდომა, ლენინის კუბოსთან ძალთა ახალი გადანაწილება მოხდა, ხელი-სუფლება ხელთ იგდო ტროცკისათვის: სტალინმა, ზინოვიემ და კამენევმა, რომელთაც თანდათან დაიწყეს ტროცკის ჩამოცილება უმაღლესი ხელისუფლებიდან. მანამდე კი „ნომერ პირველი წითელარმიელი“, როგორც ტროცკის ეძახდნენ, დაუღალავად დაჰყრდნობდა სამოქალაქო ომის ფრონტებზე, უფერად მხარობდა, პოპულური შეხვედრებით, თითქმის სამეფო სახლის წარმომადგენელი მოგზაურობდა. იგი ენაშტევი და მომზილავი ორატორი, უფერად ჯარისკაცების წინაშე მგზნებარე სიტყვებით გამოსვლა, ერთდროულად არიგებდა საშუქრებსა და — სიკვდილს: ტროცკის ფრონტებზე ჩასვლას თან სდევდა ათასობით ჯარისკაცისა და მეთაურის დახვრები სულ უფროდო მიზეზით, „ჩვენი არმიის აღზრდის ერთ-ერთი უმნიშვნელოვანესი პრინციპია — სწერდა ტროცკი ლენინს 1919 წელს, — დაუსყენი არ დარჩეს არც ერთი დანაშაული რებრესიები დაუფრთხილები უნდა მომევეს. დისციპლინის ყოველგვარ დარღვევას...“

რებრესიების აუცილებლობაში კი რესპუბლიკის საკომსაბჭოს თავმჯდომარის დარწმუნება სულაც არ გახლდათ მწელი, რადგან ლენინი თავად იყო მშენებარე ტერიტორიისა და ადამიანთა მასობრივი განადგურების ორგანიზატორი. „დარწმუნებული ვარ — წერს კლასიკის ტყუილ ბეჭეზე გადარჩენილი ლენინი ტროცკის, — რომ გაზანის ჩეხების და მათი მხარდამჭერი კულა-სისხლისმსმელების განადგურება იქნება სანიშნო და დაუნიღბებელი მხურვალე საღმისი. ლენინი...“

ლენინისა და ტროცკის „გულთბილი“ მიმოწერა სულაც არ ნიშნავდა მათ გარბილებას მე-18 აპრილზე

სხვადასხვა

მინერალური მემოარი

ამერიკელი ფსიქოლოგი აკიდის აზრით, ცხოველსა და ადამიანის ურთიერთობის შეიძლება შეუცდომლად განისაზღვროს კაცის ხასიათი ძაღლების მოყვარული მამაკაცები, ამტკიცებს ფსიქოლოგი როგორც წესი, აგრესიული და პატივმოყვარევი არიან დედაკაცები კი, პირიქით მზრუნველნი და მოყვარულნიო, კატების სიყვარულთა როგორც ქალებში, ისე მამაკაცებში, კარნაკეტილი ცხოველებისადმი მისწრაფების ნიშანია. ჩიტებთან ურთიერთობა ფსიქოლოგის აზრით, აკეთილშობილებს ადამიანს. ასეთ ადამიანს ადვილად ენდობა ახალგაზრდობის და გულის ხასიათითაც გამოირჩევა.

სამორწინო საჩუქარი

ამბობენ, რომ ქალის წინდების საქსოვი დაზგა 159 წელს გამოიგონა ინგლისელმა მღვდელმა ვილიამ ლომ. ლომ თურმე ერთი უბრალო მქსიველი გოგონა უყვარდა და სწორედ იმ წელს სთხოვა მას ხელი. როდესაც ახალგაზრდა მღვდელმა თანხმობა მიიღო, საჭირწინო საჩუქრად, მომავალ მეუღლეს, საქსოვი დაზგა მიართვა.

გონიერი აპარატი

უნგრელმა ინჟინრებმა გამოიგონეს მცირე ზომის ორი გინალური აპარატი, რომელსაც გაკვეთილზე მოსწავლე ზურგზე ამკრებენ. გაკვეთილის მსვლელობისას აპარატი მექანიზმი ზუსტად აღწესს მოსწავლის პულსის მუშაობას სუნთქვის რიტმს, ცალკეულ კუნთების დაძაბულობასა და ტენიის აქტიურობას. აპარატის მეშვეობით შეგვიძლია გავიგოთ რა სისწრაფით ითვსივს ბავშვი სასწავლო პროგრამას, აქვს თუ არა მყოფადი კონცენტრირებულობა და რა ზომის დატვირთვას იღებს ერთი აკადემიური საათის განმავლობაში.

მოლაპარაკე ხემა

ზოგი ხე თურმე აქტიურად იცავს თავს მწერების შემოტრევისაგან. ხიფათი დროს ხის ფოთლები უზავაფრქვევენ უცნობ წებოვან ნივთიერებას, რომელიც მწერებს თავზარს სცემს. სიანტერესოა ისიც, რომ საფრთხის მოახლოებას, მეზობლები ხეები, რაღაც სიგნალებით გადასცემენ ერთმანეთს და წინასწარ იღებენ ზომებს თავის დასაცავად.

საინტერესო ტრადიცია

თურმე პანამის ზოგიერთ ქალაქში შემორჩენილია ერთი ძველი სიძველე და საინტერესო ტრადიცია. ყველა გოგონას 15 წლის ასაკამდე ერთი სახელქვეია — ყვავილი. მხოლოდ ამ ასაკის შემდეგ არჩევენ მათ ამა თუ იმ სახელს. თანაბავშვს სახელს არჩევენ მღვდელი, მშობლებთან წინასწარი შეთანხმების გარეშე.

კვლი აფრიკის საიდუმლოება

ალექსანდრე დიუმამ ერთხელ თქვა: „სიტყვაში „აფრიკა“ რაღაც სიბოლია, რომლითაც უფრო მეტად გვიხიდავს იგი, ვიდრე ლექსის სხვა ნაწილი“.

ადამიანი-სირაქლეები

ლური მარცვლეულითა და სოკოთი იკვებებიან. ვიღაც ფილოსოფოსმა მამაკაცს ხეობაში ნახა ისინი, ზეზე მსხდარნი, რაღაცას კრებდნენ.

ლევ ტროცკის ცხოვრება და სიკვდილი

მ-12 გვამდობა

შორის შეხედულებათა განსხვავების აღმოფხვრას, ჯერ კიდევ 1918 წლის თებერვალში, ტროცკიმ, როგორც საგარეო საქმეთა სახალხო კომისარმა, ჩაშალა გერმანიასთან ბრძოლის საზოგადოებრივი კამპანია.

დამატებით შეგუბათ. იყო კიდევაც ამგვარი ავანტიურის მცდელობა, როცა წითელმა არმიამ დაიწყო პოლონეთის დაპყრობა და ვარშავას მიადგა, მაგრამ პოლონელებმა გენერალ პილსუდსკის სარდლობით, რომელსაც შემდგომში ნაიდგ წვევლა-კრულვას უთვლიდა საბჭოთა იდეოლოგია.

ხელმოწერილი პლატფორმა სამეურნეო წერტილში უპირველესად ადამიანულად პარტიულ აპარატს და მის მიერ განხორციელებულ არასწორ სამეურნეო პოლიტიკას, მოითხოვდა ფრაქციების და დაჯგუფებების თავისუფლებას.

1926-27 წლებში სტალინს განუდგნენ და ტროცკის მხარეს გადავიდნენ მისი გუნდის მოწინააღმდეგეები ზინოვიევი და კამენევი.

სხვადასხვა

გაზეთი „როგორც“ საკვები

წვრილად დაჭრილი გაზეთისა და წიგნის ფურცლები მსხვილფეხა საქონელს ხელს უწყობს საკვების მონელებაში — ასეთია ამერიკელ ვეტერინართა აზრი.

300 მოწაული გვერი

თამბაქოს წიგის წინააღმდეგ მებრძოლმა ერთმა საინიციატივო ჯგუფმა შევეცაში საკმაოდ ორიგინალური მოტივი წამოაყენა მწვეველთა „დასატყუასად“.

მუსიკის საუბრებით

როგორ გავლენას ახდენს ჩველი ბავშვების დედებზე მუსიკა? იაპონელმა მეცნიერებმა საინტერესო ექსპერიმენტი ჩაატარეს.

გაზვოვის ოცნება

იაპონიის ქალაქ ტომიკის მკვიდრი, ვინმე კაცის ორიბე, ბავშვობიდან ოცნებობდა მინის სახლზე.

არარსებული ქვეყანა

ბოპულანდია წყნარი ოკეანის არარსებული ქვეყანაა, რომელიც დემოგრაფებმა გამოიგონეს, რათა უფრო ნათლად წარმოგვიდგინონ მსოფლიოს მოსახლეობის ზრდის ტემპი.

დავით კავილური (დასასრული შემდეგ ნომერში)

... და აი, სტინგმა დატოვა „Police“ და „შეიქრა“ გამოუცნობ

მოუხედავად იმისა, რომ სტინგი „საშუალოზე ატყდა“ არის მატერიალურად უზრუნველყოფილი, იგი საკმარის მოკრძალებულად დიდ ცხოვრებას. მას არ ჰყავს მონადე სვეცები და არც ბნობი. ანტებით მორთული ხელთათმინი უკეთია, რაც ზოგიერთ „მუსიკოსს“ უფერია, „მე ჩემს თავზე ვარ შევცვარიებული, მაგრამ ანაერეთ თავში არ აფერიათ, მაყვს, ფოლკსავენის“ და მატერიალური

დისკოგრაფია

1985 „The Dream Of The Blue Turtles“

1987 „Bring On The Night“ Live

1987 „Nothing Like The Sun“

1988 „Hada Como Ei sol“

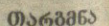
1991 „The soul Cages“

1993 „Ten Summoehrs Tales“

1993 „Demolition Man“

დათო უიწცხალავა

— საბურავების ნაკვადივით? — წამოიძახა ჯონისმა.

ბიბი, ომეგრძემა

სკორტი

«კოკა-კოლა»

და

პართული

ფეხბურთი

მძიმე მდგომარეობაში მყოფ ქართულ სპორტს, კერძოდ ბავშვთა ფეხბურთს, მფარველად მოეცლინა შპს „კოკა-კოლა კავკასიონი“ და მისი პრეზიდენტი ბატონი თემურ ჭყონია.

სწორედ ამ ფირმისა და საქართველოს ფეხბურთის ფედერაციის ინიციატივით 5 სექტემბრიდან 10 ოქტომბრამდე, ჩატარდება 1979-80 წლებში დაბადებულ მოზარდთა შორის რესპუბლიკური ტურნირი ფეხბურთში.

1 სექტემბერს საქართველოს ფეხბურთის ფედერაციაში მოეწყო შეხვედრა, რომელსაც ესწრებოდნენ სფუ-ის პრეზიდენტი ბატონი ნოდარ ახალკაცი, ბატონი თემურ ჭყონია და ტურნირში მონაწილე გუნდების წარმომადგენლები.

ბატონმა თემურ ჭყონიამ გუნდების წარმომადგენლებს გადასცა დანაპირები საჩუქარი — „კოკა-კოლას“ საფირმო ნიშნით დაშვებული ბურთები.

ტურნირის შემდეგ ეტაპზე გასული გუნდები მიიღებენ „კოკა-კოლას“ წარწერის სპორტულ ფორმებს, ნელჩანთებს, საწვრთნელ ფორმებსა და ფეხბურთელისთვის აუცილებელ სხვა ინვენტარს. მძიმე ვითარებაში მყოფ ქართულ სპორტს კი ასეთი სახის დახმარება უაღრესად დიდ სამსახურს გაუწევს.

გვესაუბრება ბატონი იმედი შანია: „ჩვენი ფირმა დღეს საქართველოში იგივე საქმის გაკეთებას აპირებს, რაც მთელ მსოფლიოში კომპანია „კოკა-კოლას“ ტრადიციულ იქცა. ჩვენ ახალგაზრდობას უნდა დავუხმაროთ, რათა მათ ასახელონ ქართული სპორტი.

სხვათა შორის, ფეხბურთის განვითარების ჩვენი გეგმა იმის ახლოვდება, რაც ნიგერიაში ჰქონდა „კოკა-კოლას“ წარმომადგენლობას, ხოლო დღეს რა დღეა ნიგერიის ფეხბურთი.

ეს მსოფლიოს ბოლო ჩემპიონატზე ნათლად დავინახეთ.

ამავე დროს უნდა განვაცნადო, რომ ეს ტურნირი ტრადიციული და საერთაშორისოც გახდება. ვფიქრობ, ამგვარად დავეხმარებით ქართულ ფეხბურთს“.

განსაკუთრებით მნიშვნელოვანია ტურნირში აფხაზეთისა და სამაჩაბლოს გუნდების მონაწილეობა.

მეველად რომელაშვილი, ცხინვალის „ცხინვალის“ მთავარი მწვრთნელი: „ყოფილი გუნდის თითქმის არავინ გვაქცევს. სამაჩაბლოს თანადგომის შტაბი და გორის გამგეობა თუ დაგვეხმარებოდნენ ზოგჯერ, თორემ ისე არავის ვახსოვართ. ეს ტურნირი ჩვენთვის იმთავითვე არის მნიშვნელოვანი, რომ გამოჩნდეს — სამაჩაბლოს ქართველობის იმედია ჩვენთან მომავლისადმი. ერთიც მინდა ვთქვა, იქნებ დაინახონ, როგორ ვცდილობთ სამაჩაბლოში ფეხბურთი არ ჩავკლათ და დავუხმაროთ. დახმარება ჰეროიკით გვჭირდება“.

ზურაბ შანიძე, აფხაზეთის „იმედის“ მთავარი მწვრთნელი: „ჩვენს გუნდს „იმედი“ დავარქვით. ეს იმიტომ, რომ აფხაზეთიდან, საკუთარი სამშობლოდან გამოძევებულ ბავშვებს მომავლის იმედი ჩავუსახოთ. მინდა, ამ ბავშვებმა გააგრძელონ სპორტული ცხოვრება.

ჩვენი გუნდი დაკომპლექტებულია სოხუმელი, გაგრელი, ოჩამჩირელი, გულრიფშელი და გაღელი უნიკერესი ბავშვებით და, ვფიქრობ, თავს არ შევირცხვენთ“.

და ბოლოს, ტურნირში მონაწილეობს 57 გუნდი. გამარჯვებული სასპარეზოდ საზღვარგარეთ გაემგზავრება.

მერაბ მაგულაშვილი

საჰმიანი წრეების, ტურისტულმოქმედების, ორბანიზაციებისა და კარმო გირების საშუალებად!

ყოველ კვირა დღეს სრულდება რეისი

"BOEING 737-300"

ტიპის თვითმფრინავით

თბილისი-კიოლნი ბონი-თბილისის მიმართულებით.

ფრენას აწარმოებს

ავიაკომპანია

„ტრანს-აერ-გლოუბი“ და

გერმანიის ფედერაციული რესპუბლიკის

ავიაკომპანია „გერმანია“

გაფრენა თბილისის აეროპორტიდან 24სთ 30წთ

ბილეთის ღირებულება თბილისიდან თბილისამდე:

საქართველოს მოქალაქეებისათვის 480 ლარი,

ტურისტული ფირმებისათვის, რომლებიც თანამშრომლობენ

„ტრანს-აერ-გლოუბთან“ და აწეობენ მოგზაურობებს

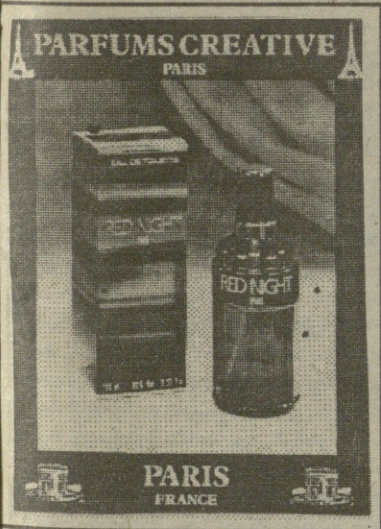
370 ლარში.

დაწვრილებითი ცნობებისათვის მოგვმართეთ შემდეგ

ტელეფონებზე: 22-61-25; 23-54-81

ბილეთები იყიდება მისამართზე:

ჭავჭავაძის გამზ. 80.

„კოკა-კოლა კავკასიონი“ საქართველოში მოიწვია შირმა

«PARFUMS CREATIVE»

პროდუქტია უკვე იყიდება თბილისის მაღაზიებში. საგვტრო ორგანიზაციებს „PARFUMS CREATIVE“-ს პარფიუმერული ნაწარმის შექმნა შეუძლიათ „კოკა-კოლა კავკასიონის“ საწყობში.

მისამართი:

აბაგი

წერითლის

პროსპექტი, 114.

ტელ.: 34-26-20.

პრაქტიკული რეკომენდაციები

თუ
გსურთ
იზოვოტ
ფული,
შპს

„კოკა-კოლა კავკასიონი“
ბირჩევთ:

- თუ ფული არა გაქვთ, დადეთ ჩვენთან ხელშეკრულება. „კოკა-კოლა კავკასიონი“ უზრუნველგყოფთ მაცივრით, ტანსაცმლით, სასმელებით: „კოკა-კოლა“ და „ფანტა“; შეგიჩვენებთ ადგილს. თითოეული გაყიდული ბოთლიდან დაგრჩებათ მოგება 100 რუბლის შესაბამისი თანხა. უნდა ივაჭროთ მხოლოდ შპს „კოკა-კოლა კავკასიონის“ პროდუქციით.
- თუ გაქვთ 1000 აშშ დოლარი, დადეთ ჩვენთან ხელშეკრულება. „კოკა-კოლა კავკასიონი“ გაგიხსნით ღია ტიპის კაფეს — უზრუნველგყოფთ მაცივრით, მაგიდებით, სკამებით, ქოლგებით, მაყლით; შეგიჩვენებთ ადგილს. სისტემატურად მოგამარაგებთ სასმელებით: „კოკა-კოლა“, „ფანტა“, „საირმე“, ლუდი და შპს „კოკა-კოლა კავკასიონის“ სხვა პროდუქტებით.

გზავნა მისამართი: წერითლის პროსპექტი, 114.

ტელ.: 34-26-20.

სარედაქციო ფოსტა

ჩვენ, აქტიურ რადიომსმენელთა ერთი ჯგუფი, მტკიცე პროტესტს გიცხადებთ საქართველოს პარლამენტის სპიკერისადმი, რომ იცით ხომალდი ისე, რომ ყველაზე საინტერესო მომენტში გააწყვეტინებთ ხომალდს დეპუტატს სიტყვას, ანდა, ძლივს ცეცხლი დაინთება და თქვენ შესვენებას აცხადებთ. ფიციში მაინც დააყენეთ მიკროფონები; ჩვენც გვინტერესებს, რაზე საუბრობენ კულისებში დეპუტატები. იქვე რომ ისმენთ, კარგია?! სულ ისეთი გრძნობა გვაქვს, რომ

ვითვალისწინებთ რადიომსმენელთა თხოვნას და ექსპერიმენტის სახით გთავაზობთ რადიორეპორტაჟის ჩანაწერს. იმედია, ტელერადიოკომიტეტის ხელმძღვანელობაც გულთან ახლოს მიიტანს რადიომსმენელთა ამ თხოვნას. უნდა ითქვას ისიც, რომ ამგვარი რეპორტაჟები ძალიან შეეშველება ჟურნალისტებს. მათ შეეძლება, აღარ დაეხმარონ სხდომებს (რაც საკმაოდ მომქანცველია) და პირდაპირ რედაქციებში მოამზადონ მასალები პარლამენტის მუშაობის შესახებ.

გამარჯობათ, ძვირფასო რადიომსმენელებო. ვიწყებთ პირდაპირ რეპორტაჟს საქართველოს პარლამენტის შენობიდან, სადაც იწყება... არა, უკვე დაიწყო... დიას, სპიკერმა ჩართო სარეგისტრაციო რეჟიმი, რაც იმის მაწველებელია, რომ დაიწყო პირველი სამუშაო სესიონი. მოკლედ მონაწილეთა შესახებ: როგორც ყოველთვის, დღეს აქ ერთმანეთს შეხვდებიან უმრავლესობის და ოპოზიციის წარმომადგენლები.

ერთი წუთით...

რეგისტრაცია საკმაოდ დაძაბულად დაიწყო, დეპუტატები ტრიბუნებზე იკავებენ თავიანთ ადგილებს, შედგება კვორუმი? 98, 102, 103, 105...

აი, კიდევ ორი ხმა: 107...

კიდევ ერთი შემოემატა...

კიდევ სამი, სულ 111.

სპიკერმა კიდევ ერთი ხმა, რჩება ათი წამი. იქნება კვორუმი?

დაძაბული წამებია, მაგრამ სწორედ ამგვარი წამები ამშვენებს სესიონებს, თქვენში ყველაზე აზარტულდება, ალბათ, ნიძალავეტიც დადეთ... 8 წამი... ფსონები აღარ მიიღება... 7 წამი... იღება კარი, შემოდის დეპუტატი... 6 წამი... შესცქერის ტახტს... 5 წამი... კომენტატორის ჯიხურებიდან მიჰქრის გარეგანი, ვის მხარეზეა იგი... 4 წამი... დეპუტატი მიიწევს პულტისკენ... 3 წამი...

მოასწრებს?!

2...

1...

მთავრობა. არის 112 ხმა; კვორუმი შედგა მასალაზე, სხდომა გაიმართება. ძვირფასო რადიომსმენელებო, შეგიძლიათ შეუდგეთ მოკალათლეთ სავარძლებში, ჩვენ წინ გველის მეტად დაძაბული და საინტერესო ბრძოლა, რომელიც ექვსამდე, ხოლო ვისაც ელექტრონული საათები გაქვთ, ათას რეაქსიულ გასტანს, თუ, რასაკვირველია, დამატებითი დრო არ დაინახა.

უნდა მოგახსენოთ, რომ დარბაზში კიდევ იმყოფება 10-15 დეპუტატი, მაგრამ როგორც თვითონ აცხადებენ, ისინი პარლამენტის მუშაობაში მონაწილეობას არ მიიღებენ. ე. ი. მათ არ სეზობას ცნობით ღე ფაქტად, მაგრამ ვერ ცნობით ღე იურედ. სამაგიეროდ, დარბაზში არ იმყოფება 10-15 დეპუტატი, რომელთა პულტებიც მათ თანაგუნდელებს უპყრიათ ხელთ. ასე რომ, მათ დარბაზში ყოფნას ცნობით ღე იურედ, მაგრამ არ ცნობით ღე ფაქტად. ალბათ, ამასთან დაკავშირებით თქვა უკვე დავამაჰმლეტმა: „ყოფნა? არყოფნა? საკითხავია აი, ეს არის“. მე კი არ შემოძლია, არ გავისინო ძველი ქართული ანდაზა: ავიცი მწამს, ბოლო მაკვირებს“.

ამასობაში მიმდინარეობს სხდომის მე-7 წუთი, ჯერ განსაკუთრებული არაფერი მომხდარა, მიმდინარეობს პოზიციური ბრძოლა მიკროფონების დასაკავებლად, როგორც ჩანს, გადამწყვეტი შეტაკების წინ, მოკლე სამიკროფონო მოთხოვნის მოწვევი გაესხდები.

დღეს თბილისში შესანიშნავი საპარლამენტო ამინდია. ერთი წუთით... აღმოსავლეთ ტრიბუნაზე რაღაც ჩოჩოლია, მომცრო ტანის დეპუტატი ხელიდან დაუსწლტა თანაგუნდელებს და მარცხენა ფლანგიდან დაიძრა სპიკერისკენ, მიიწევს წინ, კიდევ უფრო წინ... რა კარგად მიდის... კოჭებში ეტევა, რომ ოპოზიციონერია... ორიოდ ნახტომიც და კიბე ამთავრდება, სწორედ კი პატარა, მარამ ტექნიკურ დეპუტატს ევლარაგინ დააკავებს... ზედ კიბის ბოლოში მის წინ ცოცხალ კედელად აღიმართა უმრავლესობის ორი წარმომადგენელი და გარემარბი თავისი ადგილისაკენ წაიყვანეს. თუმცა, უნდა ითქვას, რომ დეპუტატს გარჯამ უქმად არ ჩაუარა, მართალია, სპიკერამდე ვერ მიაღწია, მაგრამ ბოლომდე იბრძოლა და მე-5 მიკროფონით ურიტო ლაპარაკი უფლება მოიპოვა.

ყველაზე საინტერესო გვიმალავთ. ერთი სიახლეც გვინდა, შემოგთავაზოთ: ამდენი კარგი კომენტატორი გვაქვს; რა მოხდება, რომ მათ წაიყვანონ რეპორტაჟები სხდომათა დარბაზიდან? ისინი გვეტყვიან, რა ხდება, როგორ ხდება, თორემ, რა გამოდის? გვესმის ჩოჩოლი, ყვირილი და ვერ ვხვდებით, რაშია საქმე.

იმედია, ყურად იღებთ ჩვენს სურვილებს, რადგან უშუალოდ, უტრანსპორტობის და უფულობის პირობებში მოსახლეობის დიდი ნაწილი პარლამენტის სხდომებსა აყოლებს გულს.

აქტიურ რადიომსმენელთა დიდი ჯგუფი

„აი, დარბაზი“ რედაქცია

რეპორტაჟი პარლამენტიდან

დღეს ორივე გუნდს კონკრეტული ამოცანა აქვს შესასრულებელი. საფიქრებელია, რომ უმრავლესობა ბირთვად შეტევას აირჩევს და ეცდება გაიტანოს კანონი, რომელიც ჯერჯერობით არა-ვინ იცის, რის შესახებაც, ხოლო ოპოზიცია, ალბათ, კატეხილის მიმართავს და მთელ აქცენტს კონტრპეტეკებზე გადიტანს.

დეპუტატებს საკმაოდ დრო ჰქონდათ რომ კარგად დაესვენათ, ვერაუდით, მოწინააღმდეგისთვის საფანჯრები დაეციათ. ორივე გუნდი განსვლული ჰქონდა გეგმებით გამოვიდა მოედანზე, ცალკეულმა დეპუტატებმა შეიცვალეს პოზიციები, გუნდავთ ახალ სანებებსაც დრო გამოაჩენს, ვის მხარეზე დადგებიან ისინი.

მიკროფონები ჩართო, პირველი, მე-3, მე-5, მე-8, ჯერჯერობით სერიოზული არაფერია, დღის წესრიგთან დაკავშირებით ხდება მსუბუქი შეურაცხყოფათა გაცვლა-გამოცვლა, ტრიბუნებზე სიმშვიდეა. მაგრამ, აი, ჩართო მე-4 მიკროფონი, დაიწყო დეპუტატმა საუბარი, ტრიბუნებზე გამოცოცხლდა, ოპოზიცია შეძახილებით ამხნევებს თავის ლიდერს... ოპო, პო... კარგია... მაგარი... გახურდა... გახურდა... ალბათ გესმით, ძვირფასო რადიომსმენელებო, ვუფრობთ, აქ კომენტატორები ზედმეტია. ცოტაც და უმრავლესობა წინასწარობას დაკარგავს, მაინც რას ნიშნავს ტექნიკა, სიტყვის ფლობის ხელოვნება, იმპროვიზაციის უნარი. აი, სწორედ ამგვარი წუთების გამო გვიყვარს სხდომების მოსმენა, როცა მარტოვად სიხლუ გვიდუღდება და გინდა შენც იყვირო, ფეხები აბაკუნო...

რა სიტყვებია, „გასტეხს ქვასაც მაგარსა“ მიღ... მისცეს... მაგრამ ეს რა არის... სპიკერმა მიკროფონი გამართა... ძვირფასო მსმენელებო, ჯერ ყველაფერი არ დამთავრებულა, ერთ-ბაშად ათი დეპუტატი დაიძრა სპიკერისკენ... ცრუ მოძრაობათა მთელი კასკადი...

იმ მომცრო დეპუტატმა, არც ვიცი ვინ იყო, კიბეებზე უკვე ჩაიბრუნა და გაოცდა... ოპოზიციამ ცრუ შეტევა განაგრძო ცენტრიდან, არ მოიხიდა უმრავლესობის მოთვარი ძალები და ამასობაში ფლანგები გაარღვია. მოკლები ახლა უკვე სპიკერის მაგიდის წინ ვითარდება... აღმართა ტრადიციული ცოცხალი კედელი, თუმცა მასში მაინც ანერგებენ ზვრელების პოვნას... ახლა, ამ წუთებში უმრავლესობას აქარად გაუქრდა... ოპოზიცია გრძნობს ამას და ცდილობს ტერიტორიული უპირატესობის რეალიზებას. ყურადღება, დაძაბული მომენტია, ერთმა დეპუტატმა ბორჯომი დაიხსა ჭიქაში, მიმოიხედა, იგი ხელ მარტოა სპიკერის პირისპირ, ხელს არავინ უშლის... მშვიდდ მოლოდინე სპიკერმა ტელეფონის ყურმილი მომარჯვა... შეიძლება შესწმა... მე... რაშია საქმე?

დიას, მეგობრებო... დახეულია ოპოზიცია, დახეულია უმრავლესობა, დახეულია სპიკერი და, რაც მთავარია, დახეულია თვითონ დეპუტატები... რა დაგვიმართა და მეც დახეული ვარ... საჯარო მოღვაწე გახრებულნი მოქმედების წყალობით, დეპუტატი გაიყვანეს სპიკერის პირისპირ ჭიქა ბორჯომით ხელში, მას ხელს არავინ უშლიდა, შეეძლო წყნარად, აუსტერულად ეთქმედა, მან კი რა ქნა... ბორჯომი დალია, ჭიქა კი თავის ადგილზე დადგა... ეტევა, ინერვიულდა დასაწანი შეცდომა... ახლახანს მომწოდეს ამ დეპუტატის გვარი და ჩემთვის ყველაფერი გასაგები გახდა, იგი დეპუტანტი გახლავთ და დღეს თავის პირველ სხდო-

მას ატარებს... მოდით, მივეტყვით და ვუსურვოთ, რომ მომავალში მეტი სიმტკიცე გამოემჟღავნოს.

დარბაზში ხმაურია. ისმის ზარის წკრიალი. თქვენ არ ვიცი და მე ძალიან მიშლის ეს ზარი წერებს. კარგად ვერ გაიგე, რა ხდება, ჩემი ჯიხურიდან ყველაფერი ვერ ვხედავ... ამა... ყველაფერი ნათელია... დაინიშნა პირველი კენჭისყრა... ოპოზიციამ ყურადღება მიაღწია და ამით კარგად ისარგებლეს უმრავლესობის წარმომადგენლებმა, რომლებმაც თითქოს ნელ ტემპში დაიწყეს სხდომა, მაგრამ თურმე ეს მხოლოდ ფანდი იყო. კენჭისყრაზე ოპოზიციონერებს ძალიან გაუჭირდებოდათ, მათ ეს იცოდათ და ახლა თქვენც გესმით, აღმოჩენილ თემაზე შეძახილები, ცდილობენ მღვთაობის გამოწვევას, მაგრამ უმრავლესობა გრძნობს, რომ ინიციატივა მის მხარესაა, უდრტყინებლად ითმენს ყველა გამოხედობას და ღიჯად ემზადება კენჭისყრისთვის. აი, ერთმა უკმაყოფილომ პულტი სტყორცნა იატაკს და მოარტყა კიდეც. ნუ ღელავთ, ძვირფასო მსმენელებო, მას ხვალე შეუძენს ახალ პულტს, თქვენი ფულით, რასაკვირველია. (დღის ამორთვის გამო ტრანსლაცია ორი საათით შეწყდა).

...აი, როგორც იქნა, დღეს მოვიდა და ჩვენ ისევ ვარტყლებით რეპორტაჟს პარლამენტის შენობიდან. დენამორთული პარლამენტი ჩვეულ სისხლსავსე ცხოვრებას აგრძელებს. ამ წინს მანძილზე დაფიქსირებულია: 50-ზე მეტი სიტყვიერი შეურაცხყოფა (10-მდე ღელის გინებთ), 29 გაწყვეტა-გამოწყვეტა, 15 გამკვლევა, 2- დარბაზიდან გაქცევა (1- უკან დაუბრუნებულად), ოპოზიციის მიერ აღმართული ერთი აკრობატული „პირამიდა“, სწრაფი ჩამოხტომი და ადგილებზე ზანტი დაბრუნებით, უმრავლესობის აკრობატული წყარვებზე, 3 მოვრდის გამოხეხილება, 2 ფიხისულის შეზარბეობა და სხვა.

...ამას აქვს კენჭი ვერება, ვყარის თუ არა კენჭი მის, რომ კენჭი ვყარის წარმოდგენილი დადგენილების პირველი წყაითხვით მიღებას; ე. ი. კანონი რომ პირველი წყაითხვით მიღონ, უმრავლესობამ თავისებური პეითიკი უნდა შეასრულოს.

დაიწყო კენჭისყრა...

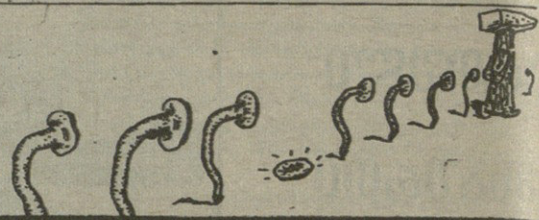
მომხრე...

წინააღმდეგი...

თავი შეიკავა...

არ გავიდა...

თქვენ ხედავთ, უფრო სწორად, მე ვხედავ, თქვენ გესმით, ოპოზიციამ შეძლო პირველივე კენჭისყრის მოგერიება. ალბათ ტაშიც გესმით. ეს ოპოზიციონერები ულოცავენ ერთმანეთს, უმრავლესობა დანაღვლიანებულია, ნაწილი მონიშნავს განხიერებას. სულ ხუთი ხმა დააკლდა, მაინც რა მოხდა? აი, მომწოდეს ინფორმაცია, თურმე ხუთი დეპუტატს თითო აუკლენია ღიდაისთვის, მაგრამ ნადრევი გამოდგა ოპოზიციის სიხარული, სპიკერმა განხიერებითი კენჭისყრა დაინიშნა, ისევ კომ-

„რას დაარქმევდით?“ — ეს რუბრიკა ჩვენს გაზეთში უკვე დამკვიდრდა და მკითხველთა ხელისშეწყობით, ალბათ, დიდხანს დარჩება მე-16 გვერდზე. წინა ნომერში გამოქვეყნებული ნახატისთვის სახელის დასარქმევად ბევრი გამოგვხმაურა. დღეს გთავაზობთ ზოგიერთ მათგანს.

„იმღერეთ სამართველოში ლუჩსანაშვილის გმირობა“

ონა არჩენსკი

„დინიშენი“

ლია ბაპაშვილი

„დარბაზში“

„ჩვენ სხვა გზით მივლით“

თ.ძოროძე

„დავითა“ ანდრეიდან

ის ბენეფლოზაზა ოცნებობდა

გიორგი მხარბრაძე

ნუ იძნეება ოღონდ ბუნებ

შოკაშვი თემაშია

„ამოაძვრეთ და ბამოიყვანეთ“

ია ცალხელიშვილი

... — ვმბრძალვარაფ რაც გიორგი ბახიტაშვილს თმამის პროსმორდში ბამორბა.

აკალმახელიძე

თუ გსურთ თქვენს მიერ ნახატისთვის მანვილგონივრულად შერჩეული სახელი „გაკასიონის“ მე-16 გვერდზე მოხვედეს, დაგვირეკეთ: 29-48-05.

ბიუტერს აურევია. დიას, მეგობრებო, წარმოიდგენია, რა ხდება ახლა კომპიუტერის გულში. ეს მანქანა წამში მილიონამდე ოპერაციას ასრულებს და აქ კი განუწყვეტელი ემუშავა 200-მდე თვლა. ისევ ცოცხალი კედელი სპიკერის მაგიდასთან, ისევ პროტესტები, მაგრამ ამჯერად იოლად მომინდებოდა. შეთანხმდნენ, რომ კენჭი ვყაროს. იმას, გამართოს თუ არა განხიერებითი კენჭისყრა ისევ ჩოჩოლია. ერთ ქალბატონ დეპუტატს ორი პულტი აღმოუჩინეს. მეგობარმა დამიტოვა, რომ არ დაეკარგოს, მაგრამ არ უჯერებენ. პულტიტყვრევია დეპუტატმა მას ხელიდან გამოიღო პულტი, ძირს დაანარცხა და ზედ შედგა და ცეკვა „მთიულეთის“ ილუბის ასრულებს. ქალბატონ გული მისდის, ცდილობს მის მოსულებებას. აი, ცოცხალი ინფორმაცია მომწოდეს, ქალბატონს უთხრია, პულტს ნუ ამტვრევ ასე მგონია, მეგობარს მიკლავო. პულტიტყვრევას უპასუხია, ნეტა უკვე მის საფლავზე ვცეკვავდეთ. სწორედ ამ დროს წასვლა ქალბატონ გული გულწაფილ გარეთ გასვენეს და ისევ საწყის პოზიციებს უბრუნდებოდა.

ჩართო ტახტი

მომხრე...

წინააღმდეგი...

თავი შეიკავა...

არ გავიდა...

გაისმის ზარის წკრიალი, რაც იმის მაწველებელია, რომ დამთავრდა სხდომის პირველი ნახევარი. უმრავლესობამ ვერ გამოიყვანა რიცხვობრივი უპირატესობა, არ იქნა რეალიზებული ორი კენჭისყრა. დეპუტატები ტყვედნენ დარბაზს, ოპოზიციის წარმომადგენლები ულოცავენ ერთმანეთს რესპუბლიკაში კანონიერების დამყარების გზაზე მოძრაობის ახალ წარმატებას. ჩვენც შევისვენოთ ცოტა ხნით, ენახოთ, რას მოგვტანს დარჩენილი დრო, რომელიც დახეული შემოგვიქცევის და ჩვენი არ იყოს, მხრებს იმეზავს.